

Digitaliseret af | Digitised by

**DET KGL.
BIBLIOTEK**

Royal Danish Library

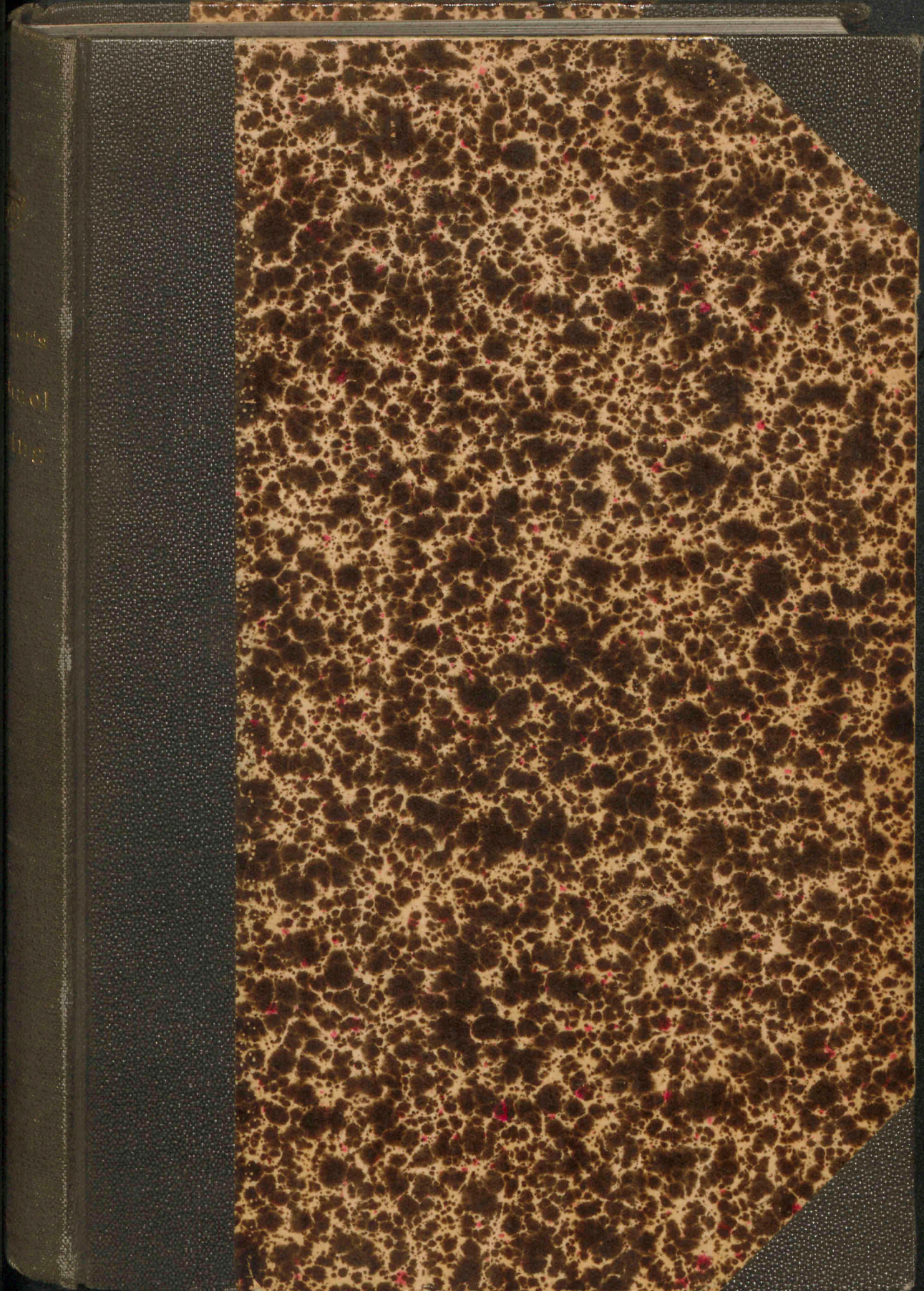
Forfatter(e) Author(s):	Dolleris, Andreas.
Titel Title:	<u>Michael Rosing : en dansk Digtters Livsførelse.</u>
Alternativ titel Alternative title:	Michael Rosing, en Digtters Liv og Gjerning. 1830-1904.
Udgivet år og sted Publication time and place:	Kjøbenhavn : Gyldendal, 1923
Fysiske størrelse Physical extent:	248 s. :

DK

Værket kan være ophavsretligt beskyttet, og så må du kun bruge PDF-filen til personlig brug. Hvis ophavsmanden er død for mere end 70 år siden, er værket fri af ophavsret (public domain), og så kan du bruge værket frit. Hvis der er flere ophavsmænd, gælder den længstlevendes dødsår. Husk altid at kreditere ophavsmanden.

UK

The work may be copyrighted in which case the PDF file may only be used for personal use. If the author died more than 70 years ago, the work becomes public domain and can then be freely used. If there are several authors, the year of death of the longest living person applies. Always remember to credit the author

45, - 254 - 8°

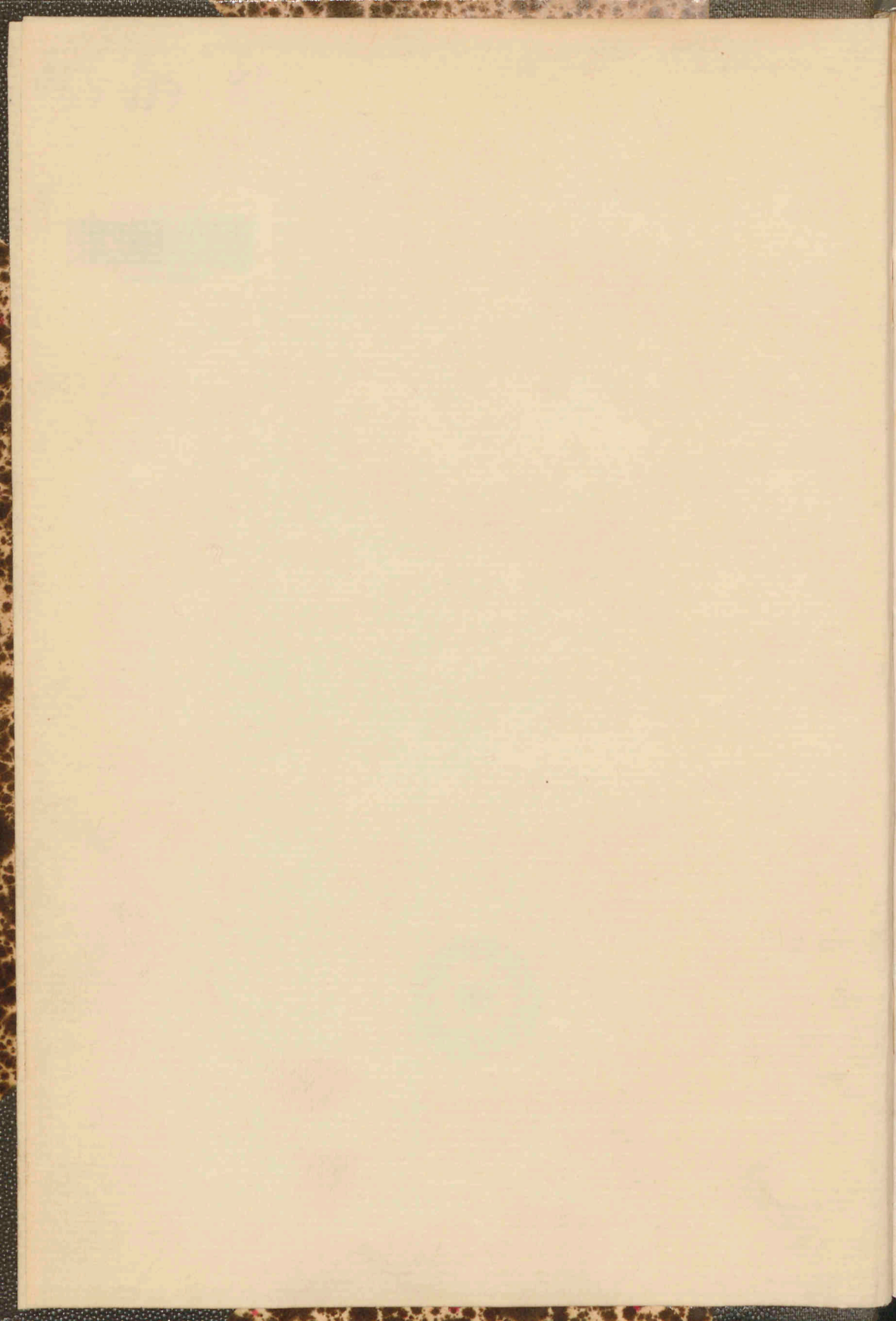
Det Kgl. Bibliotek

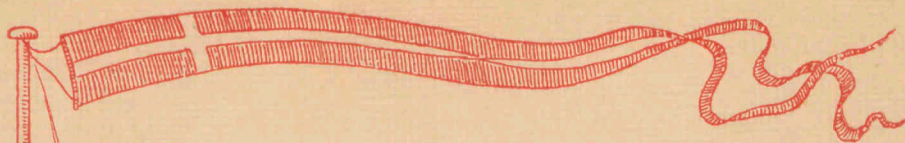

130025705492

W. HALL, ROSINO

MICHAEL ROSING

EN DANSK DIGTERS
LIVSFØRELSE
AF
ANDREAS DOLLERIS

424.740

GYLDENDALSKE BOGHANDEL - NORDISK FORLAG

MICHAEL ROSING

EN DIGTERS LIV OG GJERNING
1830—1904.

„Jeg har baaret Lærkens Vinge,
jeg har sunget højt dens Sang.“

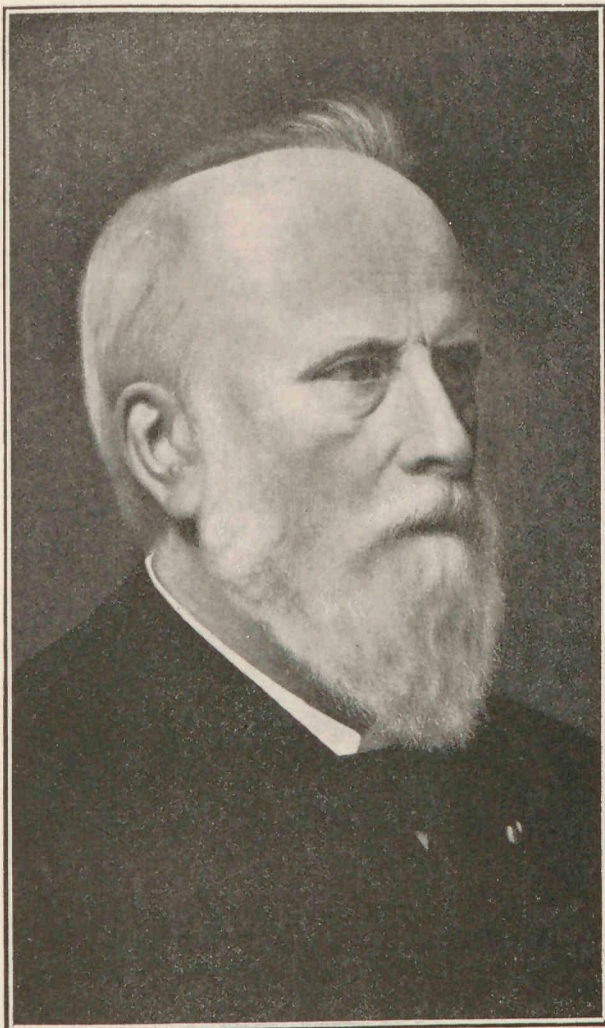
TIL LÆSEREN.

[Indledning til „Smaadigte og Sange.“ 1875.]

Det er kun ganske lette
Smaafugle, som trætte
Af Buret nu vil flagre før Døden engang,
Skjøndt jeg dem bad betænke,
Den Sang, som de kan skjænke,
Er sikkert ikke den, hvortil Tiden har Trang.

Men de nu tro sig stærke,
Fordi hos Markens Lærke
Jeg satte dem i Skole, mens end det var Vaar,
Fordi de har fornummet,
At de min Sjæl har rummet,
Og at mit Hjertes Pulsslag igjennem dem slaar.

Tag dem da hen og hør dem
Og ej for haardt berør dem,
At ikke de skal angre, de fløj fra mit Bur.
Du Fejl vil sagtens finde,
Men ogsaa dybest inde
Du mærke vil en dansk og en ærlig Natur.

MICHAEL ROSING
(Efter Chr. Dalsgaards Maleri. 1897.)

MICHAEL ROSING

EN DANSK DIGTERS LIVSFØRELSE

AF

ANDREAS DOLLERIS

GYLDENDALSKE
BOGHANDEL

KJØBENHAVN
GYLDENDALSKE BOGHANDEL
NORDISK FORLAG
1923

„VEJLE AMTS FOLKEBLADS“ BOGTRYKKERI

DE DANSKE SØNDERJYDER

NORD OG SYD
FOR GRÆNDESKJELLET

HELLIGES DENNE BOG

TIL MINDE OM EN DANSK DIGTER,
SOM DELTE DERES SMERTE,
LEVED MED I DERES HAAB
OG STØTTED DERES KAMP

THE UNIVERSITY OF CHICAGO

PHILIP ALBERTSON

PHYSICS

PH.D. 1954

1954-1955

1955-1956

MICHAEL ROSING.

*Under Sus af Bøgekroner
vandrede han en ensom Sti;
under Klang af Lærketoner
viedes hans Poesi.
Ægtebaarne var hans Sange,
støbte i hans eget Sprog —
just fordi han laante Klange
af Naturens rige Bog.*

*Paa de gamle Bautastene
tidt et enkelt Ord har Vægt
til at raade Stenens Runer
for en sildig Efterslægt.
Ristes ham en Mindetavle,
skal hans Navn i Ejefald
knyttes til det Ord a l e n e,
denne ridderlige Skjald.*

*I sit Hus han gik alene,
skjøndt hans Vaaning rummed To;
derfor blev hans Hverdags-Scene
intet Hjem, men kun en Bo.
Og forlod han sine Drengene,
flyttede ensomt han sin Fod
gjennem Skov og over Vænge,
fulgt kun af sit brudte Mod.*

*Han Guds Verden kunde hylde
i bevæget skønne Ord —
ejed selv dog Livets Fylde
kun en stakket Stund paa Jord;
Foraarssolen saa' han straale
i en overjordisk Glød.
Efterhøsten bragte Skygge,
Lidelse og Sjælenød.*

*Maa det Kjærlighedens Rige,
han hernede troede paa,
møde ham i høje Egne
og i Soleglands opstaa!
Maa hver Sang af ham, der lever
end paa Folkets danske Røst,
om hans Navn en Krands berede
og berede os en Høst.*

Andr. D.

20. Novbr. 1923.

INDHOLD

	Side
I. Digterens Slægt	13
II. Barndom og Ungdom	26
III. „Jeg har baaret Lærkens Vinge“	41
IV. Herlufsholm	65
V. Sorø	92
VI. En Digtningrække gennem 24 Aar ...	145
VII. Livsafslutning	201

Henvisninger og Tilføjelser.

THE
LIBRARY OF THE
MUSEUM OF COMPARATIVE ZOOLOGY
AND ANATOMY
HARVARD UNIVERSITY
CAMBRIDGE, MASSACHUSETTS

1925
1926
1927
1928
1929
1930
1931
1932
1933
1934
1935
1936
1937
1938
1939
1940
1941
1942
1943
1944
1945
1946
1947
1948
1949
1950
1951
1952
1953
1954
1955
1956
1957
1958
1959
1960
1961
1962
1963
1964
1965
1966
1967
1968
1969
1970
1971
1972
1973
1974
1975
1976
1977
1978
1979
1980
1981
1982
1983
1984
1985
1986
1987
1988
1989
1990
1991
1992
1993
1994
1995
1996
1997
1998
1999
2000
2001
2002
2003
2004
2005
2006
2007
2008
2009
2010
2011
2012
2013
2014
2015
2016
2017
2018
2019
2020
2021
2022
2023
2024
2025

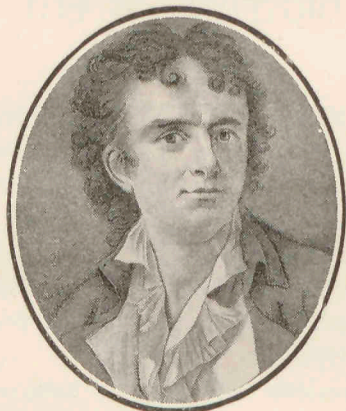
I.
DIGTERENS SLÆGT.

 ICHAEL ROSING! Til dette Navn er knyttet de største Minder indenfor den danske dramatiske Kunst — og dog er Navnet kun lidet kjendt af den nuværende Slægt. Det er den sceniske Kunsts Skjæbne, at den „glemmes som Sne, der faldt ifjor“, og at den kun bevares og paaskjønnes i fuldt Maal af dem, hvis Øjne har set den.

Digtekunstens Skjæbne er forsaavidt lysere, som den har Muligheder for at kunne „bæres ind i Dagen ny“ og for at leve i Fremtiden — og den Digter, hvis Liv og Gjærning, jeg her vil fremstille, Bæreren af det berømte Navn *Michael Rosing*, vil i hvert Fald for enkelte Sanges Vedkommende vedblive at leve paa Folkets Tunge, selv om end hans øvrige Produktion ikke har Livskraft dertil.

Inden jeg gaar over til at skildre Digterens Liv og Gjærning, vil jeg give en Oversigt over hans Slægts Historie. Det er Fortiden, vi maa holde os til, thi han selv efterlod sig ingen Livsarvinger; hans eget Ægteskab var barnløst.

Hans Farfader, den berømte danske Skuespiller *Michael Rosing*, blev født 20. Februar 1756 paa Pladsen Rosvold-Trangen i Leksviken, døbt 21. s. M.; han var Søn af Kapellan i Rødøens Præstegjeld, Michel Tørrissen Rosing (født

MICHAEL ROSING

(Efter Jens Juels Maleri; stukket af Meno Haas.)

24. Januar 1727 paa Røros, død 28. Januar 1779) og Anne Nilsdatter Munch (død i Decbr. 1772, 45 Aar gl.) Parret var ikke ægteviet; hun var ifl. Sønnens Opgivelse Datter af en Kaptejn Munch, rimeligvis Skibsfører. Hun blev 15. Oktober 1761 gift paa Røros med Brugshaver og Participant i Røros Kobberværk, Johan Mølman (død 1783).

Michael Rosing opholdt sig altsaa i Røros hos sin Moder og Stedfader, indtil han i sit trettende Aar sendtes til Trondhjem for at gaa

i Skole. Det er herom, at Øhlenschläger skriver i sit malende Mindedigt:

„Fra den sørgelige Grube,
Som udvender sorten Strube,
Røraas! fra dit Kobberfield,
Mellem stærke Kildevæld,
Ilte Drengen for at skue
Thronthiems gamle Kirkebue.
Tidlig fængsled Skiønheds Baand
Rosings unge Kunstneraand.“

I Trondhjem gik han derpaa i Skole et Par Aar, indtil han 1771 indsattes i Byens lærde Skole. Han skriver selv, at hans gode, ufor-glemmelige Moder, „hvis Minde er og bliver mig evig helligt, troede med Flere, at have sporet noget Hoved hos mig og bestemte mig til at studere“. 1775 blev han dimitteret til Kjø-benhavns Universitet. „Imidlertid var min vel-signede Moder død — og jeg stod ene i Ver-den“. Naar Rosing udtrykker sig saaledes, maa det være underforstaaet, at hans Stedfader, der levede endnu otte Aar, ikke tog sig af ham eller støttede ham. Hans virkelige Fader levede ligeledes et Par Aar efter den Tid; men han havde aldrig vedkjendt sig ham.

Efter hans egne Meddelelser besøgte han flit-tig Børge Riisbrighs Collegium og Examinatorium, samt Forelæsninger af Matematikeren, Professor Chr. Hee, Fysikeren C. G. Kratzenstein, Astrono-men Peder Horrebow og flere, og han var i det Hele en flittig Student.

Da udgik der fra den kongelige Theaterdirektion Opfordring til unge talentfulde Studenter at melde sig til Theatret — paa meget tiltalende Vilkaar. M. Rosing meldte sig, skjøndt han nylig havde faaet Fribolig paa Regensen; og han blev — trods sin afstikkende norske Dialekt — antaget som Elev ved Syngeskolen 1. Maj 1776.

I den nærmeste Fremtid gjorde han sig selv det Samvittighedsspørgsmaal, om hans gode Moder, der havde ønsket at se ham som Præst, nu vilde billige det Skridt, han havde gjort. Dette Spørgsmaal har sikkert været ham en Hjertesag, da han elskede sin Moder og højagtede hendes Minde.

Imidlertid havde han heftigt forelsket sig i den udmærkede Skuespillerinde ved det kgl. Theater, Johanne Cathrine Olsen, og dette i Forbindelse med hans brændende Kjærlighed til Scenen bevirkede, at han fulgte sit Kald. Om hans rige, til Tider ret tornefulde, dramatiske Løbebane maa jeg henwise til den danske Theaterhistorie; her skal jeg kun i al Korthed notere, at han debuterede i Voltaires Tragedie „Zaire“, 6. Oktbr. 1777; at han 1788 blev Instruktør ved Theatret, og at han, hvis Maal var de tragiske Helteroller, endelig 1808 naaede frem til ikke at spille „Hakon Jarl“, men til at fremsige Epilogen til samme. Hans Helbred var nemlig bleven fuldstændig nedbrudt, idet han ved Juletid 1804 ved med nøgne Arme at spille Antonius i „Octavia“ havde paa draget sig et voldsomt Gigtanfald, saa han kun et

Par Uger derefter maatte afslutte sit Kunstnerliv.
Resten af hans Tilværelse, indtil Døden 12.
Oktbr. 1818 befriede ham, var en Kjæde af haarde
Lidelser og af Resignation.

JOHANNE CATHRINE ROSING
født Olsen.

(Efter Thorvaldsens Maleri; stukket af A. Flint.)

Den 11. Februar 1778 havde han ægtet ovennævnte Skuespillerinde *Johanne Cathrine Olsen*, født 2. Juni 1756 i Kjøbenhavn, og Datter af Vægter Herman Olsen og Gundel Marie Abegreen. Det er med Henblik herpaa, at Øhenschlæger skriver i sit ovenfor citerede Digt om Michael Rosing:

„Ned til Axelstad han ilede.
I Thalias Tempel smiled
Kiærlighed med Rosenkind,
Vinkte ham i Hallen ind.“

Jomfru Olsen, der gennem et voldsomt Arbejde, uhyre Flid og megen Modgang havde erhvervet sig en fremragende Position som Skuespillerinde, blev en aldeles udmærket Hustru. Hun havde debuteret 3. Novbr. 1773 som Nanine i Voltaires Stykke af samme Navn (altsaa ligesom sin tilkommende Mand i et Stykke af denne Forfatter), og hun fejrede under ualmindelig Deltagelse sit 50-Aars Jubilæum som Kunstnerinde som Jutta i Sanders „Niels Ebbesen“, 3. Novbr. 1823. Med Udgangen af samme Saison tog hun Afsked med Scenen. Frederik den Sjette gav hende Bolig paa Fredensborg Slot, og her døde hun 15. Januar 1853, 96 $\frac{1}{2}$ Aar gammel. Hun naaede at blive Tip-Oldemoder; men hendes sidste Aar formørkedes ved, at hun efterhaanden var bleven blind. Det kgl. Theater opførte 17. Januar „Erik og Abel“ som Sørgefest.

Om hendes lange ypperlige Kunstnervirksomhed gennem mere end et halvt Hundrede Aar maa henvises til hendes Biografier. Under hendes Portræt skrev K. L. Rahbek:

„Vox, Nanna Rosing! er hvert Hjerte i din Haand!
Din Ild er Ewalds Ild, din Aand som Lessings Aand!“

Og under det Portræt af hende, som gjengives i denne Bog, skrev Thomas Thaarup:

„Sandhed er din Røst; og Konstens Gave
Er Natur hos dig.“

Det er betegnende, at Hothers Rolle i „Bal-

ders Død“ blev anført som en Rolle ret efter Michael Rosings Hjerte. Dette Kunstnerpar, der harmonerede saa udmærket sammen i sin Virksomhed, forbandtes af en ikke ringere Harmoni i det hjemlige Liv. Herom skriver M. Rosing: „Lykkelige, salige de Forældre allerede herpaa Jorden, der som min velsignede Hustru og jeg kan sige: vore Børn ere vor højeste Glæde, de forjættede Guds Velsignelse for gode Forældre, ikke et af dem har foraarsaget os en mørk Time.“

Dette er smukke og stolte Ord at kunne udtale, naar man tager Hensyn til, at Ægteskabet var velsignet med ikke mindre end sytten Børn. Af denne store Børneflokk døde de otte, inden de kom til Skjelsaar og Alder. Om de øvrige udtalte Faderen ganske faa Aar før sin Død: „Vore trende Sønner tjener Kongen og Staten, ere agtede og elskede af deres Foresatte, og fire af vore Døttre ere gifte med værdige og fortjente Mænd i Staten.“

Baade af Hensyn til den berømte Slægt og af Hensyn til det smukke Familieliv, vil jeg give nogle biografiske Meddelelser om de ni af Rosings Børn, der som Voxne fik en Livsgjerning at udføre:

Johanne Ophelia Rosing, født 11. Juni 1778. Hun blev 10. Novbr. 1798 ægteviet til den senere saa berømte Landøkonom, Industridrivende og Politiker, Johan Christian Drewsen, født 23. Decbr. 1777 (hun var altsaa ikke fyldt 21 Aar ved sit Bryllup). Som Ejer af „Smidstrupgaard“ i Nordsjælland var han Foregangsmand i det danske

Landbrug; 1829 anlagde han en Papirfabrik; hans Papirmaskine var den første i Norden. Han blev folkevalgt Medlem af Rigsforsamlingen, men nedlagde sit Mandat 1850. Han døde 25. August 1851; hans ovennævnte Hustru var allerede død 18. Oktbr. 1824; hans anden Hustru, Emma Richter, overlevede ham.

Debora Henriette Rosing, født 5. Februar 1782, blev 29. April 1803 viet i Huset iflg. kgl. Bevilling til Thomas Christian Ernst Vithusen, født 11. Juli 1774 i Kjøbenhavn; Subrektor og fra 14. Januar 1813 Rektor ved Slagelse lærde Skole, i hvilken Stilling han døde 7. April 1822. (Hans Efterfølger var den bekendte Dr. phil. Simon Meisling, H. C. Andersens Rektor og hjerteløse Plageaand). Hustruen døde 16. Juli 1850 i Aalborg hos sin Søn, Stadslæge David Vithusen. Foruden denne var der i Ægteskabet fire Sønner og een Datter.

Vilhelmine Emilie Rosing, født 6. Marts 1783, blev Skuespillerinde ved det kgl. Theater; hun havde et betydeligt og ejendommeligt Talent. Men hendes Theaterbane blev kun saa sørgelig kort, idet en kynisk og brutal Embedsmand, Kaptejn, Theaterdirektør Frederik Schneider, ødelagde hendes Livslykke og derved fremskyndede hendes Død, der indtraf 23. Decbr. 1811.

Michael Julius Rosing, født 11. Juni 1786, var Stemplingsforvalter ved Kjøbenhavns Toldkammer 1817—1851. Han havde 1817—28 Titlen af Kammersekretær; derefter af Kammerraad; blev

Ridder af Dannebrog 27. Decbr. 1848; han døde 20. Decbr. 1854 paa Ny Bakkehus paa Frederiksberg og begravedes paa Trinitatis Assistens Kirkegaard. Han var gift med Marie Anne Klingberg, født 1788, død 23. April 1835.

Golla Hermandine Rosing, født 1. Juni 1787; blev 23. Novbr. 1811 viet til Andreas Bodenhoff, født 28. Juni 1787 paa Bodenhoffs Plads paa Christianshavn, Løjtnant, Forpagter af Bidstrup Parcelgaard ved Roskilde, hvor han døde 31. Maj 1854. Hans Hustru døde samme Sted 9. Marts 1820. I Ægteskabet fødtes een Søn og sex Døtre.

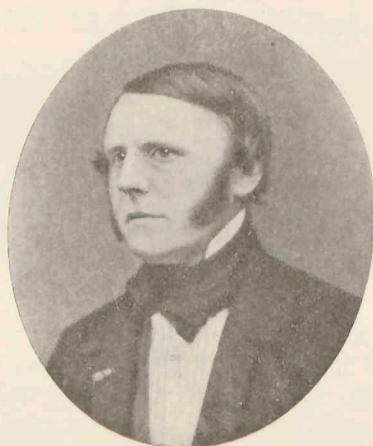
Anna Maria Rosing, født 22. Januar 1789, døde ugift 16. April 1851 i Fredensborg. Hun havde dér havt Ophold hos sin gamle, blinde Moder, hvem hun havde plejet.

Johann Hermann Rosing, født 1. Maj 1790, omtales ved Faderens Død som fraværende, ved sin Vielse 1827 som Skibskaptejn; var 1831—36 Patrouillebetjent i Stenderup Distrikt ved Toldskjallet mellem Nørre- og Sønderjylland; døde 4. Februar 1836. Han ægtede 16. April 1827 i Gjentofte Thornette Marie Martin, født 1797, død 30. Septbr. 1848 i Kjøbenhavn hos sin Broder, Sekretær L. Martin. Hun var Datter af Kancelliassessor, Bogtrykker, Forfatter, Oversætter og Udgiver af en hel Mængde Skrifter, Peter Salomon Martin og Maren Studsgaard. — Ægteparret efterlod ingen Livsarvinger.

Antoinette Louise Rosing, født 29. Juni 1791,

2
død 7. April 1874. Hun var gift med Havneskriver i Kjøbenhavn, Justitsraad Carl Wilhelm Wiehe, født 8. Novbr. 1788, død 17. Febr. 1867. Hun blev Moder til Filologen, Rektor Frederik Wilhelm Wiehe (1817—1864) og til de tre saa bekendte Skuespillere Michael Rosing Wiehe (1820—1864); Anton Wilhelm Wiehe (1826—1884), og Johan Henrik Wiehe (1830—1877).

3
Johan Henrich Bolten Rosing, født 23. Septbr. 1792. Han synes ikke at være bleven Student

JOHAN HENRICH BOLTEN ROSING
(Efter Daguerreotypi.)

eller juridisk Kandidat, skjøndt hans Embedskarriere kunde tyde derpaa. Allerede 4. Juni 1810 ansattes han som Kopist i Sekretariatet for Produktions- og Fiskerifaget under Kommercekol-

legiet, og 12. Marts 1816 som Kopist i General-toldkammer- og Kommercekollegiets indiske Kontor; 13. Januar 1824 udnævntes han til Fuldmægtig samme Sted og blev 17. Decbr. 1831 Kontorchef i Øresunds- og Strømtoldkontoret under samme Kollegium; 10. Marts 1841 konst. Chef for samme Kontor, og 3. Decbr. 1848 Chef for samme Kontor under Finansministeriet. Han blev afskediget 1. Oktbr. 1858. Han var fra 1813 til 1861 Lærer i Engelsk ved Søkadet-

BETZY ROSING, født Martin.
(Efter Daguerreotypi.)

akademiet. Fik 1821 Titel af Krigsassessor, 1835 Kammerraad, 1852 Justitsraad, 1858 Etatsraad; 27. Decbr. 1848 Ridder af Dannebrog. Han døde 2. Decbr. 1861 i Kjøbenhavn.

Han blev 29. Novbr. 1823 ægteviet i Huset Nr. 58 paa Vesterbro (Faderens Ejendom), efter kgl. Bevilling, af Konfessionarius M. F. Liebenberg til Jomfru *Betty (Betzy) Birgitte Martin*. Forloverne vare for ham: Stempelforvalter Rosing; for hende: hendes Fader, Bogtrykker P. S. Martin. Betty, eller, som hun selv kaldte sig, Betzy Martin, var Datter af P. S. Martin og Maren Studsgaard; hun blev døbt, syv til otte Uger gammel, den 7. Juli 1799 i Hørsholm, og hun døde 21. Decbr. 1859 i Kjøbenhavn og begravedes paa Trinitatis Assistens Kirkegaard i Ejendomsgravsted Nr. 61 paa Monumentlinien ud til Frijorden. Som det fremgaar af ovenstaaende, var det altsaa to Brødre, som ægtede to Søstre. Om Peter Salomon Martin kan det anføres, at han var født i Kjøbenhavn 1760 som Søn af Tobias Martin og Marie Adrienne Custonne. Han konfirmeredes 1777 i Tydsk reformert Kirke, og blev efter sin Død 12. Juli 1830 begravet paa Fransk reformert Kirkegaard. Han, der var dansk Jurist, var fra 1806 Bogtrykker i Hørsholm, fra 1806 til 1818 desuden Postmester samme Sted, senere Bogtrykker i Lyngby, derefter paa Vesterbro og endelig omtr. 1825 Bogtrykker i Kjøbenhavn. Fik i Maj 1812 Titel af Kancelliassessor. Han var i Tidsrummene 1784—1804 og 1818—1829 Oversætter af en Mængde tydske, franske og engelske Romaner (K. H. Spiesz, Aug. Lafontaine, H. Claurén, W. Scott o. s. v.) Han benyttede forskellige Pseudonymer: Justitsraad H. P. Møller, P. S.

Petersen og J. P. Thomsen. Hans Hustru døde 9. Decbr. 1832.

Jeg har dvælet saa udførligt ved det sidstnævnte Ægtepar: Johan Henrich Bolten Rosing og Betzy Birgitte Martin, da det jo er deres Søn, *Hans Peter Michael Rosing*, som omhandles i denne Bog; og jeg har ment, at denne Redegjørelse for de nærmeste Efterkommere af Theatrets navnkundige Kunstner Michael Rosing var paa sin Plads her ved denne Lejlighed.

Den Digter, der baade i Literaturen og i sit borgerlige Liv skulde komme til at bære Navnet videre ud i Fremtiden, naaede hverken i Folkeyndest eller i Berømmelse sin store Navne. Men i een Retning kom de til at ligne hinanden — deri, at de hver paa sin Vis gennem en Række af Aar fik fuldt op af Savn og sjælelige Lidelser. Og i en anden Retning havde de det tilfælles, at hver af dem elskede sin Moder med en uskrømtet sønlig Kjærlighed. Den ældre Michael Rosing kunde sikkert med Sønnen istemme dennes Ord:

Ak Moder! sæt dig ved min Side
Og læg mit Hoved til dit Bryst,
Thi let jeg skal om Dagen lide,
Naar du ved Kvæld mig bringer Trøst.

Af Graad er mine Øjne trætte,
Hver Kvæld jeg for dit Billed staar,
Men altid Taarens Slør det tætte
Imellem det og Øjet gaar.

II.

BARNDOM OG UNGDOM.

Hans Peter Michael Rosing blev født 20. Novbr. 1830 i København. Han blev døbt 20. Maj 1831 i Trinitatis Kirke. Fadderne vare: Madam Rosing og Søster samt Løjtnant Elbrecht. Hans Forældre vare ovenanførte Etatsraad Johan Henrich Bolten Rosing og Betty (Betzy) Birgitte Martin. Om hans Barndom og Ungdom ere Efterretningerne meget sparsomme. Hans Hjem var et konservativt Embedsmandshjem, og han selv bestemtes til Studeringerne.

Den 1. Oktbr. 1841 optoges han i 1. Klasse i Metropolitanskolen i København, og i Sommeren 1851 blev han Student med første Karakter. Aaret efter, 2. Juli 1852, tog han Filosofikum med Udmærkelse. Samtidig med ham blev følgende dimitteret fra samme Skole:

Hans Valdemar Birkerod, født 4. Juli 1834 i København, Søn af Kaptejn Joh. Math. Birkerod og Vilhelmine Emilie Eskildsen. Korpslæge i Korsør 1857. Med. Examen 1858. Læge i Kjøge 1860—65. Jernbanelæge 1871—81. Distriktslæge m. m. i Nyborg fra 1881 til sin Død, 29. April 1901.

Christian Carl August Gosch, født 16. Novbr. 1832 i Kjøbenhavn, Søn af Oberstløjtnant Ferd. August Gosch og Christiane Meldahl. Tog Magisterkonferens 1855. Kastede sig over Zoologien. Rejste i Udlandet 1857—58. Rejste 1859 til England, hvor han senere opholdt sig. Blev 1862 Attache ved det danske Gesandtskab i London. Har skrevet en Række Bladartikler i engelske Blade samt en betydelig Del ypperlige zoologiske Værker. Han døde 1913 i London.

Haldor Ferdinand Jørgensen, født 4. Decbr. 1831 i Kjøbenhavn, Søn af Provst Otto Ferd. Chr. Jørgensen og Charlotte Christine Emilie Tøxen. Tog theol. Embedsexamen 1855. Gik samme Aar som Missionær til Godthaab i Grønland. Blev efter sin Hjemkomst Lektor i Grønlandsk 1869. Blev 1877 Ministeriets Konsulent i grønlandske Sager. 1872 Sognepræst i Førslev og 1881 i Havdrup og Solrød. Har udgivet en grønlandsk Ordbog, Salmebog, Alterbog, og var Medarbejder af en grønlandsk Bibeloversættelse. Han døde 1. Juni 1905.

Heinrich Ernst Theodor Lippert, født 10. Septbr. 1832 i Kjøbenhavn, Søn af Skrædermester Johan Heinrich Lippert og Anine Lovise Christiane Sommerfeldt. Studerede Theologi. Han døde 18. Januar 1856.

Jens Peter Malling, født 22. Marts 1832 i Kjøbenhavn, Søn af Artilleri-Kaptejn Peter v. Malling og Marie Elisabeth Grønlund; Cand. jur. 21. Januar 1857. Gift med Marie født Malling. Han

døde 22. August 1870 som By- og Herredsfuld-
mægtig i Sæby.

Ludvig Theodor Nissen, født 9. Septbr. 1832
i Helsingør, Søn af ord. Kateket og Førstelærer
ved Borger- og Realskolen, Ludvig August Nis-
sen (senere Sognepræst i Præstø og i Nysted)
og Dorothea Westergaard; Cand. jur. 15. Januar
1858; Guvernementsfuldmægtig i Vestindien 1862;
Politimester paa St. Thomas 1864. Han døde 28.
Decbr. 1867 i Christianssted.

Henrik Sophus Smith, født 10. Septbr. 1831
i Kjøbenhavn, Søn af Sognepræst Andr. Niels Chri-
stopher Smith og Laura Busch. Magister i Ma-
thematik 1860; Adjunkt ved Metropolanskolen
s. A. Han har udgivet forskjellige Børnebøger.
Trigonometri til Skolebrug, 1864. Lærebog i Reg-
ning, 1879. Har leveret poetiske og æsthetiske
Bidrag til „Fremtidens Nytaarsgave“, og han har
holdt mange offentlige Oplæsninger. Blev 1891
udnævnt til Professor. Han døde 29. Juni 1900 i
Skotterup. En Datter af ham, Ellen Margrethe
Smith, er gift med Billedhugger Aksel Hansen.

Sigvald Spandet, født 30. Maj 1832 i Kjøben-
havn, Søn af Niels Møller Spandet, Justitsraad, Kon-
gens Foged og Assessor i Landsover- samt Hof-
og Stadsretten, og Johanne Ibsen. Han døde
16. Juni 1855 som Stud. jur.

Jeg har ment, at disse Meddelelser om Rosings
nærmeste Studenterkammerater kunde have nogen
Interesse, særlig da Efterretningerne om hans
Skole- og Ungdomsliv er saa faa.

I Modsætning til sit Hjem, der som meddelt var konservativt, sluttede han sig til Aanden fra 1848, til Akademikerne, der fra dette Aar blev det regjerende Parti, hvis Løsen var Nordens Enhed, Danmarks Frihed og Slesvigs Danskhed.

Han optraadte som Visedigter i Studenternes Kreds. Ogsaa som Dilettant-Skuespiller udmærkede han sig, i Forening med den senere Kollaborator C. P. Christensen Schmidt (1832—1905), den senere Kapellan hos Grundtvig, Kristian Køster (1836—1871), den senere Stiftsprovst i Aarhus, Hans Sørensen (1831—1903), og Vilhelm Munck. I Chr. Richardts Vaudeville „Declarationen“, der opførtes som Studenterkomedie første Gang i Maj 1852, spillede han Student Jens Top, og hans Udførelse af denne Rolle er bleven betegnet som „aldeles henrivende“. Richardts udmærkede Komædie blev først opført paa det kgl. Theater 3. Maj 1861 og udkom først i Literaturen 1869. Den har altsaa, som han selv siger, „verseret i mangfoldige Afskrifter“ i den lange Aarrække.

M. Rosing blev i sit 22. Aar, efter al Sandsynlighed lige efter Ferien 1852, Huslærer paa Lolland, og her forblev han, indtil han i 1853 i August atter vendte tilbage til sit Hjem, medens Koleraen rasede i Kjøbenhavn. Han foretog Tilbagevejen tilsøs og modtoges paa Skibsbroen i Kjøbenhavn af sin gode Ven, Henri Jacques Garrigues; han var et halvt Aar yngre end Rosing, men var Student Aaret før denne —

Kofleard

ligeledes fra Metropolitanskolen. Rosing skriver om ham, at hans Navn „bringer mig al min tidligere Ungdoms Lys og Skygge og megen bitter Smerte i en broget Bølgegang gennem min Sjæl“ og „jeg kan ikke ophøre at elske ham, mens jeg lever“. „Han led meget af religiøse Tvivl og Anfægtelser, men bjergede sig ud af dem og skrev flere Afhandlinger, fulde af en sjælden Klarhed, hvori han ved kraftigt at udtale og klart at vise de Grunde, hvortil han støttede sig, befæstede sig selv og mig i sin christne Tro. Det nye Testamente var hans stadige Læsning, og mangt et Steds klarere og bedre Forstaaelse skylder jeg hans Vejledning“. Han var Koleralæge i 1853; blev Cand. mag. 1863; Underlæge i Hæren 1864; Dr. med. 1872; nedsatte sig som Læge i New York 1875 og blev derovre en anset og betydelig Mand paa sit Omraade.

Denne Rosings dybsindige, inderlige Ven blev imidlertid haardt angrebet af Sygdom og søgte Helbredelse i Udlandet, navnlig i Tydskland og Frankrig. Han døde 7. Juli 1913 i Tryon, North Caroline.

Saa kom Tilbudet fra Ledreborg. Rosing siger selv: „Mit urolige Sind og Sorger af den Art, som vel mangan ung Mand har kjendt, lod mig slaa til og jeg rejste“. 1853 blev Rosing Huslærer dér, og „den unge smukke Mand med det fine Væsen og de spirende kunstneriske Aspirationer, der laa i Slægten“, blev valgt til at ledsage Grev Ludvig Holstein Ledreborg (1839—

1912), da den senere saa bekendte Politiker gjorde sin første Udenlandsrejse til Italien og Frankrig.

Rejsen, der gjordes 1854—55, fik i mange

MICHAEL ROSING
(Efter Fotografi.)

Henseender Indflydelse paa den letbevægelige Students Gemyt. Rosing omtalte forøvrigt jævnlig senere i sit Liv denne Udenlandsrejse.

Hans kjære Ungdomsven, Jacob Emil Voltelen (1827—1856), den talentfulde Visedigter og Studenterskuespiller, opholdt sig af Helbredshensyn i Rom Vinteren 1855—56. Om denne ualmindelig afholdte unge lovende Mand skrev Rosing sit dybtfølte Mindedigt:

JACOB VOLTELEN

Død 19. Juli 1856 i Nykøbing paa Falster.

Du, som i Sorg og Savn og Nød
Har aldrig bøjet ned dit Hoved,
Hvis Hjærte ingen Tid har sovet,
Men sunget trøstigt til sin Død.
For tidligt Gud din Lænke brød,
Thi jeg, som gik hos dig i Lære,
Har endnu ikke lært at bære
Sligt Savn, du voldte ved din Død.

Saa frisk en Kilde sprang der ej,
Saa klart bar ingen Himlens Billed,
Som den, hvormed min Tørst du stilled,
Da som din Ven du optog mig,
Dens Løb gaar nu en anden Vej
End gjennem Jordens dunkle Dale,
Jeg hører fjærnt dens Stemme tale,
Den leder vel min Sjæl til dig.

Saa flyd da hen, du Kilde klar,
Til Stedet, hvor du dog har hjemme,
Der bliver gladere din Stemme,
End da du Jordens Sorger bar,
Mit Savn til Tolk kun Stumhed har,
En regntung Sky er kun mit Øje,
Jeg kan mig ej i Skæbnen føje,
Ak! hvem der hos den Døde var!

Det i sidste Verslinie udtalte Ønske lyder ret utroligt i en 25aarig ung Mands Mund — og kan kun skrives paa den ungdommelige Sorgs Regning.

Michael Rosing blev 29. Debr. 1856 ansat som Hjælpelærer i Latin i Metropolitanskolen;

det var i Anledning af Adjunkt Petersens Sygdom (senere Rektor ved Odense Kathedralskole Peter Jacob Petersen, 1825—1904). Denne Stilling fra-traadte han dog efter eget Ønske ved Skoleaarets Slutning.

Han studerede derefter Filologi og under-kastede sig den 21. Juni 1858 filologisk-historisk

JACOB LUND

(født 3. Septbr. 1831, død 1. Marts 1891)

Skoleembedsexamen med Karakteren haud. ill., 38 P. til theoretisk Prøve (10. Decbr. 1864 af-lagde han den praktiske Prøve med Karakteren laud., 27 P.)

Samme Aar, 1858, som Michael Rosing blev filologisk Kandidat, indtraadte han tillige i den danske Literatur, idet han samlede og udgav sin første Digtsamling „Nogle Smaadigte af en Stu-dent“. Bogen, der bærer Aarstal 1859, udkom i Ugen mellem 19. og 25. Novbr. 1858 hos hans

jævnaldrende gode Ven og Dusbroder Jacob Lund (1831—1891). Det var den samme Forlægger, som 22. Septbr. 1858 havde udsendt H. V. Kaalunds berømte Digtsamling „Et Foraar“. Det var ikke nogen let Opgave at komme umiddelbart efter denne opsigtvækkende literære Præstation.

Rosings Bog indeholder 37 Digte og indledes med et Digt „Til Læseren“, af hvilket jeg vil anføre:

Det er kun ganske lette
Uskyldige Sange,
Og, hvad de berette,
Er sunget af Mange.

Men, skjøndt de vilde Lærker
Hverandre jo ligner,
Naar Sangen du mærker,
Du dog dem velsigner.

O hvis jeg maatte være
Som Lærken den lille!
Til Hjertet dig bære
Nu Sangene milde!

De ud i Verden drage
Med freidige Blikke,
Hvad Lod de skal smage,
Det ved de jo ikke.

Ak! gjør den ei for bitter,
At ikke du skræmmer
De Stakler, min Cither
End skjælvende gjemmer.

Nogle Smaadigte

af

en Student.

Kjøbenhavn.

Forlagt af Boghandler Jacob Lund.

’ Louis Steins Bogtrykkeri

1859.

TITELBLAD TIL „NOGLE SMAADIGTE“
($\frac{1}{2}$ Størrelse.)

Det er betegnende for Forfatteren, at han allerede i dette Digt sammenligner sig med Lærken — den Fugl, der gennem hele hans lange Digterliv vedblev at være hans Symbol, og som ogsaa er det i denne hans første Bog. Der gaar gennem denne Bog en egen Tungsindighed, som allerede spores i dens første Digte „Ved Fængslet“ og „Præstens Datter“. Ogsaa det, der senere bliver Forfatterens særlige Kjendemerke: den dybe sjæfulde Opfattelse og Gjengivelse af Naturen, kjendes her. „En glad Vise“ og „En Nat i Skoven“ kan nævnes som Exempler. Det er overhovedet saadanne Digte, der danner en Enhed med hans Person, hvis Værd er ubestridelige, medens derimod et Digt som „Naar jeg skal dø“ forekommer mig saa abstrakt og saa monstrøs, at det alvorlige Emne slet ingen Virkning gjør paa Læseren. Et iøvrigt baade følt og smukt Digt „Bøn“ vidner om den unge Forfatters religiøse Grebethed, men skæmmes af den smagløse Slutningsstrofe:

„Jeg dier dine Vunder med min Læbe,
Du milde Herre hist fra Golgatha,
I Verden Intet skal mit Mod nu dræbe,
Undtagen hvis du vænned Barnet fra.“

Hans Sands for Rimslyngning og hans Variationer af Versformer præger ogsaa denne Bog. Nogle af Digtene ere dog lovlig lange, og hans Rim ere ikke altid gode. Et Par af Digtene „Rosen i Leire“ og „Ved Leire“ knytter sig til

hans Ophold paa Ledreborg: her var Husets Frue meget charmeret i den unge, talentfulde Huslærer. Han selv synes yderst betagen baade af Lejres prægtige Natur og af „Leirepigerne glade“. Saa smukke og rene Toner finder kun den, hvis Sjæl synger med:

„Men gaaer du i Marken en Sommerkveld,
Naar Duggen driver i Enge,
Og lytter med tung og vemodig Sjæl
Til Kildens sølverne Streng,
Der synger om Kjæmpen, der sover i Jord
Hist under Høiene grønne,
Og drømmer om Skoven ved Issefjord
Og om Leirepigerne skjøne.

Saa lyt! hist nede fra Allerslev By,
Hvor Kirken skinner den hvide,
Der stiger den lifligste Sang mod Sky,
Som fra Himlens Fugle de blide:
De Aftenklokker synge saa sødt
For Sorgen i Jordens Dale;
Du stakkels Kjæmpe, dit Hjerte var dødt,
Før Himlen begyndte at tale. —“

Og „Rosen i Leire“ vier han følgende Strofe:

„Men mig har den fremkaldt et Billed saa sødt,
Som aldrig mig ganger af Minde,
Og da nu mit Hjerte som Fuglens er blødt,
Saa maa det en Udvei sig finde;
Saa synger jeg om hende, som i sin Faders Gaard
Er som en Lysets Engel, der Vagt for Lykken staaer,
Og deler den ud som i Blinde.“

Den Bøn, Forfatteren retter „til Læseren“ af

ovenanførte Bog: ikke at gjøre dens Lod saa bitter, at den skræmmer hans Cither fra atter at lade sig høre, synes at være gaaet nogenlunde i Opfyldelse; thi allerede et halvt Aar efter dens Udgivelse udsendte han en ny Samling Digte under den beskedne Titel „Et Par Digte af Forf. til „Nogle Smaadigte af en Student“. Denne lille Bog udkom i første Uge af Juni 1859. Denne Samling er af Omfang som den første, men den har mindre Værd — og Forfatteren burde neppe kommet saa hurtig igjen. Det meste af Bogen omfattes af det fortællende Digt „Et Par“, og ikke blot dette Digts Form, Niebelungen-Verse-maalet, men ogsaa Indholdet minder i altfor høj Grad om Christian Winther. Man behøver blot at læse et Par Strofer af „Nyt Liv“ for at erindres derom:

„Høit Gjøgen lo i Skoven,
Da den omkring sig saa
Forneden og foroven
De grønne Blade smaa,
Og Finken slog sin Trille,
Saa det i Skoven klang,
Mens Droslen skjult og stille
Sin Morgensalme sang.“

Iøvrigt synes Forfatterens fornemste Evne at have udviklet sig — endda ret betydeligt. Hans Strofebygning er afvejlende, smuk og kunstfærdig, til Tider endogsaa lidt vel kunstig. Et Digt som „Trøst“ kan umulig bringe den Sørgende nogen virkelig Trøst i disse med Rim altfor overmættede Vers.

Kritikken tog ikke blidt paa Bogen. „Fædrelandets“ Anmelder, den klartseende, men rigtignok ogsaa til Tider lovlig skarpe Kritiker Clemens Petersen (1834—1918) skrev saaledes: „Forfatteren er aabenbart i Vildrede med, hvad Poesi er; hans lyriske Digte er en Jagt, en Snappen efter det Poetiske, men ikke en Udtalelse deraf. I Stedet for en Stemning, et Billede, eller hvorledes man nu ellers nærmere vilde betegne et Digts Indhold, skal komme til Verden i Digterens Sjæl og der udarbejde sig den ydre Form, der er det nødvendige, naar det skal kunne sees og føles af Læseren, har denne Forf. et eget Apparat, hvormed han gaar ud paa en poetisk Razzia. Han har en Fingerfærdighed, som om han vilde sætte hele Verden paa Vers, et Forraad af Billeder, Lignelser og Metaphorer, af saakaldte poetiske Udtryk, der kunde være nok for en hel Literatur, og ved at sætte dette Maskineri i Bevægelse tænker han at kunne frembringe Poesi.“ Anmelderen anker dernæst over Digtet „Over en ung Ven“; han mener, at Udtrykket „Stille som de dybe Vande“ er en ligefrem Modsigelse, naar han tillige er „Varm som Heklas skjulte Brande“. Han siger, at Begyndelsesstrofen af „Røvernes Fange“ slet ikke er Vers, og at hele Digtet kun er en Reminiscens fra Folmer Spillemand i „Hjortens Flugt“.

Selv om man vil godkjende Anmelderens sidste metriske Indvending, er hans Dom dog for ensidig og for haard. Christian Winther, der

aldrig gav sig ud for at være Kritiker, havde mere Ret, da han skrev, at „denne Student ikke dreiede Liren efter Andres Noder“, men „slog Lyrens Strænge til sine egne“. Derimod kan man ikke nægte, at Clemens Petersen træffer Centrum, naar han slutter: „Forfatterens Ideal synes overhovedet at være en Existens udenfor alle mulige menneskelige Vilkaar, hvor man ikke behøvede at deltage i det menneskelige Samfunds Arbejde, men kunde leve mellem „Mus og Harer“, „bag en Tjørnehæk“, plukkende Blomster og inddrikkende Solens Straaler, Himlens Dug, osv.“

Det kunde i 1859, da Forfatteren stod i sin Ungdoms bedste Kraft, se ud til, at han ikke saa let skulde vinde nogen literær Position. Modtagelsen af hans to anonyme Bøger tydede ikke derpaa — og dog skulde dette Aar bringe ham en langt større Anerkjendelse, end han havde drømt om — en varig Sejer i Fremtiden.

Det var med Sangen „Jeg har baaret Lærkens Vinge“, der blev skrevet umiddelbart efter Udgivelsen af „Studentens“ Digtsamlinger, og hvis Historie jeg særskilt vil meddele.

III.

„JEG HAR BAARET LÆRKENS VINGE“.

Denne Michael Rosings mest bekendte Sang har baaret hans Navn ud over hele Danmark og langt, langt ud i det Fremmede. Sangen er knyttet til den 12. August 1859, og selv om den ikke er nedskrevet denne Dag, saa har Dagen inspireret den. Sangen elskes i de videste Kredse i vort Folk og kjendes næsten af hvert Barn. Jeg vil derfor vie den et særligt Kapitel i denne Bog.

I Sommeren 1859 ferierede Michael Rosing hos sin Fætter, Godsforvalter, Exam. jur. Emil Wiehe, der var Søn af Havneskriver Carl Wilhelm Wiehe og Antoinette Louise Rosing; han, der var ugift, boede paa en Mølle i Nærheden af „Basnæs“, til hvilket Herresæde hans Virksomhed var knyttet. Hos ham opholdt sig tillige hans to Brødre, Michael og Wilhelm Wiehe og „deres ugifte fornøjelige Søster“, sikkert Johanne Sophie Frederikke Wiehe.

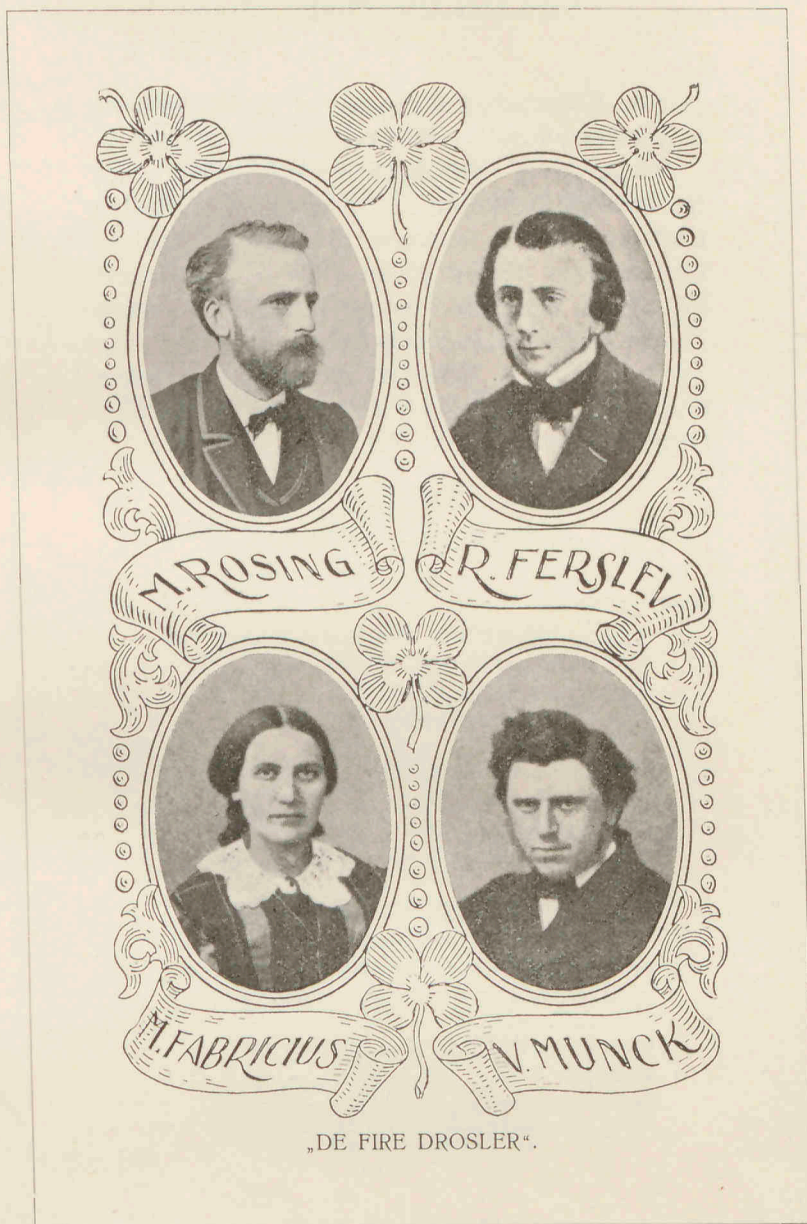
Dernæst maa tilføjes, at i Forpagterboligen boede Fru Caroline Fabricius, Enke efter Forpagter paa Basnæs, Cand. phil. Ferdinand Fabricius (1802—55). Her ferierede Cand. theol. Vilhelm Munck, som var forlovet med Datteren, den lige-

saa smukke som indtagende Marie Fabricius, — og som iøvrigt stod hele Familien meget nær.

Paa selve Herregaarden boede Fru Henriette Scavenius, Enke efter Jacob Brønnum Scavenius (1811—1850). Hos hende var H. C. Andersen en stadig og interessant Gjæst. Her var ogsaa Huslæreren, Cand. theol. Rasmus Ferslev (1829—1872), død som Sognepræst i Hylke ved Skanderborg. Han var ligesaa stilfærdig som elskværdig og var en betydelig musikalsk Begavelse.

Som man ser, var det en Samling af udsøgte, aandrige og begavede Mennesker, som var samlede dér. Vilhelm Munck skriver derom: „Haven, hvori vi mødtes en dejlig Sommerdag, tilhørte Marie som hendes særlige Gebet. Den laa for Enden af Forpagterhaven og bestod væsentligt af en Grøft paa hvis ene Skraaning fandtes en stor Tjørnebusk, hvorunder en Bænk var anbragt; men Stedets Ejerinde var dets allerdejlige Pynt, og det vare de tre Mænd saare enige om. Med lidt Frokost i Lommen gik vi ud i Basnæs Skove og tilbragte dér nogle Timer, som aldrig kunne glemmes. Hvad vi talte om, ved jeg ikke, men det ved jeg, at der var den fredeligste Harmoni mellem os, som kun findes i Livets bedste Timer, hvor al Sorg og Savn er overvundet og man indaander Evighedens rene Luft.“

Det var i Følelsen af „denne Sommerferies Herlighed“, at to af Deltagerne fra en Holm i nævnte Skove udstyrede en Flaskepost med følgende maritime Meddelelse: „To Skibbrudne

paa de Saliges Ø frabede sig al mulig Redning af Uvedkommende. Michael Rosing. Ferslev.“

Under disse lyse Forhold og mellem disse fortræffelige Mennesker er Sangen „Jeg har baaret Lærkens Vinge“ kommen til Verden. Michael Rosing skrev nemlig under Titel „Et Fiirkløver“ fire Sange, der strax blev sat i Musik af Rasmus Ferslev. Da de tre første af denne Cyklus danner Intonationen, Optakten, til Rosings berømte Folkesang, vil jeg gjengive alle fire Sange med Original-Manuskriptets Text:

ET FIIRKLØVER.

4 Sange med Mellempil.

No. 1.

Tempo di Marcia.

Kjender Du det Sted, hvor Alting taler
Med den Stemme, som Du mest har kjær,
Kjender Du det Sted, hvor Himlen daler
Sagte til dit Bryst, hvorhen Du seer?

Kjender Du det Sted, hvor Aftenrøden
Er som Rosen duftende og sød?
Dagen synker stille hen i Døden,
Smykt af Blomster, Du i Lyset brød?

Kjender Du det Sted, hvor Roser vilde
Krandse Kornets lysegule Haar,
Hvor hver Hjertets Knop, som kom for silde,
Springer ud, som var der evig Vaar?

Kjender Du det Sted, hvor glade Sange
Voxe selv i bitre Taares Spor,
Og hvor ingen Dage er for lange,
Og hvor ingen Byrde er for stor.

Kjender Du mit Paradiis paa Jorden,
Kjender Du de Saliges Ø,
Kjender Du den bedste Blomst i Norden,
Syng med mig dens Priis, til Du skal dø!

No. 2.

Allegretto (Tempo di Mazurka).

Vi mødtes der en Sommerdag,
En Qvinde og tre Mænd,
Vi bar paa Glædens lyse Flag,
Ak giv mig det igjen.

Vi mødtes hos den Jomfru fiin
I hendes Haves Gang.
Hver Blomst var som et Bæger Viin,
Der stemte os til Sang.

Den Have gjør mit Sind saa glad
Som Himlens Strimmel blaa,
Naar Skyerne de skiltes ad
Og Stjernen mild jeg saae.

Det er en lille Helligdom;
Thi der en Jomfru skjær
Har vandret i sin Ungdom om
Og følt sig Himlen nær.

Fra Tjørnens lyse Fugleslot
Vi hilstes af et Chor.
Det mærked vi paa Sangen godt,
I Paradiis det boer.

En Reseda den lille Haand
mildt plukked af til Hver,
Ei adler noget Ridderbaand,
Som det, hun gav os der.

Hver Sommer Resedaens Duft
Skal kalde os til Sang,
Er tyk og trang end Jordens Luft,
Vor Stemme faaer nok Klang.

Os kalder stærke Minder paa
Med Blomster i vor Hat,
Vi skal i evigt Solskin gaae,
Om Andre og har Nat.

Vi fandt i Skoven os et Ly,
Hvor Vinden sagte sang,
Vi sejled let med Himlens Sky,
Mens Droskens Stemme klang.

Os krandsed Bøgens grønne Blad
I Løndom der vi laae.
Hun som en Stjerne yndigt sad
Blandt trende Skyer smaae.

Mellemspil.

Adagio ben sostenuto.

Gud veed om ei vi slumred blødt
Og bort os Englen bar.
Mig synes jeg kan mindes sødt,
I Paradis jeg var.

Vi kjendte Alt, hvad Fuglen sang,
Vi talte selv dens Sprog,
Og høit det gennem Skoven klang,
Saa Ravnen bort vi jog!

No. 3.

Andantino.

Aria.

Hver Længsel, som engang har boet
Paa Jorden i et Bryst
Og stille der i Løndom groet
Og aldrig faaet Røst,

Den bli'r i Døden til en Fugl
Og synger glad sig ud
Og bringer fra sit bløde Skjul
Til hver Beslægtet Bud.

Engang en anden Slægt skal staae,
Hvor høit vor Glæde klang,
I Stilhed vil den høre paa
De fire Droslers Sang.
Men den, hvis Længsel først faaer Flugt,
Vil søge op de Tre
Og flyve over Skov og Bugt,
Til nær han kan dem see.

Og hør' de Droslers klare Røst
I Bøgetræets Top,
Da bli'er det Vaar i deres Bryst,
Og Mindet vaagner op.
De plukke Bøgens lyse Blad
Og Snerlens Blomster smaae
Og prise deres Ungdom glad,
Mens Haand i Haand de gaae.

Herefter synges til Melodien No 2 følgende Vers:

Ja priser høit vor lyse Vaar,
Mens endnu vi har Røst!
Et Chor af tusind Fugle slaaer
Nu Triller i mit Bryst.

Herefter følger Sangen Nr. 4, saaledes som den er gjengivet i hosstaaende Facsimile efter Komponistens egenhændige Opskrift.

Det Firkløver, de „fire Drosler“, som ere besungne i Digtene, vare: *Vilhelm Munck* (1833—1913), senere Fængselspræst, og hans tilkommende Hustru, Frøken *Marie Fabricius* (1836—

JEG HAR BAARET LÆRKENS VINGE.

Allegro moderato
Jeg har baaret Lærkens vinge
Jeg har baaret Lærkens vinge
Jeg har baaret Lærkens vinge

Moderato
Jeg har baaret Lærkens vinge
Jeg har baaret Lærkens vinge
Jeg har baaret Lærkens vinge

Andante
Jeg har baaret Lærkens vinge
Jeg har baaret Lærkens vinge
Jeg har baaret Lærkens vinge

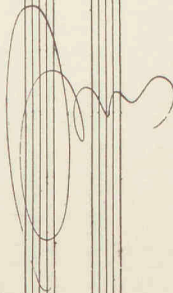
RASMUS FERSLEVS MELODI.

2. Høfning til mig som lærer og lærer
af det danske Sprog
for at jeg kan lære at tale
dansk og skrive det.
Lær mig at skrive det
og at tale det.
Lær mig at skrive det
og at tale det.

3. Lær mig at skrive det
og at tale det.
Lær mig at skrive det
og at tale det.
Lær mig at skrive det
og at tale det.

3. Lær mig at skrive det
og at tale det.
Lær mig at skrive det
og at tale det.
Lær mig at skrive det
og at tale det.

4. Lær mig at skrive det
og at tale det.
Lær mig at skrive det
og at tale det.
Lær mig at skrive det
og at tale det.

RASMUS FERSLEVS HAANDSKRIFT (1/4 Størrelse).

1914), Datter af Forpagter paa Basnæs, F. C. E. Fabricius, samt *Michael Rosing* og *Rasmus Ferslev*.

Digteren har i højstemte Ord forevigt baade Stedet, Tiden og Personerne. Basnæs, som jo Carl Bagger i stærkere og dybere Toner havde lovsunget mange Aar iforvejen, gjøres her til „mit Paradis paa Jorden“ og Husets Datter fejres som „den bedste Blomst i Norden“ og som „Stjernen blandt trende Skyer smaa“.

Rosing kunde paa det Tidspunkt ikke ane, at dette Digt skulde blive hans mest berømte, og at Sangen „Jeg har baaret Lærkens Vinge“ ikke blot skulde bære hans Navn ud over hele vort Land, men at den tillige skulde blive en af de hyppigst sungne danske Sange. Dog skulde der hengaa omtrent tyve Aar, inden Sangen blev „opdaget“ som Folkesang ved Fester og Sammenkomster hos os. Det er ganske vist Rosings aldeles fortræffelige Sang „Der er Haab i vort Bryst“ (Sorø 1867), som banede Vej for den i saa Henseende, saa den tilligemed denne Sang blev et Led i den Folkevækkelse, som fulgte efter Krigen 1864 og som bragte os den lange Række af Folkehøjskoler og af Møder i samme Aand.

I Literaturen kom Digtet frem tre Aar efter, at det var skrevet. Chr. Winther, der for at skaffe sig nogen extra Indtægt, af og til udgav Antologier og Oversættelser, maatte vistnok jævnlig sande Henrik Hertzs Bekjendelse i hans Digt „Digterlod“:

„For at leve maa jeg skrive,
Om jeg aldrig saa er stemt;
For at leve maa jeg drive
Muserne til Vers og Skjemt.“

Han udgav i Decbr. 1862 „Nye Digte af danske Digttere“ (rigtignok med Aarstal 1863). Til denne Samling bad han Michael Rosing om Bidrag. Han havde nemlig læst dennes to Digtsamlinger „Nogle Smaadigte af en Student“ og „Et Par Digte“ af samme Forfatter (1859). Chr. Winthers Brev lyder saaledes:

„Boghandler P. G. Philipsen har opfordret mig til at samle og udgive en „poetisk Nytaars-gave“ for Aaret 1863. Da jeg nu meget gjerne vilde have nogle Bidrag til min Samling af „Studenten“, hvis Digte jeg læste og nød med stor Glæde, fordi denne „Student“ ikke dreiede Liren efter Andres Noder, men slog Lyrens Strenge til sine egne; saa gik jeg til Hr. Jacob Lund, og han betroede mig „Studentens“ Navn.

En saa sund og rig poetisk Natur, som Deres forekommer mig at være, kan ligesaa lidt som et sundt Træ lade være at sætte Knupper og springe ud. Det kan ikke være andet; De maa sikkert have mange Blade liggende i Deres Gjemme. Havde De nu Lyst til at sende min Samling nogle — jo flere jo bedre — af disse Blade, saa er jeg vis paa, at det vil være til Glæde for mig og Mange; thi jeg har hørt Mange være enige med mig om de to Digtsamlinger, De har udgivet. — Viis mig den Godhed, naar Deres Tid

tillader det, med et Par Ord at lade mig vide, om jeg tør haabe at faae Bidrag fra Dem.“

Rosing sendte ham et større Antal Digte til Udvalg, og heraf valgte Chr. Winther tretten Digte, hvilke optoges i Samlingen under Mærket M. R. I Spidsen derfor staar „Min Ungdoms Pris“, og af Rosings andre mere bekendte Digte findes „Hvad jeg holder af“ og „En Sommerdag under et Træ“.

I Efteraaret 1874 udsendte M. Rosing „Smaadigte og Sange“ (med Aarstal 1875) og heri fik Sangen sin endelige Form fra Forfatterens Haand. Det er forøvrigt kun ganske faa Afvigelser, der er fra Original-Manuskriptet:

Jeg har baaret Lærkens Vinge,
Jeg har sunget højt dens Sang,
Jeg har følt, jeg skal mig svinge
Ind i Paradis engang.
Jeg har følt, jeg har kun hjemme
Der, hvor Sang og Glæde bor,
Gjenlyd af min Ungdoms Stemme
Altid følger mig paa Jord.

Tryg jeg ta'er, hvad Jorden rækker
Mig af Bitterhed og Savn,
Fjærnt jeg ser, min Ungdom strækker
Vinkende mod mig sin Favn,
I den lyse Aftenrøde,
I de klare Stjerners Spor
Flyver Sjælen den i Møde
Fra den dunkle, tavse Jord.

Tak I Bøge, Tak I Fugle,
Alle vilde Blomster smaa!
Mine bedste Minder skjule
Sig i Eders Bægre blaa.
Tak du bedste Blomst i Skoven,
Du, som vakte Sangen blød,
Du var Lysets Glimt fraoven,
Der sin Glans om Alting gød!

Lad kun Graad mit Øje blinde,
Har min Sjæl sin Vinge blot,
Skal jeg atter Vejen finde
Til min Ungdoms lyse Slot,
Naar jeg frem med hævet Pande
Syngende i Mørket gaar,
Ved jeg, at i Dødens Lande
Springer atter ud min Vaar.

Hil Jer! I, som med mig tømte
Glædens Bæger til dets Bund,
Som med mig det samme drømte,
Gik med samme Sang paa Mund!
Ak! den Stakkel, som blev ikke
Født til Frihed og til Sang,
Som sin Ungdoms Skaal maa drikke
Af et Bæger uden Klang!

Det er sagt, at Lærken er den eneste Fugl,
der synger i Flugten. Om Rosing særlig havde
tænkt derpaa, ved jeg ikke; men i hvert Fald er
det betegnende for ham, hvis dette var Tilfældet.

Sangens Udbredelse gik kun langsomt, og
mærkeligt nok, var det først i Norge, at den kom
frem i sin firliniede Skikkelse. I „De norske
Studenters Vise-Bog, 1871“, udarbejdet af en
Komite, og udgivet af Bjørnstjerne Bjørnson,

Olaf Skavlan, Ejnar Skavlan, Hans Roos og Fritz Hansen, har jeg fundet Sangen første Gang (som Nr. 100) u d e n Forfatternavn og u d e n Melodiangivelse, hverken i Text eller Register.

Det er troligt, at de norske Studentersangere har opdaget Fr. Silchers Melodi og knyttet den til den for dem melodiløse Sang — ligesom den Legende sikkert ogsaa stammer fra norske akademiske Kredse, at Lorentz Dietrichson skulde være Sangens Forfatter.

Aaret efter ovennævnte Studentersangbog, hvis Udgivere vare særlig højskolevenlige Mænd, udkom: „Viser og Sange for Ungdommen. Samlede og udgivne nærmest til Brug ved Folkehøjskolerne, ved H. K. Foosnæs og L. M. Bentsen“; anden Udgave deraf udkom 1875. Heri fandtes Sangen (som Nr. 62) ligeledes u d e n Forfatternavn og Melodiangivelse — og i begge Sangbøgerne, saavel Studenternes som Højskolernes, med den forvanskede Begyndelseslinie: „Jeg har baaret Lærken Vinger.“

Herhjemme tog Sangens Udbredelse den dobbelte Tid; thi som sagt, var det først i Slutningen af Halvfjerserne, at Sangen i forkortet Skikkelse banede sig Vej til Skoler og Folkemøder.

I Bågø og Nørregårds „Nordiske fædrelands-sange og folkesange“, hvis anden Udgave udkom 1876, og som vel nok var Datidens mest „klassiske“ Sangbog, findes den ikke. Derimod fik den Plads i Morten Eskesens „Nordiske Sange“, anden Samling, anden Udgave 1878, og ligeledes

Nun leb' wohl, du kleine Gasse.

Mäßig langsam.

Fr. Silcher.

Nun leb' wohl, du kleine Gasse, nun ade, du stille Dach Väter,

Mutter sah mir traurig, und die Liebste sah mir nach, und die Liebste sah mir nach

FR. SILCHERS MELODI.

i H. Rosendals „Tillæg til Holm og Toftes Viser og Sange“, 1882.

Endvidere bragte en sjællandsk Højskolepige i Foraaret 1879 Sangen til Staby Højskole, hvor hun sang den til den tyske Komponist Fr. Silchers Melodi. Tonen er hentet fra hans „Deutsche Volkslieder“ og er oprindelig komponeret til A. Graf von Schlippenbachs Text „Nun leb' wohl, du kleine Gasse“.

Da Silchers Melodi overbragtes mundtlig, blev der en lille Afvigelse i Syngemaaden, som endnu følges den Dag idag. Det er i denne Skikkelse og til denne Tone, at Sangen har vundet sin mægtige Udbredelse, skjøndt det maa betones, at Forkortelsen er saa kraftig, at Digtet absolut har lidt derved. Sangen i sin nuværende Form lyder saaledes:

*Jeg har baaret Lærkens Vinge,
Jeg har sunget højt dens Sang,
Jeg har følt, jeg skal mig svinge
Ind i Paradis engang.*

*Jeg har følt, jeg har kun hjemme
Der, hvor Sang og Glæde bor;
Genlyd af min Ungdoms Stemme
Altid følger mig paa Jord.*

*Lad kun Graad mit Øje blinde,
Har min Sjæl sin Vinge blot,
Skal jeg atter Vejen finde
Til min Ungdoms lyse Slot.*

*Naar jeg frem med hævet Pande
Syngende i Mørket gaar,
ved jeg, at i Dødens Lande
Springer atter ud en Vaar.*

Nogle Sangbøger — f. Ex. „Morsø Sangbog“ (1882) — optog Sangens oprindelige første, anden og fjerde Strofe, og i den Form er der mere Sammenhæng og mere Enhed, idet de udeladte to Strofer, med Verslinierne „Tak du bedste Blomst i Skoven“ og „Hil Jer! I, som med mig tømte“, jo er en Henvendelse dels til „Firkløverets“ kvindelige Blad, dels til alle fire Blade, eller — om man saa vil — til de „fire Drosler“. Paa Staby Højskole var dengang Lærer den senere saa bekendte Seminarielærer og Komponist K. M. Kristjansen (1852); han komponerede 5. Juni 1879 en ny Melodi til Sangen i dens forkortede fir-liniede Skikkelse. Men hans kjenne og karakteristiske Tone har ikke kunnet fortrænge Silchers, hvis Slægtskab med Rosings Text dog synes ret fjernt. Heller ikke Julius Steenbergs Melodi er slaaet an. Morten Eskesen anfører i sin Sangbog en Melodi af L. M. Lindemann. I Missionskredse synges Sangen paa Melodien „Herrens Røst, som aldrig brister“. Denne udpræget kirkelige Melodi passer jo heller ikke ganske. Som flerstemmig er Sangen udsat af følgende: K. M. Kristjansen, blandet Kor: Sopran, Alt, Tenor og Bas; L. Jastrau, for tre Damestemmer; N. K. Madsen-Stensgaard, for fire Mandsstemmer. Rasmus Ferslevs oprindelige Melodi synes slet ikke

K. M. Kristjansson. $\frac{3}{4}$ 1879.

Handwritten musical score for voice and piano. The score is written on three systems of staves. The top staff is the vocal line, and the bottom two staves are the piano accompaniment. The music is in a key with one sharp (F#) and a 3/4 time signature. The lyrics are written below the vocal line.

Lyrics:
Jeg har svært at glemme, vinge jeg har smaget
helt den smag, jeg har lidt i kælum
dringe ind i damme, dis en smag,
ind i damme, dis en smag.

Andr. D.

K. M. KRISTJANSENS MELODI.

at være naaet ud i Befolkningen — og naar „Morsø Sangbog“ anfører „egen Melodi“ ved Sangen i otteliniers Strofeform, er det sikkert uden Hentydning til nogen til Sangen komponeret Melodi.

I Tonesamling til „Norsk sangbok“ angives Silchers Melodi. I „Sangbog for Konfirmander“ findes Sangen med Angivelse „egen Melodi“ (H. K. Foosnæs). I „Salmebog, udg. af flere Valgmenigheder“, findes Sangen med Tilføjelse „egen Melodi“; i „Friskolens Sangbog“ ligeledes, uden at det kan afgjøres, hvortil disse Melodi-angivelse sigter.

En særlig Glæde fik Rosing af sin Sang, da det meddeltes ham, at Rødkarenernes Missionær, Hans Povlsen (1859—86) „begyndte sin Missionsgjerning 1884 med at synge „Jeg har baaret Lærkens Vinge“ for den Konge og det Folk, af hvis Sprog han ikke forstod et Ord, og det frydede Digteren, som netop paa det Tidspunkt trængte højlig til Opmuntring“.

Selv maa Rosing have sat særlig Pris paa Digtet, da han i „Nyere dansk Lyrik“ lod det ganske alene repræsentere sig. Digtene i denne Antologi ere udvalgte af Forfatterne selv.

Om Sangens Historie kan endvidere anføres, at en Indsender A— M— i „Højskolebladet“ søger Oplysninger om Digteren af Sangen „Naar Solen ganger til Hvile“ og derefter fortsætter: „Jeg vil tilføje, at jeg ogsaa længe har søgt efter Forfatternavnet til den lille stemningsrige Sang

„Jeg har baaret Lærkens Vinge“, men har nu endelig fundet denne Sang med Navnet *M. Rosing* under i Morten Eskesens „Nordiske Sange“, 2. Samling.“ De to omspurgte Sange har, foruden deres religiøse Præg, det tilfælles, at deres Forfattere ere inspirerede af en Kvinde.

I samme Blad skriver nogle Maaneder senere en Nordmand under Mærket Ole: „Jeg har lagt Mærke til, at der i Højskolebladet har været arbejdet adskilligt med at finde en dansk Forfatter til Sangen: „Jeg har baaret Lærkens Vinge“. Det er mig ikke behageligt ligeoverfor de kjære danske at maatte sige: „Spar jer Umagen! I finder ham ikke. Thi han bor paa den anden Side Skagerak og hedder Professor L. Dietrichson.“ Herimod tager en Indsender tilorde under Mærket P. Han optrykker hele Sangen efter Chr. Winthers Antologi og mener, at Forfatteren er dansk og dette beviser han end yderligere ved at citere Digtet „Hvad jeg holder af“. Dette for Rosing karakteristiske Digt kunde forøvrigt alene have afgjort Sagen; thi det optrykte Chr. Winther som eneste Repræsentant for Digteren i „Dansk Lyrik“, 1865.

I samme Nr. af Bladet skriver Højskolelærer P. Claussen, Ryslinge, et Stykke, der er lidt ironisk præget. Det hedder deri: „Thi han, nemlig Forfatteren til Sangen: „Jeg har baaret Lærkens Vinge“, er funden, ikke, som De mener, kjære Ole, blandt Norges Fjælde, men midt iblandt os Danske paa denne Side Skagerak, paa

den danske Slette, i vort minderige Sorø. Han hedder derfor ikke L. Dietrichson, men Michael Rosing“. I samme Stykke gjør Claussen opmærksom paa, at Digtet er optaget i flere danske Digtsamlinger, altid med Rosings Navn under, saaledes i Pastor J. Clausens Antologi „Tre hundrede lyriske Digte, samlede for Folkehøjskolen“ (1878). Han opfordrede dernæst Hr. Ole til at meddele sine Landsmænd Sagens rette Sammenhæng, og endelig anbefaler han dem, ligesom han anbefaler sine egne Landsmænd, „aldrig at afskrive eller aftrykke Digte og Sange uden saa vidt muligt at sætte den rette Forfatters Navn under dem, saa sparer man sig slige Ubehageligheder, som De klagede over, det voldte Dem, da De i Deres sidste Brev maatte give os danske ovennævnte Formaning og sige os Sandheden i vore aabne Øjne“.

Hr. Ole kryber saa til Korset med en Undskyldning og lover P. Claussen, „at hans, rigtig nok lidt faderlige og spydige, Ønske skal blive opfyldt, idet jeg snarest muligt skal faa hans Berigtigelse ind i „Oplandenes Avis“. Forhandlingerne om denne Sang havde da i „Højskolebladet“ staaet paa fra Februar til September 1879.

Det har imidlertid ikke været muligt at finde Hr. Oles Berigtigelse i „Oplandenes Avis“, og da Bladet neppe har nægtet at optage et saadant lille Stykke, bliver kun den Forklaring tilbage, at Ole har svigtet sit Løfte. Dette kommer ham ikke til Ære.

At Ole ikke var uden Meningsfæller i Norge, fremgaar deraf, at der under Sangen i flere norske Sangbøger anføres L. Dietrichson.

Jeg har dvælet saalænge ved denne Sang, dels fordi det er Rosings mest kjendte Text, dels fordi det — sammen med Chr. Richardts „Altid frejdig“ — er en af de Sange, som alle kan udenad, og som allerhyppigst synges. Endelig har jeg villet vise, at det er den ved Grundtvig rejste folkelige og kristelige Bevægelse, der har baaret Sangen frem, saavel i Norge som i Danmark.

Fra anden Side er den nemlig forglemt i altfor høj Grad. Den findes endnu ikke optaget hverken i „Danmarks Melodier“, „Danmarks Melodibog“, „Folkets Sangbog“, udg. af N. K. Madsen Steensgaard, eller „Den danske Skoles Sangbog“ — skjøndt alle disse Samlinger spænder ret vidt og ere saa at sige halvofficielle Lærebøger.

Men Sangen har ikke blot øvet sin Mission, naar den bares frem til Toner i en Forsamling. Ogsaa den stille og modtagelige Læser har den paavirket. Jeg skal som Exempel blot her nævne en følt og sympathetisk Betragtning, der nylig er fremkommen i et dansk Ugeblad:

„I ovenstaaende lille Vers ligger baade Fortid og Fremtid gemt. De to første Linier bygger paa Minder om Selvoplevelser. Thi naar der siges: Jeg har baaret Lærkens Vinge, jeg har sunget højt dens Sang, — er det med en saadan Overbevisning, at vi ikke kan tvivle derom. Ordene

rummer Erindringen om slige Øjeblikke, hvor Sjælen har jublet i Fryd som en Lærke og har følt sig løftet som paa Vinger. Noget saadant er for det meste kun af kort Varighed. Men selv Fuglen kan jo heller ikke holde sig svævende længe ad Gangen. Den maa atter dale og søge mod Jorden, naar Himmelflugten er endt. — Naar Begejstringens Ild tændes i Sjælen, naar Kærlighedens, Troens og Haabets Magter fylder Hjertet med de største og ædleste Følelser, da hæver det bedste i os sig over det usle og lave i Verden og glemmer alt andet omkring sig.

I hver af os ligger fra Adams Tid gemt det, vi kalder „Paradisminderne“. Alt, hvad skønt og herligt vi ser og oplever her paa Jorden, sammenligner vi med Paradis. Og dog har vi jo aldrig været der eller set det; men vi tænker os det som noget vidunderligt. Man har her paa Jorden søgt at finde det Sted, hvor Paradisets Have laa, og mener at kunne paavise en Egn, som passer til Beskrivelsen deraf. Men nogen Vished faar vi nok aldrig! Hvert Menneske leder ubevidst efter det, som han forbinder ved Tanken om sit Paradis. Dog her i Verden bliver det kun ved Anelser og Drømme. Men holder vi fast paa det, som i vore bedste Øjeblikke løftede og berigede os, saa vil med Guds Hjælp ogsaa den Stund komme, da Sjælen kan svinge sig ind i Paradis engang.

Der er saa meget her paa Jorden, som vil holde os nede, Sorg og Bekymring, Sygdom og

Savn. Men naar disse Lænker ikke mere trykker eller piner os, da kan Sjælen udfolde sig i al sin Glans. Vi ved ikke, hvad vi gaar ind til. Ingen af vore døde er kommet tilbage og har berettet derom. Og dog kan vi i Kraft af Troens vidunderlige Gave gøre Digterens Ord til vore, idet vi til Slut fulde af Fortrøstning siger:

Naar jeg frem med hævet Pande
Syngende i Mørket gaar,
Ved jeg, at i Dødens Lande
Springer atter ud en Vaar!“

Iøvrigt har Forfatteren sikkert glædet sig over den Lykke, hans Sang gjorde. Endnu saa sent som 18. Januar 1904 omtaler han i et Brev til Fru Marie Munck, at hun paa Basnæs inspirerede ham til denne Sang, og han tilføjer, at Sangen maaske skal synges, naar dens „to Forfattere“ ere døde og glemte. Dette Haab er i rigt Maal gaaet i Opfyldelse! Maa Ordene paa hans Gravsten ogsaa opfyldes:

Jeg har baaret Lærkens Vinge,
Jeg har sunget højt dens Sang,
Jeg har følt, jeg skal mig svinge
Ind i Paradis engang.

IV.
HERLUFSHOLM.

Michael Rosing blev 1. Oktbr. 1859 konstitueret som Adjunkt paa Herlufsholm. Aaret efter, 1. Oktbr 1860, blev han fast ansat i dette Embede med Undervisningsfagene Latin og Græsk.

Allerede en halv Snies Dage efter sin Ankomst til Herlufsholm giver han en Beskrivelse af sin Tilstand: „Jeg vil være tilfreds, og jeg er det i det Meste og vil lade, som jeg var det i Resten. Min Bolig er trist og kold, men en ubegrændset Tilladelse til at bruge Brænde kan vel hæve den sidste Egenskab. Her er uhyre meget at bestille og saare liden Tid til Disposition. Skoletiden er 8—11 og 3—6, men saa spiser man Kl. 12 med Eleverne, og jeg har 3 Uger i Rad $1\frac{1}{2}$ Times daglig Inspektion paa Læsesalen, 2 Gange om Ugen $6\frac{1}{2}$ —8 om Morgenen, 2 Gange om Middagen og 2 Gange om Aftenen, det er det kjedeligste Arbejde, jeg tror det endnu er lykkedes at udspekulere i denne Verden“. Han omtaler dernæst Stilrettelser og anden Forberedelse. Rektoren har vist sig meget elskværdig mod ham, og af de Lærere, der særlig tiltalte ham, nævner

han Jacob Engelsted, Albert Leth, S. Th. Kielsen og Gotfred Rode. Disse Kollegaer optog ham strax i deres Midte, og han karakteriserer dem alle fire: Engelsted som komplet, Leth som sjelden elskværdig, Rode som lovlig alvorlig, og om Kielsen siger han, at det ligger over hans Fattene, hvad man kan have imod ham. Endelig siger han om sig selv: „Kun lidt mere Energi, lidt mindre Tungsindighed og større legemlig Kraft, saa var min Tilstand, saa god den kan blive i denne Verden.“ Med disse fire Medlærere gjorde han strax et Par morsomme Skovture. Begyndelsen var altsaa lovende nok. Om Egnen udtaler han: „Stedet er henrivende, Ynde og Storartethed er forenet i en sjælden Grad, og Gud være lovet, i Naturen finder jeg endnu min bedste Ven og Læge.“

„De historiske Minder og Traditioner har heller ikke saa lidet at betyde og det synes mig, der er en mild blød Stemning over det Hele. Den Klokke, som ringer her om Aftenen fra Klosterkirken, er endnu den samme, der vakte Munkene i Skovklostret til Bøn ved Nattetid, naar Mørket laa over Jorden. Jeg kan ikke høre den uden at tænke paa, at her maaske har levet Folk med samme Sorger som mine, som have lidt og stridt og tilsidst faaet Ro i deres stille Grav —, der er dog nogen Sandhed i Sætningen „commune naufragium dulce est“.

Den 21. Decbr. s. A. fik han, paa Grund af sin Moders Sygdom, Brev om strax at komme

til Kjøbenhavn. Han skyndte sig afsted, men naaede dog først at komme om Natten og fandt hende da som Lig. Han skriver derom, at han er i „en underlig Tilstand mellem Drøm og Liv“, og han slutter sit lille Brev til Vennen Vilhelm Munck med de Ord: „Gud hjælpe os Alle!“

Løvrigt vedblev Rosing, ogsaa efter at Vilhelm Munck havde ægtet Frøken Marie Fabricius, at vedligeholde Korrespondancen med dette fortræffelige Ægtepar. Han mente, at hans Evner som Digter vilde udvikles, naar han havde et Venne-Publikum, der vilde modtage og læse hans utrykte Poesier, — og han sendte derfor jævnlig Manuskripter til begge Ægtefællerne. Enkelte af disse Digte, „Ved et Træ“, „En Julesang“ og lign., ere meget smukke, enkelte andre af tvivlsomt Værd, og ingen af dem blev trykte — i hvert Fald findes de ikke i hans 1875 udsendte „Smaadigte og Sange“

Af de Digte, han skrev paa Herlufsholm, og som han sendte Ægteparret Munck, er intet saa betydeligt hverken i Indhold eller Omfang som „En Juleskizze“, 1860. Der er noget af Poul Møllers Toneart i Linier som disse:

„Paa Jorden vexled Aar for Aar:
Med Sommer Høst, med Vinter Vaar.
I Skoven, som i Mandens Bryst,
Ei uden Storm det bliver Høst,
Den lyse Drøm som Blomst i Vaar
I Livets hede Favn forgaar;

Ei nok at Træet blomstrer smukt,
Dets Blomst skal ogsaa sætte Frugt,
Men førend Sjælen sætter Frø,
Maa Drømmens lyse Blomster dø.“

Man vil lægge Mærke til, at Digtet er affattet i firefods Jamber — altsaa det Versemaal, hvori han tolv Aar senere udsendte „Frelst“. — Digtet findes i en sirlig Afskrift og nitid indbundet.

I Oktober 1861 blev han færdig med sin Oversættelse af Pindars fjorten olympiske Ode, som næste Aar tryktes i Herlufsholms Skoleprogram. Han paabegyndte samme Tid et Digt fra den græske Oldtid og fik første Sang fuldført. Det synes dog, som om dette Digt aldrig er blevet færdigskrevet — i hvert Fald udkom det aldrig — og hverken det eller ovennævnte „Jule-skizze“ findes optaget i „Smaadigte og Sange“, der vel nok rummer, hvad Rosing indtil 1874 godkendte af sine mangfoldige mindre Digte.

Vilhelm Munck og Marie Fabricius holdt Bryllup paa Basnæs 31. Maj 1860. Her var Michael Rosing til Stede, og han havde til Festen skrevet en Sang, som heller ikke optoges i ovennævnte Samling. Munck skriver i sine Optegnelser, at Sangen rørte ham; det har vel navnlig været Strofen om Adskillelsen:

„Snart lukkes bag Eder Hjemmets Dør;
Paa Hjertets Ager, I har pløjet,
Kun Savnet voxer, mens Taarens Slør
Sig ruller sagte ned for Øiet.

Men ei saa fjernt fra os I kunne boe,
At Takken did ei bygger let sin Broe;
Regnbuen lig
Hæver den sig
Af Graad og Solskin sammenføiet.“

Det nogenlunde idylliske Liv, som Rosing førte paa Herlufsholm, skulde imidlertid snart forstyrres — om end det maa siges, at det skete ved hans egen Skyld.

Omtrent indenfor de samme tyve Aar, i hvilke Sangen „Jeg har baaret Lærkens Vinge“ brød sig Vej fra den lille „Lyksalighedens Ø“ i Basnæs Skove og ud paa Heden, til Folkeskoler og Folkemøder — inden for samme Tidsrum førtes en literær-pædagogisk Forhandling, om hvilken Folk i Almindelighed i vore Dage slet ingen Anelse har. Hvormange Avisartikler, der er skrevet om denne Sag — den lærde Skoles Ordning — har jeg ingen Mening om, men af polemiske og faglige Skrifter udkom i Boghandelen i disse tyve Aar ikke mindre end omkring t r e d s . Og naar man tager Hensyn til, at der selvfølgelig samtidig — dog væsentligst i Bladartikler — førtes Forhandlinger om den danske Folkeskole og den danske Folkehøjskole, maa man sande med H. V. Kaalund, at det Hele

„er bleven til en formelig Styrtesø af Blæk.
— Vi Danske har og vort Niagara!“

De Mænd og de Skrifter, som indledede denne Holmgang, vare: M. Hammerich: Nogle

praktiske Spørgsmaal (1859); Fr. Lange: Et pædagogisk Indlæg (Maj 1859); E—e: Har Indførelsen af den nye Undervisningsplan været Fremgang (Marts 1860); Om det lærde Skolevæsen af R. (Juli 1860); samme Aar udkom Nr. 2 af dette Skrift. J. N. Madvig: Om Undervisningsplanen (August 1860); C. Jürgensen: Om den lærde Skoles Undervisningsplan (Oktbr. 1860); C. Fogh: Et Indlæg i Skolesagen (Novbr. 1860); C. P. J. Krebs: Endnu et lille Bidrag til Undervisningsplanen (Decbr. 1860); H. H. Lefolii: Et Par Ord om den lærde Skoles Undervisning (Decbr. 1860); C. J. L. Krarup Hansen: Et Blik paa Striden om Kongeriget lærde Skolevæsen (Haderslev, Januar 1861). Det tør antages som givet, at dette ret voldsomme Røre om den lærde Skoles Forhold gav Stødet til, at der i Slutning af 1860 tilstilledes Kultusminister D. G. Monrad en Adresse om denne Sag.

Adressen gaar ud paa at paavise, at den lærde Skole har en „uheldig Indflydelse paa Ungdomsdannelsen“, og at dens Tilstand medfører „Overanstrengelse og Overarbejde for Eleverne“, og at Skolerne — Lærernes gode Villie uagtet — paa Grund af Systemet „ere blevne tvungne ind i en Retning af Hensynsløshed og Strengthed, som maatte dels nedtrykke, dels forbitte Gemytterne“, samt at Forældrene overfor disse Forhold har staaet „aldeles hjælpeløse, da deres Forestillinger sjelden ere blevne hørte, end mindre tagne under Overvejelse“.

Adressen paakalder Ministeriets Opmærksomhed over følgende fem Punkter:

- 1) at Undervisningsfagenes Valg, Omfang og Fordeling paa Skoleaarene underkastes en grundig Prøvelse, saaledes at Eleverne sikres mod Overbebyrdelse, og at der aabnes dem Frihed til at udvikle sig overensstemmende med deres specielle Anlæg,
- 2) at alle Lærebøger, som overskride Skolens Fordringer og ikke svare til det for Disciplenes Alder naturlige Standpunkt i Udvikling og Aandsevner, holdes fjernede fra Skolen,
- 3) at Kontrollen med de lærde Skoler vel fremdeles betroes til Mænd med pædagogisk Indsigt og almindelig højere Dannelse, men at de befries fra det Tryk, som et udelukkende Tilsyn af lærde Fagmænd udøver paa dem,
- 4) at der ved Elevernes Afgang fra Skolen til Universitetet, for Skolens Friheds Skyld, blot meddeles dem et almindeligt Modenheds-Vidnesbyrd uden Karakterbetegnelse, og
- 5) at der ikke lægges den private Dimissionsret Hindringer i Veien.

Adressen indbragtes ved Sognepræst i Soderup, Dr. phil. *P. W. Becker* og var, foruden af ham, underskrevet af følgende tretten Mænd: Sognepræst i Ryslinge *Vilh. Birkedal*, Provst i Skjelskør *J. A. Brasen*, Godsejer til Borreby *C. Castenschiold*, Professor *Carsten Hauch*, Maleren *Constantin Hansen*, Overretssagfører *H. R. Kraft*, Distriktslæge i Skjelskør *F. C. Krebs*, Greve *W.*

Moltke, Kjøbmand i Skjelskør *H. C. F. Nagel*, Godsejer til Førslevgaard *P. J. Neergaard*, Stiftsprovst *J. H. Paulli*, Sognepræst i Hammer *H. C. Rørdam* og Sognepræst i Egitslefmagle *Christen Thorkildsen*. Denne Adresses Underskrivere vare, som enhver jo strax ser, en Række udmærkede Mænd, hvis Syn paa Skoleforholdene formentlig var ensartet, men hvis Livssyn vel ellers nok paa mange andre Omraader var forskjelligt.

Men som denne Adresse navnlig var fremkaldt af de foran nævnte Stridsskrifter, saaledes kan det vel siges, at det særlig var selve Adressen, der kaldte *M. Rosing* frem paa Arenaen med sit Stridsskrift „Nogle Bemærkninger i Anledning af Adressen om det lærde Skolevæsen“. Skriftet udkom i Midten af Februar 1861.

Han begynder sin Pjece med at opponere mod den anonyme *R.* (Lægen og Socialøkonomen *Frederik Christian Krebs*, 1814—1881), hvem han kalder en aandrig Fantast. Det skulde *Rosing* — som man senere vil se — ikke have gjort for Intet. Derimod udtaler han „en beskedne Tvivl om de Herrers Sagkundskab“. Dette var altfor vovet af den unge Adjunkt; den Erfaring, han lyser efter, fandtes sikkert hos Flertallet af Adressens Underskrivere. Han udtaler saaledes:

„Der er en meget almindelig udbredt Spænding blandt Skolens Disciple, en Forventen af en

Frihedens Morgen, der snart skal oprinde, og
Barnet venter naturligvis ikke taalmodigt, til det,
som det venter paa, kommer, men den dovne
Dreng foregriber strax dette og slaaer sig til Ro
med sin Dovenskab og faar Nag til Skole og
Lærere som de Tyranner, der holde det ude, som

MICHAEL ROSING
(Efter Fotografi.)

hine Propheter E og H og R, og hvad de nu
Alle hedde, ville bringe, den Flittige arbejder,
men kun for at opfylde sin Pligt, ikke mere med
Tillid og Lyst. De anonyme Herrer Forfattere
have meget paa deres Samvittighed, men hvad
skal man nu sige, naar navngivne høitagede
Mænd, til Flere af hvilke baade Lærere og Di-
sciple have seet op, udstede en Adresse, der kan

læses i de meest udbredte Blade, i hvilken foruden deres Forslag til Reformen staae Yttringer om Lærernes Hensynsløshed og Strengthed. Ville de, der have udstedt denne Adresse, virkelig sige, at de have Kjendskab til Barnets Natur og dets Maade at dømmes paa? At en Dreng ikke holder af at gaae i Skole, men mere af at more sig, det er vel det Naturlige, og hvis de Herrers Fremtidsskole skulde frembyde det modsatte Phænomen, saa vil det for mig være det klareste Tegn paa, at der maa være noget Galt ved den Skole.“

„Den første Betingelse ved en Skole er dog, at man maa kunne høre i den og ikke forstyrres af høirøstet Larm udenfor, den kan ganske vist ikke styrte Skolen om, men den kan forhindre, at der indenfor høres andet end den. Men snart vil Skolestuens Ro være forsvunden; Barnet med sine længselsfulde Tanker hænger ved den Fremtid, der er lovet det, men som aldrig kommer, og naar Børnene saaledes trætte og misfornøjede komme til deres Hjem, hvo vil saa bære Ansvaret? naturligvis Ingen, det kommer paa Skoleplanen og Lærerne. — Man maa nu ikke tro, at det er min Mening, at hine Mænd have udstedt Adressen af andre end de reneste Bevæggrunde, jeg er overbeviist om, at de ere besjælede af varm Interesse, men jeg er ogsaa overbeviist om, at Ingen af dem har betænkt, hvilke Følger for den bestaaende Skoles Virken et saadant Skridt vil have, og hvilke Følger den førte Diskussion

allerede har havt. Men, vil man maaske spørge, er det da Meningen, at Skolesager ere et helligt Gebet, der ikke maa berøres? Langtfra, men visseligt bør de ikke diskuteres i Blade eller i Eske og Rske Dithyramber, og mindst af Alt bør Reformen i Skolen gjøres til Gjenstand for Adresser; thi en Adresse er for det første en Appel til den store Masse, som umuligt kan have nogen virkelig ved Undersøgelse tilegnet Overbevisning i denne Sag, og dernæst er en Adresse, der indeholder en alvorlig Fordring, jo i Grunden en Art af Trudsel, ja næsten en Anvendelse af fysisk Magt, thi Adressens Betydning ligger aldrig saameget i dens Indhold som i dens Underskrifters Antal.“

Efter dette polemisk hvasse Udfald, der endogsaa indeholder en saa vovet Paastand, at det aldrig er en Adresses Indhold, men dens Underskriveres Antal, der gjør Udslaget, siger Rosing de sande og gode Ord:

„En Skoles gode Virkning, naar Prøven skal gjælde noget, kan dog først sees i dens Disciples Manddomsliv, og det synes mig, de især maae holde fast, der paastaae, at den nuværende Skole udslukker Aandslivet og kvæler Livskraften, thi Drengen og Ynglingen kan besidde megen Livlighed, der ikke har nogen dybere Rod og ikke kan bære et Træ med Krone og Frugt, det er Mandens Liv og Gjerning, der skal vise, om hans Barndom har været forfeilet eller ei.“

Og han fortsætter: „Jeg kan ikke tænke mig

en Skoleplan saa slet, at jeg ikke skulde kunne fægte mig igjennem den og gjøre noget Godt, jeg kan ikke tænke mig en Skoleplan saa god, at jeg ikke skulde kunne misbruge den.“

Han gaar dernæst løs paa selve Adressens Indhold og Form; han fremdrager de fem Punkter, og han gaar mer eller mindre skarpt imod dem alle. Han mener, at det vil blive lagt ham til Last, at han har udgivet dette Skrift, og at han har udgivet det under Navn. Han slutter sit Skrift, der er dateret 1. Februar 1861, saaledes:

„Min Grund til at udgive dette har kun været en klar og bestemt Følelse af Umuligheden af at der kan virkes noget Godt i Skolen, naar dens formodede Mangler med en slig Hensynsløshed og Lidenskabelighed, som skeet er, udbasunes saa høit, at Lærernes Stemme knap kan overdøve det i Disciplens Øre. Grunden til at jeg har sat mit Navn paa denne Pjece er kun den, at jeg ønsker, at disse Ord ikke skulle tillægges anden Vægt end den, de have i og for sig, har jeg Uret i hvad jeg har sagt, saa kan man jo mer' god Samvittighed undlade at tage Hensyn til en ubekjendt Persons Ytringer, har jeg Ret, saa haaber jeg ikke denne Ret vil formindskes, fordi mit Navn ikke har den Klang, som deres, der have underskrevet Adressen. At forsvare Skoleplanen har egentlig ikke været min Agt, Skoleplanen er ikke i mine Øine det Væsenligste for Skolen, og jeg er ingenlunde blind for enkelte Mangler ved det Bestaaende; men jeg maa til

det Yderste protestere mod en Adresse som denne, der indeholder usande Paastande og uberettigede Domme over den hele Lærerstand, og jeg beder enhver Fader betænke, om han ikke, hvis han virkelig deler den Dom om Skolen, som er udtalt i denne Adresse, da handler mere i sit Barns Interesse ved at tage ham ud af Skolen end ved at lade ham blive i en Skole, om hvis Lærere han offentlig udtaler, at de af Skoleplanen nødes til Hensynsløshed og Strengthed overfor Barnet.“

Allerede i April melder R sig med sin Pjece Nr. 3 „Om det lærde Skolevæsen“. Han gaar voldsomt løs paa M. Rosing, og Indledningen til Skriftet er ganske haanende. Allerede Mottoet viser, at der er Torden i Luften: „Den Herren giver Embede, giver han ogsaa Forstand“. Derefter fortsættes:

„En ny Forsvarer af Skoleplanen er optraadt paa Scenen. Conferensraad Madvig og hans Meningsfæller have faaet en mægtig Allieret i — Hr. Adjunkt M. Rosing. Nu har det sandelig ingen Nød med Skoleplanen.

„Det Utrolige“, saaledes begynder Hr. Rosing, „er altsaa skeet, det, som man ikke ændsede, saalænge det kun stod i Hr. R's Pjecer som et lyrisk Udbrud af en aandrig Phantast, denne Opfordring til det store Publikum om hensynsløst at storme i Masse mod Skolen, den er ikke mere en Tænke, den har faaet Kjød og Blod, og det baade Stiftsprovsters og Grevers o. s. v.“ Er det ikke en lovende Begyndelse? I samme Stiil, der giver

en god Forestilling om Forfatterens hele Personlighed og aandelige Modenhed, farer han nu løs paa Adressen, dens Underskrivere og paa de anonyme Forfattere, der have vovet at angribe og underkjende det System, som har faaet sin fyldeste Tilværelse i Skoleplanen af 1850.

Hr. Rosing begynder derpaa sit Angreb paa Adressens Underskrivere med at yttre „en beskeden (!) Tvivl om de Herrers Sagkundskab“. Hans Mening, naar man vil udtrykke den i faa Ord, er den, at ikkun Skolemænd have og kunne have en begrundet Mening om Skolens Virksomhed og Formaal. Er man blot blevet Skolemænd, om ogsaa først igaar, saa er man i fuldeste Maal competent til at tale med. Er man det ikke, saa skal man holde sin Mund og ikke understaae sig dertil. Om nu Hr. Rosing faaer Andre end nogle faa Skolemænd til at underskrive denne sin Mening, derom være det os tilladt at tvivle. Han synes reent at glemme, at det virkelige Liv og dets Opgave er den Alen hvormed Skolen skal maales, og at altsaa det nøieste Kjendskab til Skolens faktiske Tilstand ikke er tilstrækkelig til at fælde Dom i denne Sag, naar den ikke støttes af et tilsvarende Bekjendtskab med Livet og dets Fordringer.“

„Hr. Rosing har i sine Angreb betænkt os — R — allerrigeligst. Grunden er rimeligviis den, at vi i hans Tanker for at bruge hans Mesters Ord „synes at staae Skolerne temmelig fjernt“. Det skal imidlertid ikke hindre os i at holde fast

ved den Anskuelse, at Andre end Skolemænd ere berettigede, ja vel endogsaa forpligtede til at tale med om Skolen og dens Virksomhed. I denne vor Anskuelse bestyrkes vi end yderligere ved Udtalelser af Mænd, der ligesom vi ifølge Hr. Conferensraad M's Mening staae Skolen fjernt, men som have det forud for os, at de nyde almindelig Anseelse hele Verden over. Foreløbig maae vi atter her gjøre opmærksom paa, at vore Angreb ikkun indirekte gjaldt Skoleplanen, medens de direkte vare stiledede imod det System, som har dikteret Skoleplanen. Vi have ikke tillagt Skoleplanen den Betydning som mange Andre. Det har været og er vor Overbeviisning, at Systemet selv uden Skoleplanen senere eller tidligere vilde have affødt lignende Resultater. Saalænge man fastholder Systemet, maae vi jo vel finde os i Skoleplaner, og saalænge maae ogsaa de, der ønske at begrændse Systemets skadelige Følger, holde et vaagent Øie med dem.

„Mon de have tænkt paa, at det, de ville reformere og omdanne, det er ikke Bestemmelser, der angaae Gods og Qvæg, men Børns Udvikling o. s. v.?“ spørger Hr. Rosing Indbyderne. Om Gods og Qvæg tillader han dem maaskee at tale, men om Børns Udvikling forbeholder han sig selv Ordet.“

„Jeg, siger Hr. Rosing, kan ikke tænke mig en Skoleplan saa slet, at jeg ikke skulde kunne fægte mig igjennem den og gjøre noget Godt, jeg kan ikke tænke mig en Skoleplan saa god,

at jeg ikke skulde kunne misbruge den“. At Hr. Rosing skulde kunne bringe noget Godt ud af selv den sletteste Skoleplan, derfor have vi nu hans egne Ord; men saalænge vi ikke have Andet, maa det være os tilladt at tvivle. Den anden Deel af hans Paastand ere vi fuldkommen beredvillige til at indrømme Rigtigheden af. Ikke engang i det Tilfældet, at Hr. Rosing med Hensyn til den første Deel af sin Paastand har meent en dygtig Lærer og uden Videre antaget det for givet, at han var en saadan, kunne vi give ham Medhold. Der er mængden en dygtig Lærer, som maa og vil slide sig ihjel for at opfylde en slet Skoleplans Bydende.“

„Hr. Rosing forsikkrer os, at „hans Livslyst virkelig ikke er qvalt“. Han er ikke blaseert. Paa et andet Sted beder han sig forklaret, „hvorledes det da gaaer til, at de saakaldte blaserede Disciple aldrig findes blandt dem, der ret inderlig slutte sig til Skolen og stræbe at opfylde dens Fordringer, men altid kun blandt de Dovne o. s. v.“ Han lader os herved indirekte vide, at han har været en flittig Skoledreng. Det ville vi meget gjerne troe. Hr. Rosing besidder altsaa Livslyst og har været en flittig Dreng. Hermed er endnu ikke indrømmet, at han ikke skulde have taget Skade og være lidt blaseert. Da han har produceret sig selv som Exempel, kan han ikke tage os ilde op, at vi maaskee noget frit omgaaes med hans Person. Hr. Rosing besidder Livslyst. Men det er ikke enhver Slags Livslyst,

som ubetinget udelukker Tanken om Blaseerthed. En ung Mand kan deeltage i Rusgilder og anden Slags Lystighed, han kan digte og synge Viser om et Ungdomsmod og en Freidighed, som mere er hans Længsel og hans Savn end hans Eie; han kan læse flittig til Examen og tage den; han kan blive Embedsmand og passe et Embede taalelig, paa samme Tid som han sætter tilbørlig Priis paa Spise- og Spillebordets Glæder, og med alt det i Virkeligheden være blaseert.“

Dette velskrevne, men hadske og altfor voldsomme Angreb paa Michael Rosing slutter saaledes: „Er nu Hr. Rosings Indlæg af den Beskaffenhed, at det kan gjøre Fordring paa en alvorlig Imødegaaen? Sikkerlig ikke! Med Undertagelse af en exempelløs Ubeskedenhed indeholder det ikke det Mindste, der kan kaste et nyt Lys over Sagen. Vi skulde ogsaa have sparet os den Uleilighed at imødegaae ham, dersom vi ikke vidste, at selv Hr. Rosing baade i og udenfor Skolen har sit Publikum. Vi ville ikke gjøre Hr. Rosings Colleger den Uret at antage, at han repræsenterer endog blot en lille Fraction af sin Stand. Der er maaskee ikke Een, som naar det kom til Stykket, ikke vilde betænke sig paa at sætte sit Navn under et lignende Produkt. Men vi skulde tage meget feil, dersom der ikke iblandt de Mange, der selv ikke ville efterligne Hr. Rosing, findes Nogle, som ere saa forblindede af Forbittrelse, at de i deres Hjerter raabe: habeant, habeant! naar de læse Hr. Rosings Udgydelser.

Saadanne Herrer ville tage Alt til Indtægt. Selv i den misbilligende Taushed ville de see en Indrømmelse og en Seier.

Hr. Rosing skulde ikke have sat sit Navn under sin Pjece. Til at faae dens Indhold underkjendt behøvedes det slet ikke.“

Skriftet er dateret 12. Marts 1861. I samme Aar udkom endvidere Stridsskrifter af følgende Skolemænd: *J. A. Brasen, Edv. Erslev, C. J. Fogh, C. F. Ingerslev, F. Lange, P. H. Tregder* og *E. Wolle*. Men, saavidt jeg ved, nævnes M. Rosing og hans Skrift ikke deri. Hvorvidt denne Passivitet hidrørte fra Ukjendskab til Skriftet, eller der laa andre Grunde bag ved, er det nu vanskeligt — for ikke at sige umuligt — at afgjøre. Der skulde hengaa atten Aar, inden Rosing paany meldte sig med et pædagogisk Stridsskrift, nemlig: „Dr. Pingel og den lærde Skole“ (1879), hvilket senere skal omtales; men allerede da syntes Sagen saa nogenlunde uddebatteret, og i Firserne var det kun ganske enkelte Pjecer, der udsendtes om dette Emne.

Et andet literært Arbejde, som her skal omtales, er Rosings Oversættelse af Pindars olympiske Oder, der fremkom i Herlufsholms Skoles Program 1862. I Maj s. A. havde Chr. Winther skrevet til M. Rosing og anmodet ham om nogle Digte til den Antologi, som udkom hos P. G. Philipsen ved Juletid under Titel „Nye Digte af danske Digtere“ (Aarstal 1863). Rosing blev saa glad over denne Opfordring, at han i sit Svar til

Winther skrev, at han — ligesom Jeppe — maatte knibe sig i Armen for at faa Vished om, „at det ogsaa er mig, til hvem Chr. Winther har skrevet det“.

Han lover Winther nogle Digte og tilføjer:
„ . . . endnu engang min inderlige Tak for Deres opmuntrende venlige Ord. Der var Ingen i Verden, hvis Bifald min Sang heller maatte vinde end Deres, thi for Intet har mit Øre været aabent som for Deres Sang. Kan De ikke nok forstaa, at det for mig er en stolt Følelse at vide, at medens mine Smaadigte blive fordømte af Kritiken, har De „Christian Winther“ læst dem og dog fundet Noget i dem. Tak fordi De sagde mig det, og De skal ikke frygte for, at jeg skal prale deraf; De skal selv blive den Eneste, for hvem jeg praler af Deres Roes.“

Paa dette Brev svarer Chr. Winther den 21. August. Han meddeler, at han har gjort et Udvalg paa 7—8 af Digtene, da han har 17—18 Medarbejdere, og Bogen kun maa blive paa 16 Ark. Derpaa tilføjer han: „Jeg har nu gjort dette Valg efter m i t S k j ø n; det kommer nu an paa, om De selv vil billige det. At vælge, hvor der er meget Godt at vælge imellem, er en kilden Sag, især for Een, der er saa lidt Kritiker, som jeg, det vil sige saa lidt, som muligt.“

Da jeg saa seent er kommet til at skrive disse Linier, og Ferien nu er endt, saa maa jeg frygte for, at min Billet ikke vilde træffe Dem i Bøhmen og sender Dem derfor min Hilsen til Herlufs-

holm, hvor jeg haaber, at De, styrket og oplivet ved Bjergkildens Vande, maa kunne give Digteren Ret, naar han siger: „Vandet er det stærkeste“ — ἀριστον μὴν τὸ ὕδωρ.

I Deres Skoleferie besøger De dog formodentlig Kjøbenhavn; glem saa ikke, hvor jeg boer, men skjænk mig et Par Timer. De skal altid være os hjerteligt velkommen. Lev vel!

Deres ærb. forbundne

Christian Winther.“

Herpaa svarer Rosing 7. Septbr.:

„Deres venlige Brev af 21. August fandt jeg paa mit Bord ved min Hjemkomst fra Franzenbad, og da jeg ved Deres Citat af Pindar blev mindet om et Ønske, De ved en Samtale i Sommer yttrede, at se mit Forsøg paa en Oversættelse af denne Digter, tillader jeg mig herved at sende Dem det Exemplar, som jeg allerede for længe siden havde lagt tilside for Dem“. Rosing tilføjer, at det er af Beskedenhedshensyn, at han ikke før har sendt Oversættelsen.

I et Brev af 18. Septbr. takker Chr. Winther for Heftet. Han spørger dernæst, om Rosing ønsker at Digtene offentliggøres under fuldt Navn eller blot under Mærket M. R. Derpaa fortsætter han:

„Tak for Pindars Oder. Naar De forudsætter, at de ikke ret kunne faae Indgang hos mig, saa har De desværre tildeels Ret; men Sagen er den, at jeg mangler Kundskaber. Citatet af Pindar [om Vandet] var en Paafugleljer. Jeg har seet det

et Sted som Motto. Dog erindrer jeg, at Brøndsted, som engang indbød mig til at høre ham forelæse en Oversættelse af flere af disse vanskelige Digte, gjengav det omtrent paa hiin Maade [stærkeste]. Lev vel! Bliv rask og glad!“

Herpaa svarer Rosing under 20. Septbr.: Han ønsker helst sine Bidrag til „Nye Digte“ betegnet med M. R., da det bedst stemmer med Forfatterens beskedne Standpunkt. „Det kan gjerne være, at Sligt ikke falder i Deres Smag, men husk paa, jeg lever i en Ravnekrog, hvor — nei lad os sætte en Tankestreg, De forstaa uden Tvivl en halvqvædet Vise.“

Han fortsætter derefter: „Netop det, De siger om Pindar, at der skal specielle Kundskaber til at forstaa ham, er det, jeg har mod Manden, jeg tvivler paa, at han nogensinde har været populær, men der er dog store Skjønheder hos ham, navnlig i hans pythiske Oder, som jeg haaber ad Aare at blive færdige med. Det, som gav mig Lyst til at oversætte ham, var mest den Interesse, hans Digte maa have for Literaturhistorikeren.“

Jeg havde netop selv engang stor Lyst til at undersøge, hvilke Spor man kunde finde af hans Indflydelse paa den franske Literatur paa Ludvig den 14des Tid og vel ogsaa paa den engelske, men jeg føler, jeg magter det ikke, selv om jeg havde Tid dertil, men hvis jeg maaske naaede at faa en nogenledes heldig Oversættelse færdig, kunde den engang gjøre Vejen lettere for En, der mulig kunde have bedre Evner til at forfølge hint Spor.“

Rosings Helbred var i Begyndelsen af Tredserne temmelig vaklende. Han blev tilraadet en Baderejse, men hans Læge fraraadede det, „navnlig fordi han frygtede det vilde nære min hypochondre Tilbøielighed“. Han tilføjer i Galgenhumor: „Iøvrigt gav han mig den glædelige Oplysning, at jeg har Nyregrus, hvorfor jeg herhjemme skal drikke Wildemzervand og æde Græs, da jeg skal spise mange Grøntsager, og det er det eneste Grønt, her er at faa, jeg agter at lave mig Salater af Nælder, Fandens Mælkebøtter og andre herlig Urter, hvilken Epikuræisme! Endelig skal jeg i min Sommerferie ned at vandre paa Schweitzes Bjerger, da han mente jeg burde tilveirs i Bjergluft, Gud ved om det ikke er i det stille Haab, at jeg skal dumpe ned i en eller anden Kløft, thi det vil være en mageløs Cuur for incurable Sygdomme. Nu har i de sidste Aar 3 Læger havt fat i mig, den Ene vil binde mig Respirator for Munden og bilder mig ind jeg har Brystsye, den anden giver mig Tran og vil have mig til Kissingen, den 3die byder mig Vand, Græs og Bjergluft, de lærde ere uenige, men „een Luus skal dø ved Ild, en anden ved en Negl“, jeg tænker nok alle 3 Methoder føre lige langt.“

Brevet, der er skrevet 6. Marts 1862, synes at være en Art Kommentar til Chr. Juuls Vers:

Tidt Øjnene tindre
og Læberne le,
til Skjul for et Indre,
som Ingen tør se.

Men Livet paa Herlufsholm bragte ham foruden disse Helbreds-Bekymringer ogsaa andre Sorger. Det indviedes saa at sige ved, at han kaldtes hjem til sin Moders Dødsleje. Baade hans Breve og hans Digtning vidner om, hvor nær dette Dødsfald gik ham til Hjertet. Et andet Dødsfald, som ikke berørte ham i den Grad pinligt — i hvert Fald foreligger ikke Vidnesbyrd derom — var hans Faders Bortgang, 2. Decbr. 1861. Hverken i sin Digtning eller i sine efterladte Breve udtaler han sig herom.

Derimod havde han den Sorg umiddelbart før sin Tiltrædelse af Pladsen i Herlufsholm at miste sin Morbroder, Kancelliraad Adolph Ludvig Martin (1804—1859). Om ham skrev han „Ved en Vens Død“ de følte og betagende Strofer:

„Ak! jeg har kysset nu dit brystne Øje,
For sidste Gang lagt Kinden mod din Kind!
Du, som har kjendt min Synd og Svaghed nøje,
Nu første Gang er for min Smærte blind!

Jeg mindes ej den Tid, hvor jeg har drukket
Foruden Dig af Glædens gyldne Skaal,
Jeg mindes ej den Tid, hvor jeg har sukket.
Og ej dit Hjærte talt det samme Maal.

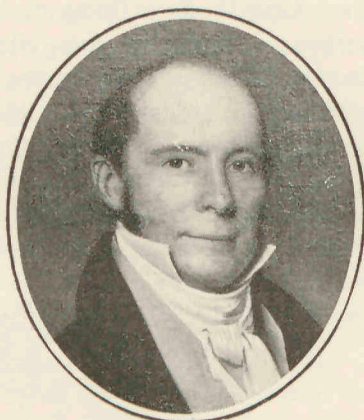
Som lille Dreng jeg paa dit Knæ har leget
Og kysset fra din Pande mangen Sky,
Og skjøndt dit Haar af Tiden alt var bleget,
Da jeg blev Yngling, blev du ung paany.“

Som det fremgaar af det allerede Anførte var Michael Rosings Liv paa Herlufsholm i de halv-

fjerde Aar ret bevæget. Det indleledes med hans Moders Død — og det afsluttedes med hans egen Forlovelse. Og i mere end een Forstand kunde han sige med Thomas Kingo:

„Sorrig og Glæde de vandre tilhobe,
Lykke, Ulykke, de ginge paa Raad.“

Rosings Forbindelse med Familien Fabricius paa „Basnæs“ ophørte ikke med hans Ansættelse

JOHN BALTHAZER DUNLOP

(Efter Maleri; tilhører Fru Ida Dunlop Hart i Meriden, U. S. A.).

paa Herlufsholm. Tværtimod. Han kom der jævnlig i Besøg og her lærte han Frøken *Agnes Dunlop* at kjende. Hun, der var en ganske ualmindelig Skjønhed, var født 16. Oktbr. 1830 i Christianssted paa St. Croix og var Datter af Kaptejn *John Balthazar Dunlop* og *Christine Larsen*. Ved sin Daab, der først fandt Sted 28. Februar 1832, havde hun til Faddere: Kammer-

junker Koefod, Justitsraad Fæster, Baron F. v. Bretton, Fru Foss, Baronesse Emma v. Bretton. Faderen var født omtrent 1780 og døde 1838 paa St. Croix. Det formentes, at han blev for-givet af en af sine Forvaltere, hvem han havde bebrejdet for haard Opførsel overfor Slaverne. Han havde i sin Tid været Adjudant hos Gouvernøren, General P. C. F. Scholten (1784—1854)

CHRISTINE DUNLOP, født Larsen.
(Efter Fotografi af H. F. G. Hansen i Sorø).

og var Plantageejer paa St. Croix. I 1810 foretog han en Rejse gennem Skotland og har efterladt sig en højst interessant, omfangsrig endnu utrykt Beskrivelse deraf. Moderen var født 8. Juni 1801 og døde 8. August 1875 i Sorø, hvor hun i en længere Aarrække havde været i Huset hos Michael Rosings. Hun ligger begravet lige overfor Datterens og Svigersønnens Grav paa Sorø

Kirkegaard. Fru Christine Dunlop kom med sin Datter til Danmark 1846; Datteren kom i Huset hos Kammerherre, Amtmand J. F. Neergaard, Lindersvold ved Præstø; her forblev hun, indtil hun 1850 flyttede med sin Moder til Hovedstaden. I Kjøbenhavn underviste Datteren i Engelsk; Moderen havde en sindssyg Dame i Pension.

Omr. 1855 blev Datteren Selskabsdame hos Kammerherreinde Henriette Scavenius til „Basnæs“; her lærte hun Michael Rosing at kjende, og her blev hun indtil sit Ægteskab med ham.

Forlovelsen mellem Michael Rosing og Agnes Dunlop kom istand ved en Brevvexling, der førtes mellem dem 16. Januar 1863. Da den Førstnævnte sent paa Aftenen modtog et bejaende Svar paa sit Frierbrev, kalder han sig selv „den Lykkeligste paa Jorden“, og han tilføjer: „Jeg er fyldt af Taknemmelighed mod Gud og af det gladeste Haab, og De skal see, hvor jeg skal blive god og elskværdig, thi nu kan jeg jo først begynde at beile til Agnes og at gjøre Erobringer, nu kan jeg stræbe at gjøre min Sjæl til en rolig Strøm, hvor hendes elskelige Hjerte trygt kan kaste Anker“. Han slutter Brevet, der er stilet til Fru Marie Munck, med et for Lejligheden improviseret Vers:

„Nu er Seieren vunden
Og Sorgen forsvunden,
Nu springer alle Roserne ud,
Alle Stjerner nu skinne,
Men ei kan jeg finde
En eneste yndig som Agnes min Brud.“

Til samme Adressat sendte Agnes Dunlop kort Tid efter et Brev, der ligeledes skildrer hendes Lykke ved Forlovelsen. Hun udtaler sit lyse Haab til Fremtiden og meddeler, at Rosing søger Plads i Sorø samt at deres Bryllup skal staa til Efteraaret.

Embedet som Adjunkt paa Herlufsholm fandt Rosing for lidt indbringende til at gifte sig paa, og af den Grund var det, at han søgte en lignende Stilling i Sorø. Han opnaaede at faa Pladsen, og han tiltraadte den 1. April 1863, da han konstitueredes som Lærer ved Akademiet.

Et nyt Afsnit af hans Liv, det længste og det mest skjæbnesvangre, begyndte nu for ham. Ogsaa hans Breve blev præget af dette Nye, idet han af Hensyn til sin Kjæreste, der ikke kunde læse dansk Skrtft, fremtidig maatte benytte latinske Bogstaver.

Hans Forlovelse med Agnes Dunlop, der var indgaaet efter længere, moden Overvejelse, og hvortil begge knyttede saa rige Fremtidsforhaabninger, bragte dem — og navnlig ham — kun Skuffelse. Deres Ægteskab, der stiftedes 1863 og opløstes ved Rosings Død 1904, blev for ham en Ørkenvandring gennem fyrretyve Aar — ikke paa Grund af Hjerternes Haardhed, eller fordi Kjærligheden blev kold, men fordi legemlig Svaghed og navnlig sjælelig Sygdom ødelagde deres Hjem.

V.
SORØ.

Der er sagt om den lille idylliske By med den smukke Beliggenhed og med de mange rige Minder, at den Række Digttere, hvis Navne ere knyttede til Byen, saa godt som alle har været tungsindige, eller i hvert Fald har deres Digtning været præget af Tungsind. Dette gjælder Bredahl, Hauch og Ingemann og for den Sags Skyld ogsaa Carl Bagger. For Michael Rosings Vedkommende var det Personligheden, der mere end Digtningen var mærket deraf.

Det skal dog siges strax, at selv om end Sorøs stille Skove har næret Rosings Melankoli, saa maa Oprindelsen dertil søges andet Sted — og jeg tænker, at denne Biografi vil give den forstaaende Læser et nogenlunde tilfredsstillende Svar paa denne Digtters Livsgaade.

Den 1. April 1863 tiltraadte Rosing altsaa Pladsen som konstitueret Lærer ved Sorø Akademi. Han skulde undervise i Latin og Græsk; da han tillige skulde afløse Chr. Gad som Lærer i Historie, maatte han lægge sig efter dette Fag. Han skulde endvidere afløse P. S. Nyeberg som Tilsynshavende i Østre Adjunktbolig, hvilken alle-

rede for Peder Lorenzen var bleven indrettet til Bolig for en gift Lærer.

„E. Bojesen havde strax ved sin Ansættelse som Rektor 1843 arbejdet paa at faa de paa Opdragelsesanstalten boende Lærere indskrænket, og Forholdet var ved Rosings Tiltrædelse det, at medens der i 1843 boede fem paa Skolen, havde der allerede i mange Aar kun boet to, medens to andre, der deltog i visse Dele af Tilsynet, navnlig Arent Sibbern som Inventarie- og Garde-robeinspektør og A. E. Liebenberg som Læseinspektør, boede i Byen.

Rosings Kollega i det daglige Tilsyn fra 1863 —1869, da R. fritoges for Inspektionen, var H. Corfixen — og her var det sikkert Rosing, som var den strenge og nøjeregnende. Men at det at have Inspektion som gift Mand og sammen med en godmodig men træt og lidet virksom Kollega ikke var meget tilfredsstillende, siger sig selv. Det blev da ogsaa væsentligt Polititilsyn, og andet og mere ventedes og forlangtes ikke dengang. Saavidt vides, var det først Lunddahl, der stræbte at være noget mere som Tilsynshavende, ligesom ogsaa den forandrede Tilstand stadig har forlangt mere og mere af de tilsynshavende Lærere i Retning af at gjøre Opdragelsesanstalten til et Hjem for Alumnerne.“

Ovenanførte Beskrivelse af dette Embede, Michael Rosing overtog, stammer fra Rektor Hoff. Naar han ved Stillingen anfører „som gift Mand“, da passer det ogsaa i nævnte Tilfælde.

M. Rosing blev nemlig 1. August 1863 ægteviet til sin Forlovede, Agnes Dunlop. Vielsen fandt Sted i Tjæreby Kirke ved Skjelskør og foretoges af Parrets gode Ven, Kateket ved den frie danske Menighed i Flensborg, Frederik Vilhelm Munck. Forloverne vare: Grosserer J. K. Gotshalk i Kjøbenhavn og Adam Gotlob Greve af Moltke Hvitfeldt, Kammerherre, Gehejmekonferensraad.

Den 10. Juni 1863 havde M. Rosing skrevet til Vilhelm Munck: „Efter vor Aftale i Pintsen skriver jeg Dig nu til for at sige Dig, at saavidt Agnes og jeg nu kunne see ud i Fremtiden, antage vi det for bestemt, at vi holde Bryllup førstkommende 1ste August, og vi nære endnu Begge det Ønske, at Du skulde vie os, Agnes fordi hun synes saa særdeles godt om Dig, og jeg fordi Du bedre end mange Andre kjender i det mindste en Deel af min Sjæls Historie og derfor glæder Dig over, at ogsaa jeg engang kommer i Havn. Jeg skylder Dig og Din Kone saa grumme meget min Taknemmelighed mod Eder kan aldrig ophøre, lad mig see, at I ikke kjølnes for mig jeg trænger tll et venligt Smil og et kjærligt Ord fra din Kone den Dag, da jeg i Sandhed bliver lykkelig.“

Det har sikkert været et baade aandfuldt og stilfuldt Bryllupsselskab. H. C. Andersen var blandt Gjæsterne. Han overrakte Brudeparret tredie Udgave af sin „Eventyr og Historier. Med Illustrationer af Vilhelm Pedersen“ (3. Udg. 1863)

Agnes Dun Loz og Milfael Rooping
paa Dans. Byllystodsz.

Su Sader Loz und sin lille Dor
den lille lovsad sig for nuet er,
Saa ingen for,
Na er for ald Maad er i Brudgoms Drag
Na Loz und for bag af Bruden braght,
Da lof den for und i Dors Loz
Guor Abfalou, Golborg og Jugamann
for for,
Guor Dolan for und og for und for
for for den for for for for.

— J. H. Andersen

Bas und den for for 7 1863.

H. C. ANDERSENS TILÆGNELSE.

med hosføjede Dedication. Bogen opbevares nu i Museet H. C. Andersens Fødehus i Odense. Ved Festbordet oplæste den berømte Digter følgende baade smukke og karakteristiske Bryllupstale:

Naar Huus er reist man sætter Krands paa Stangen;
I Brudehuus, der kommer man med Sangen,
Men til at synge er her altfor Faa,
Lad mig da frem med Sangens Banner staae,
Det sig udfolde, flaggre over Bordet.
Tillad! — Nu er det mig, som her har Ordet.
Fra *Norge* kom den danske *Molière*,
Til *Sorø* knøtter sig hans Hædersnavn;
Fra *Norge* kom til Melpomenes Ære
En Tolk for Kunsten ned til *Kjøbenhavn*;
Høit Navnet *Michael Rossing* lød fra Scenen,
Der for hans Slægt groer endnu Laurbærgrenen,
Der end fornemmes Kunstens høie Kald.
I Dag vi bøie Banner for en Skjald,
Den yngste *Michael Rossing*. *Sorø* Vang
Hvor *Holbergs* Lune tumled' sig engang,
Hvor *Ingemann* har sjunget mangan Sang,
Hvor *Wilster* og hvor *Carl Bagger* tidt
Af Sangens Musa fik en smuk Visit,
Derfra Du synge, glad, i nordisk Tone.
Din Musa er hos Dig — din lille Kone;
Fra *Palmeøen*, *Korsets* Ø hun kom;
Dit lille Huus til Slot hun trylle om,
Og kommer der en Dag med Regn og Slud,
I Kjærlighed det Skjønne foldes ud,
For Hjertes Solskin svinder hver en Skygge,
Og Lykkens Blomst som en Sanct Hans Urt groer
Henunder Husets Loft. — Nu Held og Lykke!
Velsignet hver som elsker, haaber troer!

Basnæs den 1. August 1863.

Naar vi vender Blikket tilbage, vil vi mindes, at der for omkring et kvart Aarhundrede siden ogsaa var Digterbryllup paa Basnæs, idet Carl Bagger og Thora Fiedler ægteviedes dér 1837.

Som det fremgaar af foranstaaende „Tilegnelse“, havde Michael Rosing allerede som Barn truffet sammen med H. C. Andersen i Reitzels Boglade. Det var ogsaa i „Eventyrenes“ Barndomstid. Men det synes, som om dette flygtige Bekjendtskab ikke er blevet fortsat og udvidet gennem Aarene.

Derimod lærte H. C. Andersen paa Basnæs den smukke Agnes Dunlop at kjende; han var indtaget i hende, feterede hende og forærede hende en Del af sine bekjendte udklippede Figurer — og nu spaaede han ved hendes Bryllupsfest, at „Det lille Huus til Slot hun trylle om“.

Denne Spaadom kom desværre ikke til at gaa i Opfyldelse. Deri var ingen Ulykke, da Rosing neppe ønskede at bo i noget Slot. Nej, Ulykken var, at hun ikke forstod og aldrig lærte at forstaa sin Opgave: at skabe sin Mand e t H j e m i „det lille Hus“.

Maaske var hun noget undskyldt deri. Det Uregelmæssige ved hendes Fødsel og Opdragelse — og maaske ogsaa den Omstændighed, at Ægteskabet forblev barnløst — medvirkede sikkert til, at hendes Sind kom i Ulave. Dertil maa retfærdigvis tilføjes, at hendes Helbred fra omkring 1867 stadig gik ned ad Bakke — og den, der delvis er syg baade paa Legeme og paa Sjæl, kan

kun ufuldkomment løse sin Opgave. En god, redelig Villie kan hjælpe over saadanne Skjær — men den savnede hun.

Hendes Husbond var en i alle Maader fin og hensynsfuld Natur, ærlig og trofast; men han

AGNES ROSING.

(Efter Pastelmaleri af Siegwald Dahl. 1856).

var uhelbredlig Hypokondrist. Han bevægede sig i en Fantasiens og Uvirkelighedens Verden, hvis Valuta det daglige Liv ikke kunde indløse. Hans efterladte Breve vidner derom; han udtrykker sig dér i saa overdrevne, abstrakte, til Tider saa sublime Vendinger, at han, denne paalidelige og jævne Mand, hyppigt synes uvederheftig i sine

Ord. Naar han imidlertid skriver, at han aldrig har nydt Lykken uden i Fantasien og tilføjer, at han „smager Guds Tugtens Ris hver Dag“, da ere disse Ord at forstaa efter Bogstaven.

Selv mente han, at hans Melankoli stammede

MICHAEL ROSING.

(Efter Fotografi af H. F. G. Hansen i Sorø).

fra hans Moders Tungsind, da hun bar ham under Hjerte. Jeg tror, at man med Kaalund kan tilføje:

„Jeg frygter, at vor Sygdom har en dybere Rod“

— i hvert Fald en Rod, der gaar længere tilbage i Slægten. Den berømte Skuespiller Michael

Rosings Moder har vel nok ved sin tragiske Skjæbne bragt dette Tungsind ind i Familien. Den Omhu og rørende Kjærlighed, Sønnen nærede overfor hende, kunde tyde derpaa. Og Skriftens Ord staar vel endnu til Troende, at Fædrenes Synd hjemsøger Børnene i tredje og fjerde Led.

Michael Rosings Digterhjem var fra 1863—1869, som foran angivet, i Østre Adjunktbolig; derefter boede han paa Storegade i Apotheker Hans Egede Glahns Ejendom, indtil han i 1883 flyttede ind i Ingemanns Hus, og her forblev han indtil 1901, da han tog Afsked og samtidig byggede sig en smuk, statelig Villa ved Slagelsevejen, ved Siden af sin Ven Eugen Ibsens Bolig.

Ovennævnte Aarstal og Boliger er i Grunden kun Sceneforandringer for den ene og samme Tragedie, den, hvormed Rosings — og forøvrigt ogsaa hans Hustrus — Liv maa betegnes.

Naar jeg nu giver en Omtale af denne Tragedie, inden jeg nærmere behandler Rosings Digtning, da sker det, fordi hans Digtningens Mangler og hans deraf følgende Skjæbne i Literaturen navnlig maa ses i Belysning af Manglerne i hans Hjem. Hans Hustru savnede Forstaaelse af hans literære Gjerning, og tilsyneladende savnede hun — selv da hendes Tilstand var normal — Sympathi for hans Digtning i det Hele taget.

Det formenes, at han til hende har skrevet de to Digte, som bærer Overskriften „Til En“. Det første af disse er uden psykologisk Værd, da Forfatteren fortaber sig i et Rimspil, der gjør Or-

dene uvirkelige; det andet er alvorsfuldt og følt.
Deri siger han:

„Hos dig er Fred og Stilhed, thi du gjemmer
Et roligt Liv med Gud dybt i dit Bryst,
Til Vaarens Uro Intet du fornemmer,
Af al dens Strid er Freden kun din Høst.

Som Søens klare Dyb vil Hjærtet drage,
Der fuldt af Uro ej har fundet Havn,
Saa loves af din Sjæl mig Alt tilbage,
Naar helt min egen synker i dens Favn.“

Karakteristikken i første Strofe er sikkert overmaade rigtig. Hans Hustru var et religiøst Gemyt. Hendes Breve, der forbruger en altfor vældig Mængde Ord, vidner derom i ret traditionelle Vendinger. At hun ikke følte Vaarens Uro — den alle digteriske Naturer gribes af — hidrørte fra, at hun neppe havde nogen Sands for Poesi. Derfor maatte det blive en dyb Skuffelse, det Løfte, hendes Sjæl giver i Digtets Slutning.

Denne Skuffelse og Hjemmets Misère i det Hele taget søgte Rosing at skjule i det daglige Liv, og det er sagt, at det vilde være i Strid med hans Ønske, om dette offentlig berørtes.

Dertil er for det Første at svare, at Rosing selv i sin omfangsrige Bog „Kjærlighed taaler Alt“ har udleveret sit Liv; for det Andet, at Rosing som Digter ikke er tjent med, at de uheldige Forhold, hvorunder hans Digtning baade fødtes og udsendtes i Verden, ikke fremdrages og belyses. Den lille Brøkdæl af hans Digtning, der vil bevare hans Navn for Fremtiden, vilde

været betydelig større og mere lødig, om hans hjemlige Forhold havde været lykkelige. Nu tumlede hans Fantasi og hans Følelse med en abstrakt Verden, med en tænkt Lykke, med tænkte Personer; derfor mislykkedes saa stor en Del af hans digteriske Produktion; thi den Digtning, der skal leve gennem Tiderne, maa have Hjemmestedsbevis i den virkelige Verden. Til Tider var Rosings Syn baade paa denne Verden og paa Digtningens Verden ret ensidigt.

I 1869 udgav saaledes Otto Borchsenius og Martin Weibull i Lund „Ydun, nordisk Studenterkalender 1870“. Til denne Aarbog havde baade M. Rosing og S. Schandorph paa Opfordring leveret Bidrag. Førstnævnte er repræsenteret ved følgende syv Digte; „Til Nordens Ungdom“, „I Vaaren“, „En Ventende“, „Altid ung“, „Maj“, „En Vaarnat“ og „Bien“; alle disse Digte blev senere optagne i „Smaadigte og Sange“, 1875. Schandorph offentliggjorde i samme Kalender bl. A. Digtet „En Flaske Tokaier“. Heri følgende Strofe:

„Ved et sælsomt Mirakkel
Har jeg kapret „en Blaa“,
Og saa let som jeg vandt den,
Saa let skal den gaa.
Af de nyttige Ting
Vi til Overflod ejer;
Den skal springe, den Lap,
Til en Flaske Tokaier.“

Rosing blev aldeles rasende over dette Digt,

hvilket er ganske ubegribeligt. Digtet er kvikt og er Udtryk for en uskyldig Livsglæde, som Rosing paa dette Tidspunkt burde kunne forstaa. Og der er da heller ingen Tvivl om, at Rosing med Lethed havde tilgivet Chr. Winther et saadant Vers.

Michael Rosings digteriske Manddomsvirksomhed falder indenfor hans Sorøtid; den indledes med „Frelst“, ni Aar efter hans Ansættelse, og den afsluttedes med „Kjærlighed taaler Alt“, der udkom et lignende Antal Aar før hans Død. Denne Virksomhed vil jeg behandle i et særskilt Afsnit. Tilbage bliver saa hans Skoleliv, hans Privatliv og hans Deltagelse i Byens offentlige Liv.

M. Rosing skulde, som tidligere anført, undervise i Latin og Græsk samt tillige i Historie. Der er ingen Tvivl om, at det for det sidste Fags Vedkommende var et Fejlgreb af Rang. Rosing var ikke Pædagog af Guds Naade. Om ham gjaldt det vel, hvad der kan siges at gjælde en Del Lærere, at de kun ere Pædagoger under Forhandlingerne paa Skolemøderne; naar disse ere forbi, er Forvandlingen samtidig omme.

Rosing havde neppe selv valgt Historiefaget; det var sikkert blevet ham tildelt i Forening med de to Oldtidssprog. En af hans dygtigste Elever og senere en højagtet Kollega har om Rosings Undervisning udtalt: „Jeg havde ham til Historielærer. Og jeg kan sige, at trods al Ærbødighed for hans noble, ridderlige Skikkelse, hans

fine og altid skjønhedstonende Optræden, holdt jeg ikke af ham. Jeg ved, at det gik mine Klassekammerater paa samme Maade. Hans skarpe Tunge og hans ubarmhjertige Spot saarede os stadig og anvendtes ofte uden Nødvendighed. Herman Bang hadede ham af et ærligt Hjerte og en anden af Kammeraterne, Peter Andreas Rosenberg, har paa sin sædvanlige impulsive Maade kunnet sige, ikke een men flere Gange i Aarenes Løb: „Han gjorde Alt, hvad han kunde for at ødelægge min historiske Sands, jeg glemmer ham det aldrig.“ — Men ligesom Følelserne overfor Rosing, saavidt jeg har erfaret det, nogenledes faldt sammen med dem, vort Hold følte for ham, forsaavidt de havde ham til Historielærer, forholdt det sig ganske anderledes med de Hold, der kun eller tillige havde ham i Græsk. De var altid glade for ham. Jeg tror, det Hele laa i, at Rosing ikke havde Sands for, hvad der rørte sig i de Unge, og at han som Historielærer hørte saa ganske til den gamle Skole, der holdt stivt paa Hukommelsessiden, paa Aarstal, Navne, ja paa Datoer og Klokkeslet (f. Ex. i Revolutionshistorien). Han havde selv en fænomenal Hukommelse for alle saadanne Data, og han betragtede det simpelthen som Pligtforsømmelse, naar Ungdommens Interesse ikke kunde følge ham ud paa disse magre Græsgange. Og saa kom hans ualmindelig skarpe Tunge i Virksomhed. Men i Græsk, dér var det anderledes, dér var han ikke gammeldags efter den Tids Betragtning, han var

ren Madvigianer, og den Skole var jo forholdsvis ny. Han fik Tid i disse Timer til at benytte sin Fantasi og sin Evne til at male, saa han fortalte om Tidsforhold, Kunst og sproglige Forhold, saaledes at han fik de Unge med. I de Timer kom hans Mangel paa Forstaaelse af de Unge ikke til at gjøre sig saa stærkt gjældende.“

Naar P. A. Rosenberg nævnes i det Foregaaende, da er jeg saa heldig at kunne gjengive hans egne Ord af ganske ny Dato. De ere skarpe og haarde, men hans Person hefter jo for dem: „Rosing var en ubehagelig og kjedelig Lærer, som brillerede ved Examen paa Grund af sin Evne til at stille Eleven Spørgsmaalet saadan, at han maatte svare rigtig. Hans Timer staar for mig som rene Torturer; oftest sov jeg som en Sten. En eneste Gang vakte han min Interesse ved at fortælle om Savonarola, der ikke var omtalt i de rædselsfulde Lærebøger, vi dengang brugte (Thrige og Bloch — den ene være end den anden!)“.

En tredje Elev, Ivar Kirkegaard, der i mange Aar har været Redaktør i Amerika, skrev i „Norden“ om ham: „Hans Undervisning i Historie og klassiske Sprog var klar og ualmindelig interessant. Hans Timer vare et uafbrudt Arbejde for os, men et Arbejde, som vi glædede os til“. Kirkegaard forlod Skolen som ganske ungt Menneske, og jeg ved jo ikke, om hans Dom har nogen almen Gyldighed — eller den kun er et Særstandpunkt, han for Historiens Vedkommende

har indtaget. Jeg maa næsten tro det. Thi de to foregaaende Domme falder betydelig nærmere sammen med Rektor Hoff's Udtalelser i hans Nekrolog over Rosing. Han skriver: „Rosing fulgte efter Chr. Gad, der væsentligst havde undervist i Historie. Han maatte da lægge sig efter dette Fag og havde stor Interesse derfor. Men skønt Rosing var en aandrig Mand, tror jeg ikke, at hans Historieundervisning egentlig fængslede Flertallet af Eleverne. Dertil var der vist for mange Navne og Aarstal endogsaa udover de med saadanne ganske vel forsynede Lærebøger. Men foruden i dette Fag blev han tillige Lærer i Græsk, og skønt han underviste deri paa stræng gammeldags Maade og anvendte hele Tiden til Overhøring og grumme lidt til Gennemgang, saa der stilledes store Krav til Elevernes Lektuelæsning i Hjemmet, er det udenfor al Tvivl, at han i dette Fag i al Fald for de mere begavede og interesserede Elever stod som en ypperlig Lærer, og han gik heller ikke af Vejen for at læse Ting med dem, som sjælden forekommer i Skolen, f. Eks. Aischylos' bundne Prometheus. Personlig vandt Rosing, som Tiden gik, og hans Lokker blev længere og hvidere, mere og mere Hengivenhed, Ærbødighed og Beundring hos Skolens Elever, og i sine sidste Leveaar kom han til at staa for dem, som neppe nogen Lærer har staaet for Eleverne siden Ingemanns Dage.“

Selv skriver han i 1896: „at færdes mellem

Drengene i Skolen er en stor Oplivelse, og jeg synes, at der er noget mere Liv i mig igjen.“

Under et Besøg, Forf. af denne Bog aflagde ham et Par Aar efter, udtalte han, at hans Digtning ikke var paaagtet, men at han hvert Aar sendte nogle Drengene ud i Verden, og til dem knyttede han sit Fremtidshaab.

Han maa altsaa dog selv have ment, at hans Skolegjerning ikke havde været gjort forgjæves. Og den Karakteristik, der blev brugt om ham i hans første Sorøtid, at han var „en anerkjendt dygtig Lærer“, og som han da persiflerede, tog han sikkert nok nu alvorligt.

Det var derfor med gyldig Grund, at Michael Rosing efter Rektor P. K. Blicherts Død (Januar 1894) blev tilbudt Embedet som Rektor. Han havde foruden Alderen tillige Dygtigheden og Anseelsen. Rosing afslog Tilbudet, og han skriver i denne Anledning: „Hvis jeg ikke havde været saa syg, kunde det saamænd godt have været, at min Forfængelighed havde bragt mig til at glemme, at jeg nu engang er indskreven i „de slagne Folks“ Kohorte, men det gode var der ved at være syg, at jeg havde klart Øie for min Umulighed som Rektor, og jeg afslog derfor Posten paa Grund af min Alder.“ Overlærer B. Hoff modtog derefter Rektoratet.

Naar det ovenfor er sagt, at Herman Bang „hadede“ Rosing, da betvivler jeg ikke Udtrykets Berettigelse; men dels var Bang jo saa sensibel, at den mindste Modgang bragte ham

ud af Ligevægt, dels maa Hadet ses i den Belysning, at han dog i Fremtiden var Gjæst i Rosings Hus, endogsaa flere Gange.

Det vil være rigtigst, medens jeg omtaler Rosings Skoletid i Sorø, at jeg da samtidig behandler hans Deltagelse i nogle Skolespørgsmaal.

Den 29. Septbr. 1874 holdt en Del af den danske Folkehøjskoles fremragende Mænd et Møde i Sorø. Ved dette Møde talte bl. A. Digteren C. Hostrup. Dennes Tale faldt M. Rosing stærkt for Brystet, og han angreb den i en Artikel i „Fædrelandet“. Ifølge denne Artikel skildrede Hostrup „den sorte Skole, som den fremstilles i en islandsk Saga, mørk, uden Forbindelse med Livet, uden Personer til Lærere, kun med Bogstaver og med Fanden til Skolebestyrer. Historieundervisningen i Skolen var kun Remser, Navne og Aarstal.“ Efter dette Referat, der dels hvilede paa Uvillie, dels paa Misforstaaelse, fortsætter Rosing: „Det er meget uheldigt, at Folkehøjskolens Venner have stillet sig angribende overfor den bestaaende Skole, allerede af den Grund, at den grundtvigske Folkehøjskole jo ikke mener, at den alene er istand til at tilfredsstille hele Folkets Trang, og den saaledes, selv om den engang udviklede sig til noget langt mere, end den nu er, aldrig vilde kunde undvære den lærde Skoles Medvirken til Opgavens fulde Løsning, Folkets Fremadskriden, saa det værdigt kan indtage sin Plads i Folkenes Rækker.“

Man maa give Rosing næstendels Ret i den sidste Betragtning, og han faar helt Ret i, at det var utilbørligt, at de grundtvigske Folk ikke i Ro vilde høre Eugen Ibsen paa Mødet; det var deres Pligt som frihedselskende og ædeltænkende Mænd og Kvinder.

Derimod er jeg noget i Tvivl, naar jeg skal dømme i Historispørgsmaalet. Frugten af Rosings egen Undervisning i dette Fag var jo af en saadan Art, at hans Autoritet absolut ikke kunde kjendes derpaa. Han siger, at man ikke kan sammenligne Undervisningen i den lærde Skole, hvor Eleverne i alt Væsentligt kun ere Børn, med Undervisningen ved Folkehøjskolen, hvor Eleverne ere voxne Mennesker. Deri kan være noget sandt, ligesom det er rigtigt, naar han fortsætter:

„Det var maaske mindre heldigt, at der paa Højskolemødet heri Sorø ikke fra den anden Side kom Andre til at tale end Professor Steen og Overlærer Ibsen, uagtet de ganske vist begge gjorde det med stor Dygtighed; thi det havde været heldigt, om Mænd, der forholder sig mere anerkjendende overfor den grundtvigske Folkehøjskole, havde kunnet komme til orde.“

Rosing understreger: „En dansk Folkehøjskole med dansk Historie og Modersmaalet som Hovedfag paa et kristeligt Grundlag, den har mange Tilhængere udenfor Grundtvigianernes Rækker, naar man ikke vil forlange den ufri Hængen ved Alt, hvad Grundtvig har sagt.“

Han erklærer sig i alt Væsentligt enig med T. Skat Rørdam og slutter sin Artikkel, der fylder tre Spalter med at erklære, at „det, vi allermindest trænger til, er ikke Splid, men en Kjærlighed og Pligtfølelse til at samle sig om Danmarks Liv eller Død.“

C. Hostrup gjengiver i „Fædrelandet“ sin Tale, der nærmest var en Udlægning af en islandsk Saga om den sorte Skole. Han gjænfotæller denne Saga. Og han slutter med en Henvendelse til M. Rosing saaledes: „Det var min Tale, og naar Hr. Rosing nu optræder, som om jeg deri har skaaret alle lærde Skoler og Almueskoler over een Kam og erklæret dem for eet med den sorte Skole, ja som om jeg havde forhaanet og brændemærket Modstandere, saa fortjener han intet Svar. Jeg har ingen Personer angrebet eller haanet; jeg har i al Almindelighed talt om Brøst, som jeg ser ved den gamle Skole, men ikke for at angribe den, kun for at vise, hvad der har bevæget Grundtvig og hans Venner til at begynde en ny.“

Nogle Dage efter svarer Michael Rosing, ligeledes i „Fædrelandet“, at den Grundtvigske Skolebetragtning Kamp imod den sorte Skole er — ifølge Pastor Hostrups Udtalelser — en Kamp mod en Skole „som ikke er nogen virkelig Skole, der findes her paa Jorden“, og det, de kæmpe for, „er noget, der aldrig har været eller nogensinde vil kunne være paa Jorden.“

Begge disse Rosings Postulater ere lige urime lige og uholdbare. Men de ere jo fremkaldte ved hans Indignation over Hostrups affejende Svar. Og det kan ikke nægtes, at den mildest talt ugjæstfrie Maade, hvorpaa Højskolens Mænd blev modtagne i Sorø, kom i uretfærdig Grad til at gaa ud over Rosing — og han var dog den, der ifølge sin digteriske Begavelse, sit poetiske Syn og sin nationale Begejstring stod disse Mænd nærmest. Fr. Barfod oplyste i „Fædrelandet“, at baade M. Rosing og Professor Steen havde misforstaaet Gotfred Rode, naar de mente, at kun grundtvigske Talere kunde faa Ordet paa Mødet i Sorø.

Noget over to Aar efter denne Skolestrid skrev Dr. phil. V. Pingel i „Berlingske Tidende“ et Par Artikler om den lærde Skole. Og Rektor Blichert i Roskilde fremkom kort Tid derefter med et Indlæg om samme Emne i samme Blad. Dette kaldte M. Rosing frem med en Artikkel i „Fædrelandet: „Et Par Ord om den lærde Skoles Reform“.

Rosing takker heri Pingel for hans Indlæg, idet han beklager, at den Roskilde Rektors første Indlæg blev, som det blev. „Det ligger nemlig saa overmaade nært at faa Tvivl om den lærde Skoles Evne til at uddanne Danmarks Ungdom til det Gode, naar en af dens Forsvarere overfor Hr. Pingels Artikler ikke har andet Svar, end at „for Roskilde Skoles Vedkommende ere Hr. Pingels Domme usande“.

Pingel vil have Latinen fjernet fra Skolen, Rosing er derimod, men indrømmer, at den græske Literatur er rigere og skjønnere end den latinske.

Rosing er Pingel taknemmelig for hans Protest mod Tvedeling af Skolen i den naturvidenskabelige og sproghistoriske Afdeling, og han mener, at vi snarest skal bort fra denne Ordning. Herimod gjør Bladet Indsigelse i en Note.

Rosing ønsker, at „den græske Literaturs Skatte i højere Grad endnu kunde gjøres til den danske Ungdoms Eje.“ Om Historie-Undervisningen mener han, at Pingel ikke nok har taget med i Betragtning, at det er Børns Undervisning, der her er Tale om. Han siger: „Vi har ikke en eneste brugbar historisk Lærebog; thi Bloch og Thrige er aldeles ikke brugelige for det af Pingel forfægtede System.“

Om dansk Stil haaber han, at Opgaven maa være af den Natur, „at Skolen ikke uddanner Stilister og Feuillettonister.“ „Det er utroligt hvad Ødelæggelse en Lærer i Dansk kan udrette.“ Han slutter: „Vælg dygtige Rektorer og dygtige Lærere og lad saa dem have saamegen Frihed som muligt til selv at bestemme Dannelsens Midler, thi Maalet vil jo dog til en vis Grad blive det samme.“ „Vi vilde saa ganske vist ikke faa aldeles ensartede Skoler trukne i en Snor af en eller anden Ministers maaske ofte famlende Haand, men vi vilde faa gode Skoler,

der hver for sig faa et ejendommeligt Præg af deres Ledere og Lærere.“

Paa denne Plads og i ovennævnte Forbindelse vil det falde naturligt at omtale Rosings Pjece: „Dr. Pingel og den lærde Skole. Et Par Bemærkninger“, der udsendtes i 1879. V. Pingel, der paa dette Tidspunkt var Adjunkt ved Metropolitanskolen, udgav nemlig 1878 et Skrift „Om Hovedmanglerne ved den lærde Skole“ og Aaret efter „Fortsatte Betragtninger over den lærde Skole“. Disse Skrifter kaldte Rosing frem. I det første Skrift benævner Pingel Grundtvig „det eneste pædagogiske Geni, som Danmark hidtil har frembragt“, og i begge Skrifterne er han Talsmand for at skaffe Græsken en mere frem-skudt Plads paa Latinens Bekostning. Han op-træder tillige som en Modstander af „Madvigianerne“. Rosing maatte regnes til sidstnævnte Gruppe, og skjøndt han ikke omtales i noget af Skrifterne, føler han sig kaldet til at udsende ovennævnte Pjece.

Han siger i Indledningen til sit Skrift: „Det er ikke fristende at inklade sig i en Diskussion med Hr. Pingel; thi man ved i Forvejen, at det mærkelige finder Sted i vor materialistiske Tid, at den, der i de store Ideers Navn bekæmper det Bestaaende, faar Tilhørernes Bifald, medens den, der i Følelsen af de menneskelige Kræfters Mangler holder paa den ordnede Tilstand, selv om den har Mangler, og frygter den kaotiske Forvirring, stemples som ideforladt.“ Han siger,

at Pingel optræder som Agitator, skjøndt denne Rolle ligger ham fjernt. „Nutidens Yndlings-Instrument, den store Tromme, ligger ikke for ham; Vor Herre har bestemt ham til Lyrer og Harper.“

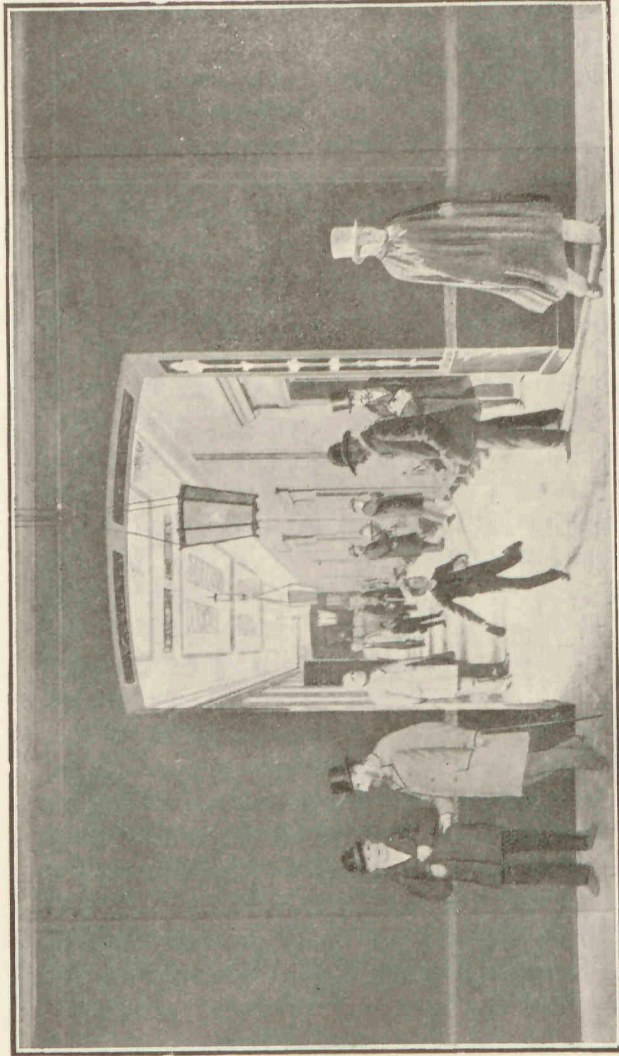
Følgende Udtalelse af Rosing er saa karakteristisk for hans Standpunkt og hans Kampmaade, at jeg helt aftrykker den paagjældende Side: „Hans Sympathi for den græske Litteratur og det græske Folk deler jeg i højeste Grad, men den historiske Udvikling har nu været en anden, end den, Hr. Pingel ønsker, og intet Folk, og allermindst et svagt og lille Folk, kan kaste det Grundlag bort, hvorpaa den almindelige Udvikling hviler, og vælge sig vilkaarligt et andet. Men maa man saaledes forundre sig over, at en Mand, der i Ungdommens Opdragelse netop vil gjøre Menneskets Historie til det Centrale, i den Grad vil gjøre Vold paa Historien, saa maa man dog i endnu højere Grad undre sig over, at han for ramme Alvor vil kalde Grækenlands hedenske Litteratur „al vor højere Civilisations Fædreland“. Jeg er saa „naiv“ at tro, at vort hele Samfund hviler paa Kristendommens Grund, og at baade det gamle og nye Testamente har spillet en ret betydelig Rolle i Civilisationens Udvikling; men hvor Hr. Dr. Pingel fremhæver den græske Litteraturs Fortrin for at bruge det som Argument for, at Græsk bør fortrænge Latin, nævner han ikke med et Ord det i mine Øjne dog meget vægtige Argument, at Græsk er det nye Testa-

mentes Sprog. Dog til denne Side af Sagen skal jeg senere vende tilbage.

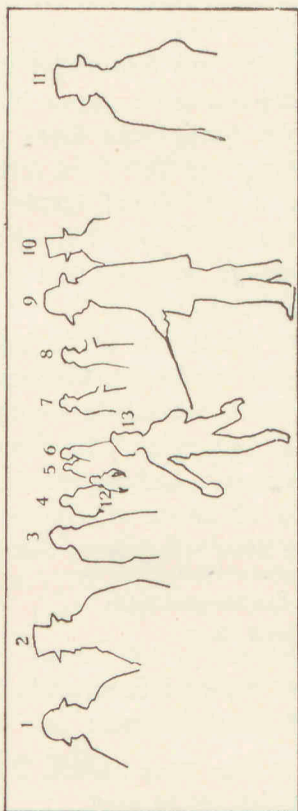
Hr. Dr. Pingels Angreb paa den bestaaende Sprogundervisning har det mislige, at han benytter den meget almindelige Fremgangsmaade hos Polemikere, at de male en Karrikatur af den Sag eller den Person, de ville til Livs, og saa tærskeløs paa Karrikaturen. Jeg sigter nu ingenlunde Hr. Dr. Pingel for med Bevidsthed at have lavet denne Karrikatur for saa i Mængdens Øjne at vinde en let Sejr, men da han staar paa et saa idealt Standpunkt og tror paa Muligheden af Gjennemførelsen af sin Ide, saa er det meget naturligt, at Virkeligheden i hans Øjne bliver til den Karrikatur, han tegner og dérfter bekæmper.“

Senere i Skriftet slaar Rosing et Slag¹ for Hukommelsesstoffet, for Aarstal og lign. Støttepunkter. Han paataaler, at Religionsundervisningen forsømmes i de lærde Skoler; han tager Madvig kraftigt i Forsvar og slutter sin Pjece med en delvis Hyldest til Dr. Pingel: „De Ubehageligheder, han har sagt den lærde Skoles filologiske Lærere, ere, i det mindste for mit Vedkommende, rigelig opvejede ved det meget vækkende og i Sandhed betydningsfulde, han tillige har sagt. Trods min Modsigelse bringer jeg ham derfor til en vis Grad min Tak.“

Der er ingen Tvivl om, at Rosing har indtaget en smuk Position blandt Akademiets ansete Lærerstab. Og naar man betragter det baade interessante og morsomme Billede „Stengangen

STENGANGEN I SORØ AKADEMI.
(Efter Maleri af Chr. Dalsgaard. 1871.)

1. Professor Hans Harder. 2. Adjunkt Michael Rosing. 3. Rektor, Professor P. H. Tregder. 4. Gymnastiklærer, Overkrigskommissær Chr. J. Prehn. 5. Overlærer Hans Corfixen. 6. Professor August Rothe. 7. Overlærer C. L. J. Moth. 8. Bibliotekar, Overlærer J. H. Bang. 9. Adjunkt P. Lorenzen. 10. Adjunkt Th. Hansen. 11. Adjunkt P. B. Blicher. 12. Discipel Ernst Sarauw (Søn af Grosserer Sarauw i Messina). 13. Discipel Aage Thomsen (Søn af Adjunkt C. V. Thomsen).

PERSONERNE PAA CHR. DALSGAARDS BILLEDE „STENGANGEN“.

i Sorø Akademis Skole“, som Professor Chr. Dalsgaard malede 1871, er det maaske et Tilfælde, der ser ud som en Tanke, at M. Rosing er den eneste, der slaar til Lyd med Haanden, for under Samtalen at give sine Ord Vægt.

Men det var ikke blot paa Akademiet, hans Ord havde Klang — det havde de ogsaa blandt Byens Borgere; han blev hurtigt sin Byes officielle, anerkjendte Sanger og Taler ved festlige Lejligheder — og han havde Ordet, baade det bundne og det frie, Vers og Prosa, i sin Magt: det første var ikke altid lige beaandet, det sidste lykkedes som oftest forunderlig godt.

Jeg skal nu fremføre en Række af de Lejligheder, hvor Michael Rosing var Byens, Akademiets og den særlige Festligheds beaandede Ordfører.

I September 1865 var et stort Antal Sønderjyder paa Besøg i Kjøbenhavn. Det var ved denne Lejlighed, at C. Ploug til Mødet i Dyrehaven (hvor nu den slesvigske Sten staar) skrev Sangen:

„Gjæster fra vor Smertes Kilde
Og vor Længsels Havn.“

Og det var under et Besøg i Sorø, at M. Rosings „Til Slesvigerne“ blev afsungen:

„Langs Vejen, hvor til Eders Hjem I haster,
Et Folk med Vemod vinkende nu staar“

og hvis Slutningsstrofe har de malende Linier:

„Og saa Farvel! god Bør til Slesvigs Strande!
Jer bærer Haabets Baad paa Sorgens Flod.“

Aaret efter forlod Overlærer F. Johnstrup Skolen efter femten Aars Virksomhed. Ved Afskedsfesten, 3. Marts 1866, talte M. Rosing i „et veltalende og begejstret Foredrag for de danske Slesvigere“. Han havde ogsaa skrevet en Sang for Hædersgjæsten; deri følgende Linier:

„Her er saa dejligt ved Sorø Sø
For gode danske Mænd at bygge,
Her blomstre Minder, som aldrig dø,
som dufte selv i Nattens Skygge.

Hvad bittert du i Livet fandt,
Det ved jeg ej, thi til din Næste
Du rakte kjærlig kun det bedste
Af det, som du i Livet vandt.“

Samme Aar skrev Rosing i „Fædrelandet“ sit Digt „Valdemar Atterdags Kiste“:

„I Sorø Kirkes stille Favn
Der staar en Kiste uden Navn,
En Drot dog i den sover;
Kun Menighedens Salmesang
Med Modersmaalets søde Klang
Er Krandsen lagt derover.“

I Digtet, der er ni Strofer, stikler han til „vore Frihedshelte smaa“, der „paa deres store Trommer slaa til femte Junis Ære“. Og hans Opfordring lyder:

„Rejs over Tvedragts Bølgeslag
Et Billed af vor „Atterdag“
Med høj og løftet Pande.“

Fem Aar senere skrev han i samme Blad et

nyt Digt „Valdemar Atterdag“, hvori han opfordrer til at smykke hans Kiste, og han spørger:

„Skal Valdemar Atterdags Kiste kun være
Evig en Plet paa Dannemarks Ære?“

Der er ingen Tvivl om, at Rosings Opraab kom fra hans inderste Sjæl, fra hans varme Hjerte; men hans Finter til de politiske Førere skadede kun hans Digtning og gavnede ikke den Sag, han forfægtede.

Men Rosing havde ogsaa Øre og Øje for Hverdagens Krav. Det var sikkert ham, der i „Sorø Avis“ protesterede imod, at Drosler og Solsorter fanges i Doner og dræbes. Denne Protest var i nøjeste Overensstemmelse med baade M e n n e s k e t og D i g t e r e n; derimod skulde man synes, at det var en Bjørnetjeneste, man gjorde begge, da man i Septbr. 1875 valgte Rosing til Medlem af Ligningskommissionen i Sorø. Han røgtede dog dette Hverv meget samvittighedsfuldt, fik 1880 Tilladelse til at lade udføre trykte Lister til Hjælp ved Arbejdet; 1881 udtraadte han efter eget Ønske.

Han, der stod Skytteforeningerne saa nær, og som havde skrevet saa smukke Sange til deres Fester, havde selvfølgelig ogsaa Sympathi for Vaabenbrødrene. Da Afdelingen i Sorø modtog Erindringsmedaillen om de slesvigske Krige, skrev han til Festligheden to Sange: „I Vintersøvnen dyb og lang“ og „Bær nu med Ære“. Profetisk saa han i Slutningssangen den Tid,

„Da, naar vi er døde,
Kommer der en Dag
Til et dejligt Møde
Under Danmarks Flag:
Hist paa Slesvigs Strande,
Længslens stille Jord,
Danmarks Ungdom lande
Skal med Jubel-Kor.“

Rosing skulde, som han spaaede, ikke selv opleve Dagen, men den kom, da ikke blot Danmarks Ungdom, men Tusinder af dets Veteraner landede „med en lykkelig Fod hist paa Slesvigs velsignede Strand.“

Samme Vaabenbrødre-Afdeling fejrede nævnte Aar 200-Aarsdagen for Slaget i Kjøge Bugt. Ogsaa til denne Mindefest havde Rosing skrevet en Sang: „O, Danmarks Folk! dybt i dit Bryst“.

I det saakaldte literære Nytaarsslag, der fremkaldtes ved „Fædrelandets“ Anmeldelse af Sophus Schandorphs „Unge Dage“, og hvori Schandorph, Ploug, Drachmann og flere deltog, fremkom M. Rosing med et Digt „Til Danmarks Ungdom“. Digtet var hverken rammende eller godt. Herpaa fremkom et Svar i „Morgenbladet“ „fra en af Danmarks Ungdom“. Og hvilket Standpunkt man end indtog i denne Strid, kan det ikke indrømmes Rosing, at det kun var „tusind Dværgpoeter smaa“, som angreb Ploug. Har end Tiden fældet en haard Dom over Schandorphs Digtning, saa lever dog Et og Andet deraf endnu — og Drachmann har holdt sig ung til denne Dag. Uden at faa Skyld for Pindehuggeri, kan det vel

ogsaa tilføjes, at selv om der var en Flok „Smaa-poeter“ imod Ploug, saa er Ordet „tusind“ ikke anvendelig, end ikke i digterisk Form. Rosings Digt sluttede saaledes:

„Lønnen — ja den er i Mode
Nu for dem, som haane bedst
Det, som vore Fædre troede,
Og som mest kan gjøre Blæst.
Ak! men faar de ogsaa Kroner
Af Ministrens milde Haand,
Deres Lyrer faar ej Toner.
Som kan gjøre fri din Aand.“

Det var forøvrigt ikke første Gang, M. Rosing tog Parti imod Schandorph.

I nær Tilslutning til den literære Nytaarsstrid vil jeg anføre Rosings i „Fædrelandet“ offentliggjorte „Et Par Spørgsmaal til Dr. Pingel“: „Hvorpaa grunder Du din Berettigelse til at angribe vor fælles gamle Lærer Madvig, og derpaa til at kaste Dig over Ploug?“

Rosing finder hans Angreb paa Ploug særlig uforklarligt, fordi det væsentligst er af politisk Natur.

„Jeg ved nok, at alle de, der høre til „det unge Danmark“, ligefra Hr. Schandorph til den anonyme Helt Hr. C. M., betragte sig som særlig store Mænd, men da jeg aldrig har set Dig have noget med Humbug at gjøre, saa er det, jeg spørger Dig, hvad det er, Du har udrettet i Verden, der egentlig giver Dig Følelsen af at være berettiget til at rive det ned, vi Andre beundre og have kjært?“

Han omtaler dernæst Pingels Doktordisputats „Giganterne“ og Oppositionens Kamp for den lidende Del af Folket. Men Rosing tror ikke paa Oppositionens Pietet; han sammenligner den med Robespierres Pietet for den a b s t r a k t e Dyd og Humanitet; ikke desmindre hug han Hovedet af dem, der havde Pietet for det Gamle, de havde kjært.

„Da Schandorph nu erklærer hele det øvrige Danmark Krig paa Kniven, er jeg bleven bange for den samme Blodtørst hos Dig og beder Dig derfor, inden I begynder at slaa os allesammen ihjel, af vise mig den Tjeneste at besvare ovenfor staaende Spørgsmaal.

Sorø, 1. Januar 1880.

Din gamle Ven

M. Rosing.“

Pingel svarede ikke i „Fædrelandet“ og rime-
ligvis heller ikke andet Sted.

Ved Sorø Forsvarsbrødræs Faneindvielse 1878 skrev han to Sange: „Naar tidt for dig i Dagens Strid din Gjerning synes lille“ og „Vi har elsket vort Flag“.

Han var i det Hele taget sin Bys poetiske Tolk og Ordfører gennem fyrretyve Aar.

Ved Holbergfesten i 1884 paa Sorø Akademi skrev han Kantaten, desuden havde han — anonymt — skrevet Fakkelsangen til Kong Christian den Niende. Kongen var personlig tilstede, og under Ballet overrakte han Rosing Ridderkorset.

„Sorø Amtstidende“ skrev om Kantaten, at „Versene faldt lige saa godt for dette Efterskud

paa Romantikens Ager som de pleje, men heller ikke bedre. Der var ligesaa god Mening i at lade ham skrive Kantaten, som der vilde være i at opfordre Schandorph til at skrive Oder om Klopstock“. Meningen skal vel være den, at Rosing ikke havde den dybere Forstaaelse af Holberg. Denne Dom var ikke retfærdig; thi den Tale, han ved Soupeen holdt for Holbergs Minde, vidner om det Modsatte. Derimod synes det malplaceret, at han baade i Kantaten og i Kongesangen benytter den kristne Bøn. Rosings Smag paa det religiøse Omraade var usikker. Man vil fra mange Steder i hans Bøger stødes over den utrolige Brug, han gjør af Fadervor, som han lader Folk fremdrage under alle mulige — og snarere umulige — Forhold.

I 1885 skrev han i „Nordslesvigsk Søndagsblad“ et Digt „Højskolen i Sor“. Det er imidlertid ikke den Skole, som Grundtvig og Jens Nørregaard ønskede, han her taler om; det er den aandlige Løftelse, som Absalon og Valdemar Atterdag kan skjænke os, han hentyder til.

Samme Aar skrev han en smuk Kantate til Slagelse Klosters 300-Aars Jubelfest. Denne Ydelse af en Sorø-Digter maa vel nærmest betragtes som lokal. Selvskreven var han jo til i 1886 at skrive Kantaten til Sorø Akademis 300-Aars Fest. Til denne Kantate havde Organist Viggo Jæhnigen arrangeret Musikken.

Til Louisestiftelsens 25-Aars Jubilæum skrev han Sangen „Den hele Jordens vide Kreds“.

Paa Christian den Niendes 70-Aars Fødselsdag holdtes Fest for ham paa Hotel Postgaarden. Hertil havde Rosing skrevet en Sang med Intonation:

„Tidt laante Løgnen Lovsangs Røst
Ved Folkefestens Borde,
Mens Sandhed kun fik Haan til Høst,
Naar højt den tog til Orde.“

Efter denne Sang, der baade metrisk og logisk har en slet Indledning, pristes Kongen i kjønne Ord. Senere udbragte Rosing Skaalen for Kvinden.

Samme Aar var det Christian den Niendes Regjerings-Jubilæum. Ved Festen i Sorø i den Anledning var Rosing Mester baade for Sangen og for Talen. Han talte om vor Opkomst i Industri og Agerbrug, om vor hæderlige Deltagelse i Kappestriden i Kunstens og Videnskabens Verden. Men den tungeste Sorg i Sølvbryllups-glæden var Sønderjyllands Tab. Han omtalte Majestæternes Trofasthed i Prøvens Stund. Da han kom ind paa Omtalen af Danmarks Forsvar, blev hans Tale partipolitisk, og han kunde naturligvis ikke fra sit Stæde se, at hans eget Parti havde sin rigelige Andel i det danske Folks Splittelse. Iøvrigt var der meget Smukt og Følt i hans dygtig holdte Tale, ligesom ogsaa Sangen, „Kong Christian! hilset være Du og din Dronning god“, var hjertelig og følt. Mellem disse to Kongefester havde Sorø Vaabenbrødre holdt 25-Aars Fest, 8. Juli 1888. Til denne havde Rosing skrevet Sangen med den vemodige Begyndelse:

„Hvad har vi dog lidt i den Række af Aar,
Siden, Brødre, vi slutted vor Kreds!“

Endnu kunde jeg nævne et Par kongelige Fester, ved hvilke Rosing ogsaa skrev Sange: Christian den Niendes Guldbryllup, 1892, og Frederik den Ottendes Sølvbryllup, 1894. Endelig skrev han Festsangen til Amtsmænd Vedels Jubilæum, 1896.

Jeg anfører disse Ting — ikke af Hensyn til Digtenes Værdi; thi den er ikke betydelig; men for at vise, at Rosing som Poet var agtet og æret i sin By.

Derimod er det en særlig Glæde at anføre et Mindedigt, som Rosing skrev over Christian Wilster, en Sønnesøn af Digteren; han døde i Sorø 7. Novbr. 1892 som Cand. mag., 27 Aar gl.

Dette Digt:

„Lyksalig er den, som i Døden
Selv trøster for Savnet dog Vennerne bedst.“

fortjener at paaagtes for sin egen Skyld.

I nær Forbindelse med disse Digte staar den Række Festtaler og de Foredrag, som Rosing har holdt, og hvoraf jeg skal fremhæve hans ualmindelig smukke Tale ved Afsløringen af Digteren Chr. K. F. Molbechs Monument i Sorø, 30. Septbr. 1890.

„Min Sjæl er aaben, der er ingen Svig
Iblandt de Stoffer, hvoraf Gud den skabte.“

„Disse Ord, som Digteren Molbech lader Dante sige om sig selv i det bekjendte Drama, synes

mig passer fuldt ud paa Digteren selv, ved hvis Grav vi her er samlede. Digterens Glæde var paa Poesiens Vinger at løfte sig over Jordens Mørke og Ufred til hin hellige Stilhed, der hersker i Kunstens og Poesiens Rige og om muligt at løfte os andre med.

Det er for at bringe vor Tak, vi her ere samlede.“

Rosing omtaler derefter den skønne Digtsamling, der udkom efter Molbechs Død og hans Dom over sin egen Digtervirksomhed. Han anfører Molbechs ypperlige Vers om dennes Forhold til Øhlenschläger:

„Jeg synger ej, fordi jeg maa,
Men kun fordi jeg vil,
Den tunge Forskjel er der paa
Min og min Mesters Spil.“

Han anfører Indledningsdigtet til Digtsamlingen, „Det sidste Læs“, og siger, at han „neppe mindes at have læst nogen skjønnere Udtalelse af nogen Digter om sin egen Virksomhed:

„Med Flid har jeg dyrket fra Aar til Aar,
Saa godt jeg evned, min Ager.
Vejrets Herre gav gode Kaar,
Men Jorbunden selv var mager.
Jeg pløjed og saaede, som Skik det var,
Dengang jeg selv gik i Lære,
Samled med Tak, hvad Marken bar,
Og holdt mine Mestre i Ære.“

Øhlenschläger var Digterens Mester, og det var først ved ham, at han vandt Bevidsthed om

sit eget Digterkald. Men der er et andet Navn, et straalende Navn, hvortil Molbechs Navn er knyttet. Rosing omtalte derpaa Molbechs Rejse 1846—47 og hans dermed i Forbindelse staaende Oversættelse af Dantes Guddommelige Komedie: „For mig er det utvivlsomt, at hvor megen Sandhed, der end ligger i Digterens egne Ord, at Øhlenschläger var hans Mester, saa var han dog slet ikke i Slægt med dennes Aand, men stod Dante langt nærmere.“ Hans Syslen med Dante var en Luttringsproces for ham. „Oversættelsen af Dante vil til alle Tider bevare Molbechs Navn en hæderlig Plads i den danske Literatur.“ Derefter omtales „Ambrosius“, og om Molbech som Lyriker siges der: „Rig paa Tanker, levende Fantasi, den mest udviklede Formsands og Mesterskab i Versenes Behandling gjør ham til en af Danmarks betydeligste Lyrikere.“

Denne Tale viser, hvor beaandet, hvor træffende og hvor hjertegreben Michael Rosing kunde fremføre sine Ord, naar han helt var optaget af sit Emne — og ikke tillige skulde revse Modstanderes Brøst.

Ved Akademiets Fest paa Ingemanns Hundredaarsdag talte han ogsaa meget beaandet. Han mindedes dennes Svar ved Modtagelsen af Guldhornet:

„Den Tonestreg, rig Kjærlighed forgylder,
Sin Klang blandt Danske Danmarks Sangbund skylder“

og skildrede derpaa Ingemanns Forhold til Grundt-

vig og til H. C. Andersen samt hans overmaade lykkelige Ægteskab. Taleren sluttede: „Gid I Unge vilde søge Styrke for Eders Aand og Hjerte i den Kilde, hvor der er Styrke at finde, saa at vort Sprog med alle dets dejlige Sange maa gaa i Arv fra Slægt til Slægt i et frit og lykkeligt Danmark.“

Ogsaa som Foredragsholder var Rosing en yndet Mand. Han holdt i den konservative Klub i Sorø Foredrag om et saa klassisk Emne som Savonarola.

I 1889 og 1890 holdt han to Foredragsrækker, henholdsvis om Frankrig i Slutningen af det 18de Aarhundrede og om den franske Revolutions Begyndelse. Indtægten for begge Rækker tilfaldt patriotiske Formaal.

Der er al Grund til at antage, at disse Foredrag vare baade omhyggeligt udarbejdede og tilige godt holdte.

I nær Forbindelse med disse Foredrag kan nævnes Rosings Taler ved Sygekassen for Mestres og Svendes 50-Aars Fest og ved Eugen Ibsens 25-Aars Fest.

Som en Modsætning dertil kan anføres de fleste af hans polemiske og politiske Artikler; navnlig de sidste ere for ensidige og snæversynede.

Rosing var i en Aarrække Medarbejder ved „Sorø Avis“ og den anonyme Oversætter af Bladets udenlandske Stof. I denne Egenskab optraadte han kun nogle faa Gange i selvstændige Artikler, saaledes i 1888, da han under Mærket

„En Mand af den gamle Skole“ skrev i „Sorø Avis“ de to Indlæg „To Taler af Kejser Wilhelm“ og „Tysklands Tak“. Iøvrigt bør det tilføjes, at Rosings Oversættelser af Artikler i „Kölnische Zeitung“ og „Mémorial d'plomatique“ gjorde „Sorø Avis“ udenrigspolitiske Stof ikke blot almindelig paaagtet, men i høj Grad læseværdigt.

Et Par politiske Artikler skrev Rosing 1878 og 79 om Landstingsvalget og om Sorø Sparekasse, om hvilken sidste han mente, at den blev boykottet af den sjællandske Bondestands Sparekasse. Herpaa svarer Hans Damslund. I sit Svar omtaler han Adjunkterne ved Sorø Akademi paa denne Maade: „De danner og har altid dannet en Kaste for sig selv, der ignorerer Alt, hvad der ikke var af Adjunkt i Sorø, og de har altid betragtet det som under deres Værdighed af staa i Forhold til Borgerne i Byen og til Bønderne, ja disse er af Adjunkterne vel nærmest bleven betragtet som en Art hvide Negre.“

Rosing tager haardt til Gjenmæle herimod; han oplyser, at Overlærer Ibsen og han selv i Forening har holdt Foredrag i Liunge, Braaby og Eskildstrup. Ibsen holdt naturvidenskabelige Foredrag og Rosing historiske. Politik var udelukket baade i Foredragene og i Samtalerne bag efter. Der havde været stuvende fuldt Hus.

Om den literære Strid, der førtes ved Nytaarstid 1879—80, skriver Rosing: Den eneste virkelige Digter, der selv paastaar at høre til den nye Skole, er Holger Drachmann. Schandorphs

Digtergave, hvis han virkelig er i Besiddelse af nogen saadan, er af mere underordnet Betydning. Han er en ret begavet Stilist og kan ganske vist af og til skrive gode Vers, men han digter efter Recept af Dr. Brandes og ikke efter Inspiration, Tendensen skinæer igjennem hver Linie. Han slutter: „Nu viser det sig ret, hvor sørgeligt det har været, at vore Grundtvigianere har kastet sig ind i Politiken.

Deres rette Virkekreds var at vække det religiøse og nationale Liv hos vort Folk.“

En Maanedstid efter skriver han en Artikel om *Kvindesagen* i Anledning af Fr. Bajers Lovforslag om gift Kvindes Raadighed over sin erhvervede Formue. Rosing mener, at Raaddenskabens i Ægteskabet skyldes Drikfældighed. Og han skriver: „Til de Kvinder, hvis Mænd drak før Brylluppet, synes det tilladt at sige „Hvorfor tog I dem?“ Og til dem, hvis Mænd blev Drankere efter Brylluppet: „Hvorfor hindrede I dem ikke i at blive det? hvorfor gjorde I ikke Eders Hjem saaledes, at det, hvor fattigt det end var, dog, naar I var deri, blev for Eders Mand mer tiltrækkende end Krostuen? Der gjøres ikke nok for at opdrage vor Almues Kvinde. Luk Dandseboderne og aabn Skolerne og Højskolerne paa vid Gab dæmp Forlystelsessygen, tag Jer af Almuens unge Kvinder, I, som kæmpe for Kvindens Ret, saa behøver vi ikke Love for at værne hende mod hendes Mand.“

Man mærker, at Rosings Konservatisme og

hans Idealisme her gaar Haand i Haand. Er man saaledes i dette Tilfælde i Tvivl om, at hans Standpunkt er formaalstjenlig, saa er man desto mere enig med ham i hans næstfølgende Indlæg, der fremkom kort Tid efter.

I Anledning af Fremkomsten af Fotografierne „De sønderjydske Piger“ og „De Sidste paa Skandsen“, hvilke vandt overordentlig stor Udbredelse, skrev Rosing en Artikkel „U s u n d e Billeder“ — ikke mod Billedernes Kunstværdi, men mod deres Tendens. Han fortsætter: „Jeg haaber ikke, at nogen virkelig sønderjydsk Pige, der er værd at bære det for alle Danske saa dyrebare Navn, virkelig har været med til at stille sig i Positur og gjøre sig interessant, jeg haaber, at det hele Ansvar falder paa vedkommende Fotograf, men lad det endda gaa, det var to smukke kvindelige Skikkelser. Men nu det sidste Billede! Skal det være Dybbøl Skandse, skal disse to sentimentale affekterede Fyre gives ud for danske Soldater? Er det danske Folk virkelig kommet til det Punkt, at det kan glæde sig over saadanne Billeder og have dem hængene i Husene, saa er alt Haab ude om, at vi nogensinde skulde blive i Stand til at hævde vor Ret og oprette vore Ulykker. Men det er heller ikke saa. Det Hele er Spekulation.“

Rosing skriver, at han gaar mod Strømmen, skjøndt han ikke har set et eneste andet Blad gjøre det.

Skolebestyrer Toftes Døttre, der jo som be-

kjendt forestiller „De sønderjydske Piger“, har stillet sig fordringsløst og naturligt; derimod har Rosing Ret i, at „De Sidste paa Skandsen“ er i daarligste Forstand saa teatralsk, at man maa undre sig over, at noget Hjem vil købe det og hænge det op.

Kort Tid efter fremkom fra Rosings Haand „Et Par Ord om Folkeopdragelse“. Heri opponerer han mod Markedsviser om Mord og lign. og mod Avisernes Referater af Skandalehistorier. Det er altsammen rigtigt set.

Den, der med Pietet vil værne Rosings Minde, kommer vanskeligt om ved hans politiske Polemik — og dog kan denne Side af hans Virksomhed ikke forbigaa.

Han tager saaledes Del i Forhandlingen om Edv. Brandes' Edsaflæggelse; han er imod al Edsaflæggelse og henviser til Matth. 5, 34—37, og han forsvarer sit Standpunkt nobelt og logisk.

I 1881 blev Overlærer Eugen Ibsen Ridder af Dannebrog. I 1883 nød Provst Cederfeld de Simonsen og Biskop P. E. Lind samme Gunstbevisning. I Anledning af de sidste to Udnævnelser skrev Henning Jensen i „Morgenbladet“ en ret hvas Artikkel „Korsets Veje“, hvori han sætter de to sidstnævnte Mænds Udnævnelse i Forbindelse med Valgmenighedspræst paa Mors, Rasmus Lunds Afskedigelse efter den lille Drengs Altergang.

Rosing vil ikke indlade sig paa Spørgsmaalet om Lunds Afskedigelse; han mener, at Biskop

Lind har optraadt meget mildt „som det sømmede sig en kristen Biskop“. Han forbavses over den haanlige Maade, hvorpaa Henning Jensen optræder, da han dog „trods den megen Al-larm, han gjør, neppe er synderlig kjendt udenfor sit Sogn og ikke har præsteret noget, der giver ham Ret til at optræde som Dommer“. Endvidere skriver han: „Artiklen gaar nu sin Ronde gennem Venstrepresen, „for hvilke den naturligvis er kjærkommen i deres Bestræbelser for at nedbryde Agtelsen baade for Landets verdslige og gejstlige Øvrighed.“

Rosing har her ladet sig paavirke af en Fanatisme, der næppe var hans egen. Om Ibsens Ridderkors oplyser han, at det tildeltes ham som Paaskjønnelse af, at han som Frivillig i 1864 kæmpede i Skandse Nr. 1 paa Dybbøl.

Om de tre brave Embedsmænds Udnævnelser kunde Rosing have sparet sit Blæk, da de faldt efter Tyngdens Lov og sikkert ligesaa lidt stod i Forbindelse med Altergangen paa Mors som med en Kamp i Skandserne for sytten Aar siden.

Den 8. Marts 1885 holdtes Riffelmøde i Sorø, og dette Møde fremkaldte en berettiget Opposition fra konservativ Side. Naar Rosing imidlertid lader sig forlede til at sige, at et „Leve for Danmark“, „der besvaredes med tordnende Hurraraab, var Bevis for, at det ikke var Partipolitikken, men Kjærlighed til vort af Partikampen mishandlede ulykkelige Fædreland, der besjælede Mødet“, da gaar hans Plov altfor lidt i Dybden.

Efter samme Møde kalder „Sorø Amtstidende“ Rosing Redaktør af „Sorø Avis“. Rosing protesterer. „Amtstidende“ svarer: „Vi vide meget vel, at Hr. Rosing ikke nu eller nogensinde har sat sit Navn paa „Sorø Avis“ som ansvarshavende Redaktør, men ikke desto mindre turde det være en offentlig Hemmelighed, at Hr. R. i en Række af Aar har skrevet og oversat det allermeste af det originale Stof til „Sorø Avis“ og deriblandt vistnok Bladets politiske Artikler (forsaavidt de ikke ere Korrespondancer fra Kjøbenhavn). Spørger man Folk i Sorø, hvem der giver „Sorø Avis“ sit Præg, nævnes Hr. Rosing af Alle.“ Bladet lover i Fremtiden at betegne ham som Medarbejder ved „Sorø Avis“.

1887 forelagde C. Alberti et Lovforslag om en Sidebane til Sorø. Rosing skriver derimod: „Sorø er nu engang en lille By og kan aldrig blive en stor Handelsby, hertil mangler den altfor meget Opland.“ Han ønsker Hovedstationen lagt ind til Byen. Iøvrigt angiver han sig som Forfatter til en tidligere Artikkell om samme Sag. Polemikken fortsættes. Rosing insinuerer, at nogle af Forsikringerne paa Jernbanemøderne om, „at de kun har Sorøs Opkomst for Øje“ ikke kan være rigtige, da de stammer fra Mænd, „der vitterlig høre til et Parti, der har opmuntret til at føre økonomisk Krig mod deres politiske Modstandere“.

I den Anledning bebudes ikke mindre end et Par Sagsanlæg mod Rosing.

Den 28. Marts 1887 døde D. G. Monrad, og Dommen over ham fældtes jo i Døden som i Livet højst forskjelligt. Rosing tager i „En Indsigelse“ til Orde og afslutter sit Indlæg saaledes: „Lad ham have taget fejl, det er i alt Fald hans Ære, men lad os ikke tage fejl af denne Kjærlighed, der skal være vor Ære. Derfor tusindfold Tak til Monrad i hans Grav for alt, hvad han har været og vilde være for det danske Folk.“

I denne Sag og i mange andre maatte man stille sig paa Rosings Side; men hans Avisstridigheder skadede hans Stilling til den store Befolkning, og de gavnede langt fra hans Digtning. Med „Amtstidende for Midtsjælland“ havde han en Polemik om Louis Philippe. Her havde Rosing sikkert Ret, men man kan ikke billige Tonen i hans Fremstilling.

Rosing mener forøvrigt, hvad der neppe var sandsynligt, at Bladet kun havde til Hensigt at nedsætte ham som Historielærer ved Akademiet. Han vil kun fortsætte Forhandlingerne gennem Domstolene.

„Sorø Avis“, som Michael Rosing i saa lang en Aarrække var Medarbejder af, og som han i saa mange Maader gav sit Præg, redigeredes fra 1878 af F. Häuser. Han udvidede Bladet 1. Oktober 1881. Ved hans Fratrædelse i Septbr. 1896 udvidedes Bladet paany, og Redaktionen overtoges af V. Hjort.

Jeg anfører neppe noget Forkert, naar jeg angiver Rosings egentlige Medarbejder-Periode

til samme Tidsrum som Häusers Redaktionsstilling. Rosings Deltagelse i Sorø Bys offentlige Anliggender vil som Regel være af den Art, der enten findes som Indlæg i Byens eget Blad eller hvoraf der findes Referat i dets Spalter.

Der findes fra Rosings Haand en stor Række Breve, som alle ere meget subjektive og som giver et dybt Indblik i hans Sjæleliv. Men desværre bevæger han sig i saa overspændte Vendinger og Udtryk, at han svækker Virkningen af sine egne Ord. Man fristes til at mindes Drachmann, der priser Havet, naar det hviler i Ro, for derpaa at tilføje:

„Men Braget, hvormed du i Striden bryder,
tillad mig, o Hav, som Svaghed jeg lyder.“

Rosings Ord vilde virke langt dybere, hvis han bevægede sig i jævne Former og ikke i Superlativer.

Hans Helbred var slet det meste af hans Liv, og i saa godt som alle sine Breve kommer han ind derpaa. Allerede kort efter sit Bryllup skriver han: Jeg mangler kun tre Ting i at være lykkelig, nemlig: „Sundhed, en lille Smule let Sind og en Smule Tid til at leve med min Kone“. Det sidste Punkt er meningsløst: Rosing havde ligesaamegen Tid til Hjemmets Liv som Mænd i Almindelighed har. Det er rigtigt, at han i 1864

blev inspektionshavende Adjunkt for 32 Drenge. Han havde paa dette Tidspunkt en Øjensygdom, der vel nok besværliggjorde ham Arbejdet.

Om Dybbøls Fald skriver han: „Vor mageløse Hær har udøst Strømme af Blod og tabt Dyppel, men vundet en Ære, der skal overleve

AGNES ROSING.

(Efter Fotografi af Budtz Müller & Co. i Kjøbenhavn.)

vor Smerte; . . . det er ondt for en Mand ikke at kunne have Lov at dø for sit Fædreland; jeg ved, at der skulde ogsaa være Nogle til Fredens Gjerning, men Fredens Gjerning, naar der ingen Fred er, er en tung Gjerning.“

Rosing elskede Sønderjylland; hans Hjerte blødte for det. Han besøgte Flensborg Aaret

efter Krigen. 1867 var han dernede igjen for at staa Fadder til Ægteparret Muncks tredie Barne-daab. Fru Rosing, hvis Sygdom synes begyndt i dette Aar, deltog ikke i Turen.

AGNES ROSING.

(Efter Fotografi af F. F. Petersen i Kjøbenhavn.)

I de følgende Aar gik Rosings Helbred stadig ned ad Bakke. Han klager over, at han om Natten holder Naboer og Gjenboer vaagne med sin Hoste. Han trøster sig med, at der er en Ende

paa Alt, ogsaa paa Adjunkter; han afslaar at holde Høstferie hos Muncks 1877, da han kun kan bedrøve voxne Mennesker, derimod „Børnene plager jeg med løgnagtig Historie, daarligt Græsk og gode Prygl.“

Her har vi en Prøve paa Overdrivelserne; men tillige en Prøve paa den gamle Sandhed, at barnløse Ægtefolk ofte plager deres Medmennesker med deres egen kjære Person. Til Fru Munck skriver han: „Jeg er bleven saa afvant med Glædens stærke Drik, at jeg maa lade mig nøje med at kjæle for Flasken, hvori den er, og lugte til den, Nydelsen tror jeg nu maaske vilde slaa mig ihjel. Kan man vel egentlig sige, at et Liv er forspildt, naar man endnu elsker Lyset og Glæden og tror paa begge, medens man godt mærker, at man aldrig mere herpaa Jorden kommer i Samkvem dermed. Jeg gaar med saa megen Kjærlighed i Hjertet, som ingen Moders Sjæl har Brug for, og jeg ved tidt intet andet Sted at anbringe den end i mine Bøger.“

I Sommeren 1885 angrebes begge Ægtefællerne af gastrisk Feber og, denne i Forbindelse med deres stadige Gjæst: Gigten, tog jo yderligere paa Humøret. Dertil kommer saa sjælelige Lidelser; Juleaften 1886 skriver han: „Det er, som om Gud rent har taget min digteriske Gave fra mig, hvis jeg da nogensinde har haft nogen. Det har været det, der har holdt mig oppe i mit Liv, og nu har jeg i lange, lange Tider intet kunnet skrive, undtagen enkelte Stem-

ningsudbrud, som det ved Madvigs Død. Det er jo en anden Mulighed, at min hele Digterbegavelse har været en Drøm, uden virkelig dybere Grund, og at jeg nu begynder at vaagne.“ Rosing mener dog, naar han sammenligner sin Produktion med det, der prises, at hans Aktier stiger. Og deri kan han have megen Ret. Rosing havde faa eller ingen af dem, som Blicher kalder „gue Fortaalere“.

Han siger, at han elsker Vinteren med dens stille Tankeliv, og han spørger sin Ven, Munck, angaaende Oplysninger om Gerson (sikkert den franske Theolog Jean Charlier de Gerson, 1363—1429); omtrent samtidig omtaler han sin Yndlingssalme: „Taalmodighed jeg beder min Gud og Fader om“. Men samtidig undrer man sig over, at han kan glæde sig over „Punsch“s tarvelige Travesti over Henrik Ibsens Begreb det tredie Rige. Forklaringen er vel den, at Rosing manglede Forstaaelse af Henrik Ibsens Digtning.

Om Hostrup skriver han derimod 1892: „Nu har Danmark mistet den sidste Sanger, der var noget ved!“

Selv var han en syg Stakkel. Han søger Professor Chr. Jürgensen og til dennes Kur hører, at Rosing skal gaa tre Timer daglig i fri Luft. Han mener derfor selv, at en Stilling som Landpost vilde passe ham. Han kommer i et senere Brev ind paa den Tankegang: „Der er kun en Ting i Verden, der hjælper, og det er at synge sig fra alle Plagerne, men synge kan jeg ikke

mere.“ Det er en Indbildning, som flere end Rosing har været hildet i, at man kan synge sig glad. Om sig selv skriver han 1898, at han har Aandenød, og at han er „en elendig foragtelig „Karl“. Samme Sommer opholdt han sig i Kjøbenhavn en Maaned for at sidde i „Klokken“. Imens laa hans Søster syg paa Dronninggaard. Hans Hustru lider af Svimmelhed og Hovedpine og vil, paa Grund af sin Stædighed aldrig søge Læge; senere betegner han hende som en Krøbling. Intet Under derfor, at han i et Julebrev til Fru Munck siger: „hvad Straf angaar, faar jeg den sandelig hver Dag i alle mulige Slags Former.“

Den 17. Marts 1900 døde hans ovennævnte kjære Søster, Fru Johanne Gotschalk. Det var et næsten for haardt Slag for Rosing. I den Anledning skriver han til Fru Munck: „Jeg gaar bestandig med Graaden i Halsen; thi jeg kan ikke vænne mig til den Tanke, at jeg aldrig mere skal se min elskede Søster; jeg har siddet og læst alle de mange Breve, jeg har faaet fra hende selv de ubetydeligste, og jeg lever hver Dag hele vort lange Liv om igjen lige fra vi vare Børn til jeg stod ved hendes Lig. Aldrig har der været Skygge af Misforstaaelse mellem hende og mig, i alle mine uartige Drengear og vistnok for vilde Ungdomsaar stod hun altid for mig i sin Skjønhed som en Lysets Magt, som jeg næsten tilbad, og saa hvor var hendes Taalmod under alle hendes store Sorger og Lidelser ikke et frelsende og manende Exempel. Hun var i Sand-

hed et ydmygt og troende Menneske velsignet og elsket af os Alle. For hende var det bedst at dø, men jeg har nu slet ingen tilbage, og jeg har ingen, med hvem jeg kan tale om hende. Agnes er jo nu destoværre altid syg og har ikke Tanke for andet i Verden end sin egen i høj Grad beklagelsesværdige Tilstand.“

At Hustruen ikke opfattede sin Handlemaade for slet saa selvsk, fremgaar af, at hun paa given Anledning sagde til sin Mand: „Alle mine Tanker drejer sig om Dig.“ „Ja“, svarede han paa sin bekjendte, ironiske Maade, „saa er det vel derfor, jeg gaar og bliver rundtosset.“

Men hun forstod ham ikke.

En af hans højt ansete Kollegaer, hvis Dom i alle Maader staar til Troende, skrev om ham: „Rosings Liv var et Martyrium, der blev baaret som det sømmer sig en Helt. Hans Kone var vistnok snarere sindssyg end normal. Uden at ville det, pinte hun Rosing hver Dag, han levede sammen med hende. Men han bar det paa en Maade, der er over al Ros. Hun gik den ganske Dag omkring i sit Hjem, hvis man overhovedet kan tale om Hjem i Forbindelse med hende, upaaklædt i Nattrøje, Underskjørt og Slæber, altid i Virksomhed med at vadske, skure og pudse, altid bekymret for ikke at naa, hvad hun mente, hun nødvendigvis maatte naa.“ Rosing fik sjældent sin Middagsmand, som hun selv egenhændig vilde lave, før Kl. 8—9 om Aftenen, og al Selskabelighed, selv den simpleste og naturligste,

var en Umulighed i hans Hjem. Han tog det Hele paa den blideste Maade „uden Skygge af Bebrejdelse“.

Det var, som man ser, under yderst triste Forhold, at Aarhundredet løb ud for den syge og forpinte Digter. Der kunde være Grund til at slutte dette Afsnit af hans Liv med hans Trøstesalme:

Taalmodighed jeg beder
Min Gud og Fader om,
Den skjænker Himmelglæder,
Naar Jorden er mig tom.
Om Nøden end er lang
Taalmodigheden bier,
Den vredes ej, men tier
Til Daarens Spottesang.

Taalmodighed er stille,
Naar Hjælp ej er at se,
Hvad Herrens Tanker ville,
Det, ved den, maa dog ske.
Sig aldrig bort fra Gud
Taalmodigheden vender;
Om Slag paa Slag han sender,
Den elsker dog hans Bud.

Taalmodigheden bliver
I Dødens Time tro,
Den Fred i Striden giver,
I Smerten Kraft og Ro.
Mens Graad og Jammerraab
Vil gjøre Hjertet bange,
Den sjunger Glædens Sange
Om Evighedens Haab.

VI.
EN DIGTNINGSRÆKKE
GJENNEM 24 AAR.
1872—1895.

Ikke mindre end fjorten Aar hengik imellem Rosings Debutbog „Nogle Smaadigte“ og den dertil sig sluttende „Et Par Digte“ og Udgivelsen af „Frelst“, der jo er Digterens første større Arbejde og det første, der udgik under Navn. Hans ovennævnte to Smaasamlinger udgaves strengt anonymt. Hans egentlige Digterperiode, i hvilken han udsendte alle sine Bøger under Navn, omfatter, som ovenfor anført, 24 Aar, fra 1872 til 1895. I disse Aar udgav han tolv Bøger, syv i bunden Stil og fem i Prosa. Jeg vil nu nævne og i Rækkefølge omtale disse Digtninger, der alle udkom hos Forfatterens gode Ven, Jacob Lund, med Undtagelse af „Ann Marie“, som Karl Schönberg udsendte.

„Frelst“ udkom i første Halvdel af November 1872. Det er et middelalderligt Digt i ti Sange, skrevet i Knüttelvers og meget bredt anlagt. Som altid hos Rosing er det Naturskildringerne, som ere det fortrinligste; men Digtets

Handling er ogsaa godt fortalt. Det omhandler
Munke-Broder Knud:

„En saadan Stakkel var Broder Knud,
Gammel og skrøbelig saa han ud.
Det kridhvide Skæg til hans Bælte naaede,
Øjnene glinsed, som var de vaade,
Klare og store og mørkeblaa
Dybt under Brynenes Sne de laa,
Som tvende Cisterner i Ørknen gemte,
Af alle de Vandrende længst forglemte.
Munden var tandløs, men Mælk og Brød
Var fast den eneste Mad, han nød.
Han var den eneste her tilbage
Endnu fra Klosterets gamle Dage.“

Han havde en lille sexaars Veninde, Datter af
Byens Smed:

„Lokkerne lyse om Skuldren hang
Flagrende frit uden Baand og Tvang.
Øjnene store og mørkeblaa
Aabne som Søer i Solskin laa.“

Den fromme Munk underviser den lille Pige
— Kirstin — og der opstaar et smukt og inderligt
Forhold imellem dem. Han læser med hende
og taler med hende om Religionens dybeste
Sandheder. Smeden, hendes Fader, har tillige
en Plejesøn — „Dreng“, som han sædvanlig
kaldes — ved Navn Bengt. Om ham meddeles
det:

„Ti Aar han havde nu været vel
Smeden en stærk men en stædig Træl,
Og til den fagreste Rose fin
Var op der voxet med ham Kirstin.“

Hun kunde ham gøre med Hænder bløde
Til mygeste Træl, som man kunde møde.
Han var nu femten Aar, tolv var hun.“

Kirstin havde faaet Lov at besøge sin Farmøer og skulde medbringe to Snese Æg. Smedens Kone holdt i den Anledning følgende Tale til Bengt:

„Hør Bengt, hvad nu jeg dig sige vil,
Du bagefter Kirstin skal pænt og stille
Gaa som en Hund, der med Kløgt og Snille
Ej gør, naar Faren er ikke nær,
Er Vejen snavset, du hende bær',
At ej hun smudsker de pæne Sko.
Og lad mig se, jeg kan paa dig tro,
Slaas ej med Drengene, som du ser,
Mærker du ogsaa, de af dig ler.
Men gaa med Kirstin og lyd saa flink
Hvert hendes Ord og det mindste Vink,
Og tøv ej for lang Tid i Skoven inde,
Kom hjem, før Elverpigerne spinde
Engen og Skoven i Sløret ind
Og slaar Jer hvid Eders røde Kind.“

Her mærker vi allerede lidt af Slaveforholdet, det, der saa helt tog Magten fra Rosing i hans sidste Bog „Kjærlighed taaler Alt“.

Farmoderens Hus er tegnet aldeles mesterligt Side 54, og tredie Kapitel slutter med de meget fortællende Linier:

„Ved Gry som et Barn hun dem bød Farvel,
En længselsfuld Jomfru hun stod ved Kvæld.“

Med andre Ord: Paa Vandringen gennem

Skoven til Farmøer er et sprudlende Kjærlighedsliv brudt frem hos Bengt og Kirstin. Det er dette Kjærlighedsforhold, der er den røde Tråd i Bogen; men da det ligger udenfor denne Levnetsskildrings Plan at gjenfortælle Indholdet af alle Rosings Arbejder, og da Pladsen selvfølgelig heller ikke tillader en saadan Udredning, vil jeg for det øvrige Indholds Vedkommende og Bogens Skjæbne i Literaturen henholde mig til Datidens mest ansete literære Organ „Nær og Fjern“.

Den højt ansete Kunsthistoriker og Kunstkritiker M. Galschiøt skrev i nævnte Ugeblad en Artikel „Poetiske Avner og Evner“. Efter en nedsettende Omtale af en Række tildels yngre Poeter, siger han, at han har vænnet sig til at være nøjsom. Derefter tager han fat paa Rosings „Frelst“, som han selv indrømmer, „ikke med de blideste Følelser“; dog naaer han ikke ret langt ind i Digtet, førend han begynder at blive velvillig tilmode; thi han mærker, „at det dog endelig er en Digternatur, der her har givet sig af med at være Digter“. Alligevel bliver Dommen over Digtet som Helhed ikke god. Han sammenligner Handlingen med den i Spielhagens „Hammer og Ambolt“. Han anker over, at de indstrøede Digte ere „Hr. Rosings egne, skrevne ved tilfældige Lejligheder i det nittende Aarhundrede og ikke Smededrengens fra det sextende. Hvorledes Bengt bliver Morder, erfarer man slet ikke, og hans „Frelse“ Natten før han skal henrettes, er

ingen Frelse for Tid og Evighed, men kun en Stemningsbevægelse hos ham, fremkaldt ved den Elskendes Nærværelse og Tanken om det Forestaaende. Ubegribelig er i Grunden ogsaa Kirstin, hvis Kjærlighed synes at være til, ikke for lidt efter lidt at redde Bengt som Menneske, men for i den ellefte Time at „frelse“ ham ved at lære ham lidt Kristendom, Noget, som hun jo mange Gange før maa have havt Tid og Lejlighed nok til at gjøre.

Er imidlertid Digtet i flere Henseender mislykket, saa ejer det dog saa mange smukke Partier, at det maa tiltale Enhver, der læser det. Det gamle Krønikeversmaal, de idylliske Naturbeskrivelser og det Lunefulde i enkelte af Scenerne kaster et ret middelalderligt Skjær over Begivenhederne, der bøder paa de andres Mangler.

Hr. Rosings Talent synes nærmest at ligge i Retning af det Idylliske — den første Scene i Klosterhaven og Bengt og Kirstins Spadseretur høre til det Bedste i Bogen.“

Aaret efter udsendte Rosing Digtet „Ann' Marie“. Det udkom paa Schönbergs Forlag (ikke i Kommission). Da Karl Schönberg og Jacob Lund var gode Venner, maa denne Flytning være sket efter velvillig Overenskomst, men nogen Oplysning om Grunden hertil foreligger ikke. Digtet omhandler en Landsbyhistorie i fjorten Sange. Versene ere gennemgaaende gode, Strofebygningen og Rimslyngningen endogsaa meget gode; enkelte Undtagelser findes

dog; saaledes anden Strofe, Side 103. Ann' Marie omtales som „den yndige Kvinde, ren som Anemonen og liflig som den“.

„Morgenbladet“, Venstres københavnske Hovedorgan, der begyndte at udgaa 1. Oktbr. 1873 og iøvrigt ikke gav sig synderligt af med literær Kritik, anmelder undtagelsesvis Digtet: „I sin Helhed gjør Bogen nemlig Indtryk af smukt udførte Landskabsbilleder, hvorpaa de optrædende Figurer optræde som Staffage. Den behandler et gammelt og dog evigt ungt Emne: En ung Kvinde fristes, men besejrer Fristeren. Forf. har ikke været heldig i Tegningen af sin Hovedfigur. Den kvindelige Hovedperson Ann' Marie er for uinteressant til at kunne interessere os, og den unge Bondekarl, der spiller Slangens Rolle, er det ikke godt at blive klog paa. Kun den stakkels fjollede Røgter, der som en tro Hund vaager ved Heltindens Side, til han tilsidst maa lade Livet for hendes Skyld, er en karakteristisk Skikkelse. Da Handlingen strækker sig over et helt Aar, giver den Digteren Lejlighed til at indflette Skildringer af Naturscener fra alle fire Aarstider, og disse har han udarbejdet saa sandt, fint og smukt, at ingen dansk Digter for Øjeblikket overgaar ham deri, og at man for deres Skyld gjerne kan tage Ann' Maries Skjæbne med i Købet.“

Derefter kommer „Nær og Fjern“, hvis Anmelder finder, at Rosing er Carl Andersen overlegen med Hensyn til poetisk Opfattelse og Udførelse. Han finder dog — i Modsætning til

„Fædrelandet“ — at „Ann' Marie“ ikke ganske holder, hvad det smukke Digt „Frelst“ fra ifjor lovede.

„Fædrelandet“ skriver: „Det er os en Glæde at erkjende en betydelig Fremgang (fra „Frelst“). Den lille Novelle om en ung, kjøn og elskelig Bondepige, der har hele tre Elskere, den halvfjollede, men hjertensgode Røgter Hans, den forsorne Gardist Knud, der kun har i Sinde at forføre hende, og den halvtredsaarige hæderlige Møller, hos hvem hun tjener. Hun træffer det rette Valg, idet hun vælger den Sidste. Denne lille Historie er smukt fortalt i Vers, der vel ikke ere pletfrie, men dog i det Hele vel behandlede. Det Bedste ved Digtet er dog ikke selve Fortællingen, men ligesom i „Frelst“ Naturskildringerne, der vidne om en fin og skarp lagttagelse, ja om en ejendommelig Begavelse for Naturindtryk og poetisk Landskabsmaleri.“

I Efteraaret 1874 samlede og udgav M. Rosing sine spredte Digte under Titel „S m a a d i g t e og S a n g e“ (med Aarstal 1875).

Indledningsdigtet, som gjengives i Facsimili, har Intonation, Aand og Tankegang tilfælles med Digtet „Til Læseren“ i Forfatterens første Digtsamling „Nogle Smaadigte“, 1859. Versemaalet er dog forskjelligt.

Der er ingen Tvivl om, at det jo er i disse mindre Digte, Rosing har ydet det Allerbedste, og dette Opus maa derfor betragtes som hans Hovedværk. Denne Bog og de to nærmest fore-

SMAADIGTE OG SANGE

AF

M. ROSING.

KJØBENHAVN.

JACOB LUNDS BOGHANDEL

LOUIS KLEINS BOGTRYKKERI.

1875.

TITELBLAD TIL „SMAADIGTE OG SANGE“.
(Original Størrelse.)

gaaende ere ypperlige Repræsentanter for Michael Rosings poetiske Produktion, ligesom „Løvfald og Løvspring“ samt „En Romantiker“ er det for Prosaens Vedkommende. I disse fem Bøger har man et samlet Billede af Rosing, hans Evners Art og Rækkevidde, hans Fortrin og hans Fejl — kort sagt: hans aandelige Portræt. Jeg mener derfor at kunne forsvare, at Anmelderne af disse fem Bøger faar Ordet lidt udførligere, end en biografisk Ramme ellers kan tillade det.

„Fædrelandet“ skriver: M. Rosing er „en dansk og ærlig Natur“. Der er intet Opskruet eller Tilgjort hos ham; han giver, hvad han har, som han virkelig ser og føler det. Han staar noget tilbage for Pauline Worm (der anmeldes samtidig) i Versets Behandling og Herredømme over Sproget. Saa gode end derfor mange af M. Rosings egentlige lyriske Digte ere, og saameget de end ville behage den Enkelte, der netop bevæges af de samme Stemninger, saa tør de dog neppe gjøre Regning paa nogen meget stor Læsekreds, fordi de med al Afvexling i Versemaal og Indklædning, dog alle vise os det samme Billede af den ensomme, tungsindige Sanger, der i Naturlivet søger og finder et Echo af sin Sorg og sit Savn.

Vi sætte derfor ogsaa hans fædrelandske eller politiske Digte og de faa fortællende Digte, der slutter Samlingen, over Stemningsdigtene. Gud give, at mange af hans Landsmænd følte saa dybt som han Fædrelandets Ydmygelse og Fare“.

Anmeldelsen er undertegnet C. P. — uden al
Tvivl Carl Ploug selv.

Fire Maaneder senere indeholdt „Nær og
Fjern“ en Afhandling „Lyrisk Poesi i Novellernes
Tidsalder“, formentlig af P. Hansen. I denne
omhandles „Smaadigte og Sange“:

„M. Rosing har i Tidernes Løb skrevet mangt
et enkelt smukt Digt, og det var derfor ikke uden
Forventning, at vi imødesaa den ovennævnte Op-
gjørelse af hans poetiske Fortid. Hvad nemlig
en saadan Opgjørelse, en saadan Udskillen og
Samlen af en spredt Produktion kan være, vil
vor Literatur længe mindes, saavel hvad Ludvig
Bødtcher som hvad H. V. Kaalund angaar. Hvis
nu M. Rosings „Smaadigte og Sange“ kun be-
stod af saadanne Digte som „Hvad jeg holder
af“, „Alt, hvad jeg elsker, er født i Maj“, „Min
Ungdoms Pris“, „Til Stæren“, „En Ventende“
eller „En Vaarnat“, for paa een Gang at nævne
det Bedste i Bogen, saa vilde Forf. ikke være
nogen ringe Digter, men altfor ofte har han Ret,
naar han beskeden siger om sig selv:

Det er, som om mit Hjærte var en svulmende Knop,
Der ventede paa Solstraalens Bud,
Men dog, hvis det fik Lov til at lukke sig op,
I Døden sit Liv aanded ud.

Jeg trænger til at aabne mit Hjærte, men Ord
Er tungeløs Tolk for mit Bryst,
Jeg ønsker mig nu Vinger og bort fra vor Jord,
Men bæver dog fuld af dens Lyst.

Der mangler kort sagt i Digtsamlingen Noget af det, der er allervanskeligst at definere, og paa hvilket en Digters Betydning tilsidst dog ene beroer. „Den sande Poesi bestaar i Sproget; den, der ikke har det i sin Magt, kan ikke udtrykke sine Tanker.“ Rosings Form er ofte mangelfuld, ofte tung. Men det er ikke blot Formen, han stander paa. Samlingen viser for lidt Selvkritik. En Del Lejlighedsdigte ere ligegyldige. Mindedigtet over Henrik Hertz kunde passe paa en hvilken som helst dansk Digter og passer altsaa ikke paa Hertz.

Digteren spørger, om Bøgen kan voxe, naar Danmark gaar under og besvarer dette Spørgsmaal i et Digt „Skoven“ fra 1866:

I Taagens Flor du hylder dig
Og hvisker: „kan du tro,
At, naar jeg ser mit Folk som Lig,
Mit Blad da ikke lukker sig
For aldrig mer' at gro?

Dette er uvirkeligt og upoetisk. Den samme Misforstaaelse findes i det ellers smukke Digt „Lærken“:

Nu har jeg snart i firti Aar
Hørt, Lærke! paa din Sang,
Og altid var af Danmarks Kaar
En Gjenlyd i dens Klang,
Thi, slog dets Hjærte frit og let,
Saa jubled du i Skyen ret.
Og sagte op din Bøn sig svang,
Hvergang det havde grædt.

En saadan patriotisk Lærke findes ikke.

Anmelderen henviser til Hostrups Digt „Risbøgen“ som Exempel paa en sund Sammenligning mellem Naturen og Fædrelandsfølelsen. Og han underskriver gjerne, at Rosing er „en dansk og ærlig Natur“, men han ønsker at knytte bestemte Lokalteter til denne Natur, nemlig Sorøs smukke Skove og Søer. Derpaa fortsætter han: „I denne melankolske, men stemningsrige Egn har mere end een dansk Digter sværmet og drømt. M. Rosings Sange hører ogsaa hjemme der for en stor Del, og de mangfoldige Besynsger af Skovens Skjønhed i de veksellende Aars-tider, som findes i hans to større Digte „Frelst“ og „Ann' Marie“ ere vel alle fra Sorø. Og naar vi nu fra dette Synspunkt kaste et Blik tilbage paa hele Rosings Digtsamling, faa ikke alene hans Sange for Fædreland og Folkeaaend forøget Betydning som et trofast Arbejde i den Kreds, Forfatteren lever i, men hans bedste Poesier, de smukke Naturdigte, gjøre et endnu stemningsfuldere Indtryk, naar vi tænke paa en poetisk Melankolikers Samliv med Sorø Skove.“

Naar jeg har anført disse Bedømmelser af M. Rosings Hovedværk saa udførligt, er det af den Grund, at de ere historiske Dokumenter, der viser, hvilken Modtagelse Digteren fik. Og en Biograf maa lade Historien være den røde

Til Søren

Det er himmelens lette
Smaafulge, som trætte
Af Brevet, mig vil flagne for Jodens eyer,
Skjædet jeg dem bad betænke,
~~At de mig i Lyngens hvide skæpper (for skæpper)~~
~~Ud i den mørke Næt, som de mig vil flagne for Jodens eyer,~~
Dee Sne, som de mig vil flagne for Jodens eyer,
Lidest alle dem, som de mig vil flagne for Jodens eyer,
Men de mig trod sig stikke,
Fordi Los Markens dekke
Jeg satte dem i Skole, mens end det var Vaar,
Fordi de har fornimmethet,
At de mig gal har rummet igjennem
Og mit Hjertes Tilslay ~~afgjennem~~ demslaaet!
Tag dem da hen og hør dem
Og ei for haardt berør dem,
At alle de skal angre, de fløj fra mit Brud,
Du Dejl vil ^{og alle} hør dem flinde,
Men opad dybest inde
Du miste vil i dansk og en ætlig Natid.

INDLEDNING TIL „SMAADIGTE OG SANGE“.
(Lidt formindsket.)

Traad. Men en Biograf skal tillige være sin Helts Defensor. Og i denne Anledning skal det siges, at vel ere de nævnte Domme Sandhed; men det er ingen retfærdig Sandhed; thi Lys og Skygge er altfor ulige fordelt. Af de sex—syv Digte, der skulde vise Rosing fra hans lyseste og heldigste Side som Digter, anføres kun Overskrifterne — og ikke en eneste Strofe citeres.

Naar G. Brandes i sin ypperlige Afhandling om Chr. Richardt siger, at han næsten var den eneste Digter, der trøstede det danske Folk i 1864, kan det vel være tilgiveligt, at han glemmer Michael Rosing, for hvem han maaske ogsaa manglede Sympathi. Men i en udførlig Omtale af Sidstnævntes Digte bør det ikke glemmes, at Rosing havde baade varme og dybtføjte Ord at sige, selv om intet af hans Digte fra Danmarks Sørgeaar kommer paa Siden af Richardts. Jeg behøver kun at nævne saadanne Digte som „I Efteraaret“ (1864); „Ved du Raad?“ (1864); „Fortrøstning“ (1865); „Til Slesvigerne“ (1865); og i nær Forbindelse dermed „I Løvspringstiden“, der oprindeligt tryktes 1867 i Richardts „Fra danske Forfattere. En Skjærv til de betrængte Slesvigere“, med en saa betagende Strofe:

„Ja! smykket som en yndig Brud
Maa du, mit Fødeland, se ud
For hvert et fremmed Øje,
Dog, mens det ser dig i din Pragt,
Det ser ej Længslen, som staar Vagt
Paa alle dine Høje.“

Rosing sluttede sig til Skyttebevægelsen, og han skrev Sange til dens Fester i Sorø 1867, 1871 og 1872. Hans Sang fra 30. Oktbr. førstnævnte Aar er det mest fuldtonende Digt, Rosing har skrevet, og denne Sang har da ogsaa baaret hans Navn ud over hele Danmarks Land:

*Der er Haab i vort Bryst, thi da Herren os slog,
Saa i Knæ for den Stærke vi faldt,
Det et Ridderslag var, og paa Korsfarertog
Gaa vi frem mod vort Maal gjennem alt.*

*Vi vil frem gjennem Spot, gjennem Nød, gjennem Blod
Til vor Fremtids forjættede Land,
Vi vil lande paa ny med en lykkelig Fod
Hist paa Slesvigs velsignede Strand!*

*Vi har lyttet i Natten mod Øst og mod Vest
Efter Fjed af en kommende Ven,
Vi kun Hovslag fornam af den pilsnare Hest,
Der bar Løgnen blandt Folkene hen.*

*Lad dem glemme os kun paa vor ensomme Vagt!
Lad dem vie til Døden os ind!
Ved den gryende Dag skal de se, hvilken Magt
Der er lagt i det trofaste Sind.*

*Da vor Morgensang Sværdet skal synge mod Sky,
Mens vor Fane sin Vinge slaar ud!
Den skal flyve med os imod Sejren paa ny
Eller hjem gjennem Døden til Gud!*

*Ja, naar Dagen den gryr, da vær oppe vort Haab
Og slaa ud dine Vinger til Strid,
Og som Lærken syng ud over Fjendernes Raab:
Nu for Danmark er Foraarets Tid!*

*O! I Mænd, som har følt, at Gud Fader os slog,
Og at Hjærtet blev stort ved hans Slag,
Værer med paa vort dejlige Korsfarer-Tog
Ud til Slesvigs Befrielsesdag!*

Alene denne Sang vilde være nok til at bevare hans Navn som dansk Digter. Men det samme kan maaske i endnu stærkere Grad siges om hans Digt „Jeg har baaret Lærkens Vinge“, som jeg jo udførligt har behandlet i et tidligere Afsnit af denne Bog. Det bør dog i denne Forindelse ikke glemmes, at „Der er Haab i vort Bryst“ tillige er et lille Mesterværk baade hvad Form og Indhold angaar.

Michael Rosings Lyrik er i sin bedste Art naturbeskrivende, og da vore Komponister har en særlig Forkjærlighed derfor, er det naturligt, at der er sået Musik til en lang Række af hans Digte. Af hans „Smaadigte og Sange“ ere saaledes følgende og maaske endnu enkelte andre satte i Musik: *V a a g n o p!* (Nu lysner gennem Taagen) er komponeret for fire Mandsstemmer af P. E. Lange-Müller, og for tre Damestemmer af F. Andersen. *E n S o m m e r a f t e n* (Aftenrødens lyse Krands) af L. C. Steenberg. *H v a d j e g h o l d e r a f* (Jeg er et fredsommeligt roligt Skind) af ikke mindre end fire Komponister: Jul. Frederiksen, Joseph Glæser, S. A. E. Hagen og Vilhelm Ramsøe. *E n S o m m e r*

dag under et Træ (Jeg vil ligge her og drikke) af Joseph Glæser. Til Stæren (Ja, vent du Stær til næste Gang) af Carl Lumbye. I Skjul (Dugvaade Lærketræ) af Joseph Glæser (i hans „Sex Sange“). Heri findes tillige I Løvspringstiden (Udsprungen staar den friske Skov). Endelig har Chr. Barnekow komponeret Tone til „Der er Haab i vort Bryst“; men denne Sang synges næsten udelukkende paa Melodien til Vikingabalk.

I denne Forbindelse kan tillige nævnes, at Rosing i 1875 udsendte i Særtryk „Stormen paa Kjøbenhavn“, sat i Musik af E. Siboni.

„Et Foraarsbillede“, Digt i ti Afdelinger, udkom i Efteraaret 1875. Det er en „Kunstner-Roman“. En ung Maler, Jonas Stremme, kommer syngende til Skoven for at male et Foraarsbillede. Der kom samtidig tillige en ung Kvinde, som ikke opdagede ham; hun plukkede Blomster indenfor det af Maleren udvalgte Territorium. Han blev inspireret af hende, forelsket i hende, og med en lille Ændring gik det, som Bjørnson siger: han malede Skoven og hende med.

Dette Billede faar den gamle, „den berømte“, Maler Jørgen From at se; han optages af det, beundrer det og udbryder:

„Saa lad mig være fri nu for Kritik,
Men lad mig nyde stille denne Glæde;
Jeg sænker i den dybe Skov mit Blik,
Og der i Tankerne jeg tager Sæde.
Den tavse Skov Du til at tale fik,

I Pigen frem dens skjulte Tanker træde.
Hvor fandt Du dog i Verden denne Kvinde?
Naa ja — behold Du det kun hos dig inde.“

Billedet solgtes til en Grosserer og Kunst-
Mæcenat Moses Broch, hvis Datters Portræt
Stremme faar Bestilling paa at male; hun bliver
forøvrigt senere hans Elev. Fem Aar frem i
Tiden opsøger han i Præstegaarden den unge
Pige — Præstens Datter, der har inspireret hans
„Foraarsbillede“. Han frier til hende — som
det synes, altfor hovedkuls — faar hendes Ja,
bliver gift med hende, for derpaa efter Brylluppet
at rejse til Rom. Grossereren, den store Kunst-
Mæcen, gaar sin Ruin imøde, hvilket mod Bogens
Slutning skildres saaledes:

„Den store Moses Brock, som smeltet Sne,
Er svunden bort og intet Sted at finde,
Og, hvad der værre bli'r, man kan ej se
Det mindste Gran af Guld i Kassen skinne.
Hans Hus er solgt, hans stakkels Gemalinde
Var ikke stærk nok til den haarde Ve,
Et Hjærneslag lod efter fjorten Dage
Til hendes Fædre hende gaa tilbage.“

Datteren adopteres saa af den gamle Mester
Jørgen From. Dette er i Korthed Digtets Indhold.

En Anmelder skrev om denne Digtning, at
den vilde være uden nævneværdig Interesse, hvis
den blev gjenfortalt paa Prosa. Denne Anke er
en ret og slet Forbier. Og „Nær og Fjern“ har
Ret i, at Paludan-Müllers „Dandserinden“ vilde
være endnu slettere faren overfor en saadan Pro-

ces. I ligesaa høj Grad har Bladet Ret i, at Rosing ikke fuldt ud magter Ottaverimet eller Stanzen — „jævnt gode ere de ikke meget værd“. „Med andre Ord: M. Rosing fik mere Fornøjelse af „Frelst“, end han vil faa af „Et Foraarsbillede“. „Frelst“ var hverken med Hensyn til sin Form eller sin Ide noget udmærket Digt, men det var i begge Henseender originalt, og vi forstaa saa godt, at en Forfatter som M. Rosing, efter i mange Aar haardnakket at have tiet, ligesom pludselig fik Tungen paa Gang igjen med denne Produktion. Han synes i „Frelst“ virkelig at have noget paa Hjertet, Noget at betro os, men hverken „Ann' Marie“ eller nu „Et Foraarsbillede“ har indfriet disse Løfter og Forhaabninger. For at blive ved Formen: hvorfor har Digteren opgivet selv at bane sig Vej? hvorfor er han slaaet ind paa de befærdede Veje, hvorad Literaturens Fyrster med Pomp og Pragt have draget?“ Derefter følger nogle metriske Udsættelser, som maa godkjendes, med Tilføjende, angaaende Stanzen: „Man skal kunne bære en Kongekaabe, eller lade den ligge.“

I Foraaret 1877 udsendte Rosing „Fire Digte“. Samlingen indeholdt: „Morbroders Julefortælling“, „Et Møde“, „Majdronningen“ og „Præstens Datter“. Jeg skal kortelig gennemgaa disse Digte, hvoraf det sidste er tre Gange større end de tre andre tilsammen.

Morbroder lister sig bort fra et Julegilde, fordi han syntes, „det var kun Fest for Døden“;

han havner i Præstegaarden, hvor der var hyggeligt, lunt og godt:

„Om Frelserens Vugge de dandsed' glad,
Paa Korsets Smerte de neppe tænkte,
Det kun af Guld i Perlerad
Om Halsen til Pryd de hængte.“

Da bringer en Sang ham til at mindes sin afdøde Elskede — og han forlader Præstegaarden tung i Sind; men Præsten opsøger ham og meddeler ham af egen Erfaring, at just netop Sorgen over Døden dulmes ved Frelserens Vugge. Og Digtet ender:

„Bethlehem er den bedste Stad
Af alle dem, Herren skabte.“

„Et Møde“ foregaar mellem Fortælleren og en gammel udslidt Kone, der i sin Ungdom havde faaet en Søn udenfor Ægteskabet. Denne Søn havde begaaet en Brøde, men er nu død. Hans Portræt hænger i Moderens Stue — og hun lever i Mindet. Dette Minde deler hun med Fortælleren, der „havde set ham som ung og kjendt hans tunge Skjæbne, hans mørke Brøde“. Moderen siger:

„Jeg venter paa ham. Jeg véd, engang
Han kommer til mig, og i mit Øre
Skal jeg hans søde Stemme høre,
Liflig som Lærkens første Sang.
Han kommer trods alle Dømmes Ord.“

I Digtet „Majdronningen“ er det lige-

ledes en gammel udslidt Kone, som er Hovedpersonen. Forf. møder hende i Skoven, hvor hun med sin Slæde henter Kvas og et lille Grantræ til sine Børn. Han hjælper hende at trække Lasset hjem, og imens gjenkender han hende som den smukke Opvartningspige, der i sin Tid serverede for Studenterne i Krohaven ved Gurre Sø. De kaldte hende „Hebe“, og gav hende en Krands af Majløv om Panden. Og med Henblik paa, at han nu i hendes Hus sammen med hende og Børnene har dandset om det lille Juletræ og sunget „Vor Frelser er født“, retter han en højstemt Henvendelse til sine fordums, nu spredte, Studenterkammerater:

„O! I, som var med
Hin Løvspringsnat hist paa det yndige Sted,
Jeg ser Jer i Tanken nu alle.
Vor Majdronning hilser Jer! yndig hun var,
Først nu dog hun har
Sig en Majkrans, som aldrig kan falde.“

Bogens store Afsnit „Præstens Datter“ begynder „en Juni Kvæld“ i selve Præstegaarden. Moderen og hendes to Døttre syede paa den yngstes Brudekjole, medens Præsten gik i sin Stue, formentlig for „at faa Talen i Stand“. Datterens Bryllup skal staa Dagen efter. Hendes Søster derimod er dybt sønderknust og sørgmodig. Hendes Bejler, som Faderen har hindret hende i at faa, omkom ved et trist Ulykkestilfælde. Efter Sengetid lister hun sig over paa Kirkegaarden for at lægge Blomster paa hans Grav. Hendes

Græmmelse og Sorg og Faderens Fortvivlelse
over Ulykken, som han har Part i, skildres i
langt over et Hundrede ret kunstfærdigt byggede
Strofer. Saa dør Datteren. Og Fortælleren med-
deler:

„Da hun for Døden laa,
Hun en Gave mig sendte,
Et Skrin med gylden Slaa
Og af duftende Ved.
Et Brev jeg ved det saa,
Hendes Haandskrift jeg kjendte,
Mens Taaren Øjet brændte,
Jeg til Læsningen skred.“

Skrinet indeholdt en Række Selvbekjendelser
fra den forsmaaede Elsker, skrevne til hende. Til-
lige nogle faa Digte, der fandtes „i en Brevtaske
gjemt“ og hvor „Skriften var af Vand visket ud
halvt og bleget, saa ej der tvivles kan, man hos
Liget dem tog“.

I Slutningsdigtet samler den Afdødes Ord og
Forfatterens sig til et Hele i en Art Epilog til
Læseren:

„Nu har jeg alting sagt,
Og jeg Pennen kan lægge,
Hvis i mit Digt er lagt
Blot et Glimt af mit Syn,
En Flij af hendes Dragt,
Som et Skjold vil den dække
For Mængden vel og stække
Mine Dommeres Lyn.“

Disse fire Digte vakte kun sparsom Opmærksomhed i Pressen. „Nær og Fjern“ anmelder Bogen ganske kort og udtaler, at „den almindelige Karakteristik, vi stræbte at give af M. Rosings Produktion, synes os nemlig endnu at staa ved Magt i alt Væsentligt, og saalænge en Forfatter bliver i sit afstukne Spor, bør han have Lov til i Fred at udvikle sine Ejendommeligheder, uden at Kritikken minutiøst undersøger, hvorvidt den ene Bog staar lidt over eller under den anden“. „Forfatterens Syn paa Livet truer med at blive mørkere og tungere. Hans Form er langtfra fejlfri, men vi fortrække den alligevel for mange af vor Dilettanters glatte, intetsigende Vers“.

Om det var denne Ligegyldighed fra Pressens Side, der bestemte Rosing til at give sine nærmest følgende Digtninger Prosaens Dragt, skal jeg lade være usagt. Mulig har ogsaa „Nær og Fjernes“ Mindelser om, at vi levede i „Novellernes Tidsalder“, draget hans Tanker i denne Retning. Hans tre følgende Arbejder fik imidlertid denne Form. Allerede i samme Aar, som „Fire Digte“ udkom, udsendte han en Fortælling med den romantiske Titel:

„Løvfald og Løvspring“. Fortællingens Traad er følgende: En ældre Eneboer, Maleren Henry Brunck, har bosat sig i Skoven udenfor en lille Provindskjøbstad. Denne Bys Exteriør beskrives ret levende og meget nøje. Maleren har i sin Ungdom været forlovet med en smuk Kvinde; hun har født ham en Søn, men denne

Søn, der bærer Bedstefaderen, Oberst Steens Navn og opdrages af denne, er uvidende om, at Faderen lever. Brunck har skrevet en Foraarsang, og denne Sang har Sønnen, Carl Steen, lært. En Foraarsdag møder Maleren en ung Pige, Elizabeth, Datter af Agent og Kjøbmand Jensen. Hun synger nævnte Sang, og efter en passende Indledning spørger han hende, af hvem hun har lært den. Hun svarer: af Carl Steen. Efter denne mystiske Oplysning er hans Interesse for hende vakt. Hun ytrer Lyst til at lære at tegne, og han lover at undervise hende. Disse Timer, der foregaar ude i det Fri, fortsættes en lille Tid. Saa tager Sladderer fat. Dette Kompagni af Byens snaddrende Fruer er ikke ilde gjengivet. Tilsidst beslutes det at sende en Deputation til Fru Jensen, Agentens Hustru, for at „redde“ Elizabeth. Fru Jensen er en karakterfast Kone, der ikke lader sig korrexe, men giver Svar paa Tiltale. Imidlertid finder hun, at det dog er mest betimeligt, at Læreren hveranden Gang underviser Datteren i hendes Hjem, hveranden Gang paa den gamle Manér. Han bliver nu en stadig Gjæst i Agentens Hjem. I sin Tid har han givet Oberst Steen sit Æresord paa, at han ikke vil angive sig som Carls Fader; dette Æresord søger han at blive løst fra, hvilket ikke lykkes.

Saa beslutter Brunck at rejse til Paris og forblive der; det var 1869. Forinden testamenterer han sit Hus i Skoven til Elizabeth og bestemmer,

at hans gamle Pige fremdeles skal bebo det og have Tilsyn dermed. Aaret efter, at han er rejst, gaar han i Frankrigs Ulykkesaar med i Krigen. Han falder, men forinden havde han faaet Lejlighed til at sende en sidste Hilsen — et Tegnebogsblad — hjem til Elizabeth.

Imens er der hjemme blevet klareret de forskellige Skjær: Obersten har forsonet sig med sin smukke „Svigerdatter“, hvem han endogsaa finder „charmant“, og Carl Steen, der har faaet sin Faders Hemmelighed meddelt, søger efter sit Ægteskab Navneforandring og kalder sig Brunck. Det unge Par flytter ind i Bruncks Hus i Skoven. I Slutningen af Bogen betror den unge Frue sin Mand, at Navnet vil blive ført over i Fremtiden.

Bogen blev kun meget sparsomt omtalt i Pressen. „Illustreret Tidende“ skriver: „Rigtig nok er det ikke muligt i „Løvfald og Løvspring“ at finde en prægnant Tanke, for hvis Skyld, Historien kunde siges at være bleven til; men der er dog baade i Personerne og Begivenhederne, samt fornemmelig i den Maade, paa hvilken Forfatteren skildrer, noget Kjønt, noget Tiltalende, noget velgjørende Rent og Følelsesfuldt.“

Den afdøde Forfatter Viggo V. Holm, der syntes at nære en Del Sympathi for Michael Rosing, skriver otte Aar senere i en biografisk-kritisk Artikel: „Paa hvert af Knudepunkterne i denne Fortælling siger den nogenlunde erfarne Læser til sig selv: „Naturligvis, saaledes maa det være, naar der skal blive en regelret Fortælling

deraf“. Og just denne Regelrethed, at man kan sige sig det selv altsammen i Forvejen, just den har skaffet Bogen Velyndere blandt det ganske naive Publikum. Vi andre indrømmer, at Bogen er meget net fortalt, men det falder os for Brystet, at Forfatteren aldrig har skildret en Situation mere anskueligt eller set finere og dybere i sine Personer, end vi selv saa magelig kunde gjøre.“

Det skal indrømmes Viggo Holm, at Bogen fandt Velyndere; det er nemlig den eneste af Rosings Bøger, som udkom i andet Oplag, hvilket dog først skete efter sytten Aars Forløb. Derimod kan jeg ikke indrømme, at Rosing aldrig har skildret en Situation mere anskueligt o. s. v., end vi andre magelig kunde gjøre. Der skal være Retfærdighed i Alt, selv i Forfatteres Domme om hinanden. Jeg mener tværtimod, at der er mange Situationer — fornemmelige saadan, som har med Guds frie Natur at gjøre — som Rosing baade har opfattet sandt og har skildret med Talent.

Viggo Holm, der jo gjorde sit Navn bekjendt som literær Imitator, synes at være lidt mindre talentfuld i sin Egenskab som Æsthetiker.

De, der mindes de tre Verskrige, som førtes fra Nytaar 1878 til Nytaar 1880, vil have en Oplevelse, der maa siges at være ret sjelden i vort Land. „Krigene“, der førtes om det Nyes og det Gamles aandelige Ret, indledes af Holger Drachmann med „Rimbrev til Esrom Sø“ og af fødte H. V. Kaalunds „En aaben Hilsen til Hol-

ger Drachmann“. Den anden Turnering aabnedes af Kaalund med „Brændende Spørgsmaal“ og fortsattes af Sophus Schandorph, Ernst v. d. Recke, og Vilh. Bergsøe, medens de to Indledere gjentagne Gange havde Ordet. Den tredie Strid fremkaldtes af „Fædrelandets“ Anmeldelse af Schandorphs „Unge Dage“. I den deltog Holger Drachmann, Sophus Schandorph, C. Ploug, M. Rosing og endnu flere. Rosings Digt „Opraab til Danmarks Ungdom“ har jeg tidligere omtalt.

Det er med denne Strid og dette Digt som Baggrund, at M. Rosing i Foraaret 1880 udgav sin Roman „En Romantiker“. Bogen skulde vel ogsaa være en Art praktisk Gjennemførelse af Forfatterens literære Synsmaader. Baade af den Grund og af Hensyn til de udførlige Anmeldelser, der blev den til Del, maa den betragtes som Rosings mest kjendte og mest omdebatterede Prosaværk.

Det er en Herregaardsroman. Dens første Sætning lyder: „Det var en Juni Nat“. Derefter følger paa et Par Sider en ganske fortræffelig Naturbeskrivelse. Bogen slutter med det fortrinlige Digt: „Syng over mig, Lærke, naar jeg er Død“ —

„Og tak ham, fordi jeg i Liglagnets Skrud
Skal vente paa Vaarens Bud!“

Man kunde med en lille Ændring sige som Ingemann, at det er „Vaaren her og Vaaren hist“. Bogens Hovedperson, en Romantiker, er Cand.

theol. Petersen, der er Huslærer paa Herregaarden. Omkring ham er et Galleri af Herskab og Tyende; tillige nævnes Forpagterbolig og hvad dertil hører. Bogens Handling skal ikke nærmere anføres, da de nævnte Anmelderes kyndige Domme har Krav paa at blive hørte. En Hovedepisode i Bogen bør dog anføres: Petersen har efter nogen Vaklen bestemt sig til at søge Præstekald og har faaet sin Ansøgning bevilget. Saa kommer han i et, som det synes, noget uforholdent Selvforsvar til at dræbe en Mand — og nu mener han, at denne Handling er uforenelig med hans eventuelle Stilling som Præst.

I Bogen er indflettet en stor Mængde Sange — hvoraf flere ere meget smukke. De skal naturligvis dels gjengive vedkommende Personers, dels Forfatterens Stemninger. Men desuagtet forekommer det lidt uvirkeligt, at Flertallet af de optrædende Personer baade kan synge og føler Trang dertil. Iøvrigt er Herregaarden, Byen og Landskabet skildret med troværdig Livlighed; her til kommer saa Søndernæs-Skoven, der huser en Smugkro med Falskmøntnerværksted, og endelig ikke at forglemme Forpagterboligen med dens Tilbehør. Den betydeligste og retfærdigste Anmeldelse, Bogen fik, var af Otto Borchsenius i „Ude og Hjemme“, hvor den fylder ikke mindre end fire hele Spalter. Han gjør opmærksom paa, at Bogens Titel er — ligesom flere samtidige Titler — „et Lurstød“, et Kampsignal, der skal fange Opmærksomheden for Literaturens bræn-

dende Spørgsmaal: Han spørger om „En Romantiker“ er en romantisk Digtning? og han kommer til det rigtige Resultat, at Rosing „selv er voxet under Kampen, selv er befrugtet af den Tid, han paa alle Maader har gjort Front imod.“

„Med alt det gode nemlig, der kan siges om Rosings Arbejder i bunden Stil, af hvilke dog „Frelst“ springer frem som en for Rosing særlig karakteristisk Ydelse, saa har han aldrig været nogen Mester i at gjøre Vers. Det er interessant at lægge Mærke til, hvor ypperligt Anslaget, den første Linje eller det første Vers, i en stor Mængde Digte fra hans Haand er, men under den videre Udarbejdelse bliver Formen ofte tvungen og knudret, Tanken uklar og Tendensen nøgen“. Han gjenkalder i Erindringen Begyndelsen til saadanne kviddrende Digte som „Lærken det er en Morgenmand“ eller „Syng over mig Lærke, naar jeg er død“. Og han fortsætter: „Det er imidlertid neppe alene i Valget af den prosaiske Fremstillingsform, at Rosing viser sig paavirket af den ny Tid. Selve hans Emner og hele Fortællemaade nærmer sig i alt Væsentligt til, hvad vi ere vante til at træffe hos de yngre Skribenter, han ellers staar i Opposition til. Maaske har det været hans Mening med „En Romantiker“ at give et Slags Modstykke f. Eks. til Schandorphs „Uden Midtpunkt“ — man kan i alt Fald paa Grund af de mange Overensstemmelser i Situationer og Personliste ikke lade være at tænke derpaa — men det vilde neppe frem-

byde store Vanskeligheder at vise, hvorledes Forsøget er glippet for Hovedhandlingens Vedkommende, medens ganske vist de direkte Udfald paa forskellige Steder i Replikskiftet have mer end tilstrækkelig tydelig Adresse.“ Og som Bevis paa disse Udfald anføres en ret kraftig polemisk Udtalelse af Præstens gamle Moder, der optrykkes efter Bogens Side 293—94. Borchsenius peger paa den Fare, at literære Skildringer af visse Afarter af Præstetyper skulde betragtes som enstydige med at „gjøre Nar ad Vorherre“. Paludan-Müller og Chr. Richardt har begge behandlet saadanne Præster — skjønt Ingen tvivler paa de to Mænds religiøse Alvor.“

„Naar Rosing paa et andet Sted i sin Fortælling lader sin Romantiker docere, at „kun det Ædle, Fri og Skjønne hører hjemme i Kunsten og skal foreviges af den, men at alt det Andet skal glemmes“, saa handler han heller ikke i saa Henseende ganske efter sine egne Theorier.“ Han kalder „En Romantiker“, æsthetisk taget, væsentligst en realistisk Nutidsfortælling ligesom alle vore andre, og den fører for saa vidt derfor et vildledende Fanemærke.“ Stykket slutter saaledes: „Naar en Forfatter ikke kan bære Tiden, kan Tiden undertiden bære ham, og det vil sikkert forekomme de fleste Læsere, at den nye Tid atter har baaret M. Rosing et godt Stykke frem, saa at maaske „En Romantiker“ er hans bedste og smukkeste Arbejde. Det er en Bog, som neppe bringer vor Literatur noget særlig Nyt

eller Originalt, men som til Gjengjæld rummer saa megen stemningsfuld Poesi og — naar visse bitre Udfald undtages — røber et saa venligt Syn paa Livet og Menneskene, at den utvivlsomt vil volde Mangfoldige virkelig Glæde og af de Fleste modtages med fortjent Paaskjønnelse.“

Med denne Omtale var M. Rosing ikke tilfreds. I et Brev, han 1. Juni 1880 skriver til Otto Borchsenius, siger han lidt satirisk, at „De i Deres, jeg formoder den skal kaldes velvillige, Kritik af min sidste Bog er nær ved at fremstille mig som en svag Efterligner af den mig næsten modbydelige Schandorph (jeg taler om Forfatteren, Mennesket har jeg aldrig set).“ Derefter fortsætter han med bestemt Henblik paa selve Anmeldelsen: „Hvad Deres Anmeldelse angaar, saa kan jeg jo gjerne sige Dem Tak, men De gjør mig Uret i flere væsenlige Punkter. Titlen er saaledes ikke valgt for at gjøre noget „Lurstød“. Jeg havde først kaldt Bogen „et Stemningsmenneske“, det forkastede jeg af typografiske Hensyn, saa døbte jeg den til „en Drømmer“, men den eneste paalidelige Smagsdommer, der kjendte den, før den kom ud, indvendte med Rette, at Huslæreren bortset fra sin Kjærlighedsdrøm, er i høi Grad en Handlingernes Mand, og saa gav jeg Bogen et Navn og lod den løbe. Jeg skal ikke indlade mig med Dem i nogen Strid om den litterære Kamp herhjemme, men blot bemærke, at alle de Kunstnere og Digtere, der have havt den aller mindste Ret til at bære disse Navne,

altid have søgt at gjengive Virkeligheden, og naar De gjør Dem lystig over min som De kalder det „romantiske Gjenfremstillings-Recept“, saa har De i allerhøieste Grad Uret. Ingen selv ikke Schandorph fremstiller noget, som det i den reneste eller mest snavsede Virkelighed er, det skal gjenfødes inde i vort Hjærte og det kommer an paa Varmen i denne Smæltedigel om vi faar den rette Sandhed frem. Den Virkeligheds Gjengivelse, der kun holder sig til det Ydre, giver jeg ikke en Døit for, den har hverken kunstnerisk eller moralsk Værd. Men lad mig tie her, jeg holder ikke af Striden herom, lad os, som have forskjellige Anskuelser have Frihed til at digte, male, forme eller tale ud af vort Hjærte og lad Spørgsmaalet om vi gjøre Lykke og opleve flere Oplag og rosende Anmeldelser være det sekundære. Jeg har aldrig beilet til Kritikernes eller Publikums Gunst, De er den eneste af alle Kritikerne, jeg har den allermindste personlige Kjendskab til, og De maa dog indrømme mig, at det er meget lidt, og at lige saa vist, som De i deres Anmeldelser af mine Bøger, aldrig har taget Hensyn til den meget varme Anerkjendelse, De tidligere har ydet mine Smaadigte, inden De kom ud, lige saa vist har jeg aldrig søgt at fremkalde nogen hverken gunstig eller ugunstig Anmeldelse af dem eller nogen anden Kritiker. Haanden paa Hjærtet, tror De Schandorph kan sige det samme?

Hvorledes det er muligt, at de kan komme

til at tænke paa „uden Midtpunkt“ ved at læse min Bog og navnlig, hvorledes De kan sammenligne Petersen med Albrecht i „uden Midtpunkt“ er og bliver mig en uforklarlig Gaade, thi to mere forskellige Skikkelser end dem kjender jeg ikke.“

Brevet slutter: „Det gjør mig af Hjærtet ondt ikke at kunne henregne Dem til mine litterære Venner, og hvis en af Grundene hertil er den, at De har følt Dem personlig saaret ved „Et Foraarsbillede“, saa gjør det mig dobbelt ondt, thi jeg har aldeles ikke tænkt paa Dem specielt, da jeg skrev de af Dem citerede Linier, som De synes ikke at kunne tilgive mig.“

Det tør hæves over al Tvivl, at Otto Borchsenius ikke har følt sig personlig saaret ved de antydende Linier, der forøvrigt lød:

„— Man intet Nyt kan længer producere,
men oversætte kun og kritisere.“

Og det ligger ganske udenfor det Muliges Grændser, at denne Mand vilde lade sin Dom paavirke deraf. Rosing har da ogsaa forsonet sig; thi fire Uger efter sender han sit smukke Digt „Skjærsommer“: „Hvor Hvedemarken knejser“, til „Ude og Hjemme“ og faar det optaget i Bladet. Han sender endvidere en Fortælling, skrevet i 1878, og skriver derom i Brevet: „Fortællingen, som jeg sender Dem, er et Forsøg, jeg gjorde for to Aar siden paa, hvorvidt mine Evner strakte til at give en kort og energisk

Skildring af en Skikkelse, jeg har i min Erindring fra min Ungdom (Gjøglersken). De faa, der kjende den, haver bedt mig ikke udgive den, men nu da jeg har læst den igjen og strøget lidt hist og her, nægter jeg ikke, at jeg synes den er læselig og i al Fald original. Jeg har imidlertid saa stor Tillid til Dem, at De ikke lader Dem friste til at give den ud med den Bagtanke, at jeg ved den vil støde det lille Publikum fra mig, jeg har. Den ligner jo ikke, hvad jeg ellers skriver, og det er første Gang i mit Liv, at jeg ikke har nogen klar og bestemt Følelse af, om det er godt eller skidt, hvad jeg har skrevet.“ Brevet har en lille uheldig Vending: „den Bagtanke“; der skulde sikkert have staaet: hvis De mener, o. s. v.

Fortællingen blev ikke trykt i „Ude og Hjemme“ og er neppe senere trykt.

„En Romantiker“ fik en endnu større Omtale i „Nær og Fjern“ af H. V., formentlig H. Vodskov. Anmelderen mener, at „man maa opgive den Fiktion, at man her læser en Fortælling om en Romantiker og holde fast, at man kun har at gjøre med en Række lyriske Stemninger og Betragtninger i Novelleform af en romantisk Forfatter. Han skriver om Rosings Form, at „han er næsten barnlig ubehjælpelig, og selv det, der staar klarest for ham, faar han sjældent rent og tydeligt frem“. Han tilføjer: „Naar Rosing kommer ind paa det religieuse Omraade, er det ofte,

som om al god Smag og sund Sands forlod ham.“ Denne Anke er ikke ubegrundet. Derimod undrer man sig over, at Anmelderen gaar ret udførligt i Rette med Rosing angaaende dennes Naturbeskrivelser — eet Omraade, hvor man ellers baade har beundret og anerkjendt denne Forfatter. I Modsætning til „Ude og Hjemme“ kalder „Nær og Fjern“ „En Romantiker“ for et Tibagefald. M. Rosing faar imidlertid trøste sig med, at i en af hans faa Biografier, siger Viggo V. Holm, at det er for Naturskildringernes Skyld, man skal læse hans Bøger, og han anfører som Prøve paa en saadan Skildring Roturen, der beskrives Side 18 i „En Romantiker“.

Sangene i Fortællingen blev meget paaskjønnet af vore Komponister. „De mødtes, da Rosernes Knopper sprang ud“ blev sat i Musik af F. Th. M. Aagaard og E. Siboni. „Nu siger jeg alting Godnat“ af F. Th. M. Aagaard. „Lærken han er en Morgenmand“ af E. Siboni. „Syng over mig Lærke“ af F. Th. M. Aagaard og August Winding.

Tæt indunder Jul 1878 udsendte Rosing: „To Fortællinger“, der fik en kortfattet, men velvillig Modtagelse i Pressen. „Nær og Fjern“ skriver: „Der er i hans nye „To Fortællinger“ saa meget Godt og Lovende, at han ved fremdes at dyrke denne Side af sin digteriske Begavelse upaatvivlelig vil vinde en større Læsekreds, end det var muligt med de versificerede Arbejder, hvis haarde Form tidt forhindrede hans

smukke poetiske Ejendommelighed fra at bryde fuldt igjennem. I „Min Ven og hans Hustru“ er en ægteskabelig Kollision givet med realistisk Troskab og fin Karakteristik, især af Hustruen, og Naturbarnet Ellis er tegnet baade sundt og friskt. I „Fabriks-Pigen“ tilstræbes der ligeledes ikke uden Held at give forskjellige Figurer det dem tilkommende Kjød og Blod, om end de to Elskendes mangeaarige Resignation lægger noget vist Dæmpet over det hele lille Livsbillede. Kompositionens Slyngning omkring den stakkels Fabrikspiges Liv og Død er fint og poetisk opfundet. Nogle stemningsrige Digte, ægte Rosingske i deres Fortrin og Mangler, findes indflettede i begge Fortællingerne.“

Ogsaa „Fædrelandets“ Anmeldelse er meget anerkjendende.

„Der er en vis ydre Lighed mellem M. Rosing og André Theuriet (hvis „Raymonde“ nylig er omtalt). De have begge gjort Skoven til deres private Domæne. Det Meste af, hvad Rosing hidtil har skrevet, foregaar paa samme Scene: i Skoven ved Løvspring eller Løvfaldstid, og ikke ret mange er saa fortrolige med Skovens vexlende Lys og vexlende Stemning som han.“ Der fremhæves: at der i disse Fortællinger findes større Friskhed, mere Humør og langt mere kunstnerisk behersket Tendens, end man tidligere fandt hos Forfatteren. „I den første Fortælling er Brevformen noget ubehjælpssom og tillige overflødig, og man skuffes ved Slutningen, idet

det aldeles overlades til Læseren selv, at tænke sig, hvorledes det oprindelige Forhold mellem Ægtefolkene gjenoprettes. Langt betydeligere er den anden Fortælling. Her er en ganske ejendommelig Karaktertegnning, stemningsfulde Scener og en ypperlig Gruppering af Figurer og Handling omkring den fattige Fabrikspige.“

Ogsaa „Illustreret Tidende“ gav Fortællingerne en meget velvillig Omtale: „Begge disse Historier ere nette og gode, men særlig have vi følt os tiltalt af „Fabrikspigen“, der synes at røbe et ikke ringe Fremskridt i Evnen til at hente Motiver fra virkelige Mennesker og at gjenfremstille dem i fuld Troværdighed. Ogsaa „Min Ven og hans Hustru“ indeholder smukke og fine Enkeltheder, men her staar Figurerne dog mindre tydelig. I „Fabrikspigen“ derimod ere saavel Lægen og hans Elskede som hans unge Ven i højere Grad naturtro og maaske derfor mere interessante. Fortællingerne fortjener derfor, at man sætter Pris paa dem. Derimod kunne vi ikke ret vurdere de i Fortællingerne indflettede lyriske Digte.“

Denne sidste Dom fandt ikke ganske Medhold hos vore Tonedigtere. Johanne Fenger komponerede Melodier til „Der er ej saa langt, naar du har en Baad“, „Er Havet roligt og lyst“, „Der kom en Jæger“, „De skilles ved Elven“ og „Himlen er blaa“. Det førstnævnte af Digtene blev endvidere komponeret af Andrea Bøtcher under Titel „Roser i Baaden“.

Efter i nogle Aar kun at have udsendt Prosa arbejder, udgav Rosing i Efteraaret 1881: „M o d Strø m m e n“. Et Digt i 23 Sange. En stor Del af disse Sange ere affattede i kunstigt slyngede Strofer, og Forfatteren har lagt Flid paa, at Digtet skulde faa en saa afvexlende Form som muligt. Til Tider vilde en jævner Form været heldigere for Digtningens Tilegnelse; men i al Almindelighed bør hans Bestræbelse anerkjendes. Det maa dog siges strax, at hverken hans Sprog, hans Rim eller hans Rythmer staar paa Højde med hans Strofebygning. Den 22. Sang, formet i Stanzer, minder ved sin Satire og Ironi i altfor høj Grad om Paludan-Müller.

Hovedpersonen er Henning Falk, der er en yderst velmenende patriotisk Frasemager, og om hvem det i Indledningen siges:

„— ja jeg tænkte det nok,
Naar Falk skulde med i vor lystige Flok,
Saa fik vi en Tale hver Gang, vi tog Hvil,
Med Floskler i allermoderneste Stil.“

Anmelderen, H. V(odskov) i „Illustreret Tidende“ skriver, at Falks „Levnedsløb giver en Oversigt over de sidste halvtredsindstyve Aars Historie. Som ung Student sværmer han for Friheden, holder i Tide og Utide begejstrede nationalliberale Taler, bliver Sekretær hos den frisindede Kammerherre Brock og gifter sig tilsidst med dennes Datter og — med Godset.“ Han føler imidlertid, at der maa gøres noget for at

indfri Fraserne, og han melder sig frivillig til Hæren og faar dér en overordnet Plads ved — Intendanturen. Hans Hustru, der ser det Hule i hele Mandens Færd, bryder med ham, tiltrods for, at han endogsaa en Tid opnaar at blive Kultusminister. De har en fælles Ungdomsven, Oberst Lange, der som Pensionist opholder sig i Flensborg. Han har i Krigen mistet sin ene Arm. Til ham sender Fru Falk sin lille Søn for at han skal opdrages. Hun skriver:

Han Lærer har haft kun i Mathematiken,
Men selv Grammatiken
Jeg dyrked med ham, nu sagtens De ler;
Ja, le kun, vi kjende
Vor Plato og ende
Hver Dag med en Sang af Homer.

Men ser De, Hr. Oberst, der mangler dog noget, —
Nu rykker med Sproget
Omsider jeg ud, og forstaa mig nu blot, —
Jeg ønsker, han skulde
Nu voxe tilfulde
Til alt, hvad for Mænd, der er godt.

Thi ser De, Hr. Oberst, vort Fødelands Kvide
Den lægges tiiside
Herovre og sænkes i Flosklernes Flom,
Det skorter paa Tugten,
Jeg frygter, at Frugten
Bli'r besk, som af Friheden kom."

Obersten svarer ja — og Sønnen rejser til Flensborg. For en tænkende Mand vilde en saadan Opdrager og en saadan Opdragelse være

den rene Meningsløshed. Fru Agnete Falk har muligvis havt et Fornemmelse i den Retning, da hun lader næste Strofe begynde:

„Jeg ved det, Hr. Oberst, jeg er kun en Kvinde.“

Sønnen opdrages altsaa militærisk, han kommer med i 1864 og falder paa Tilbagetoget fra Dannevirke. Med en Henrik Ibsensk Vending søger Moderen:

„Der ej ham, jeg græder for, thi nu
Jeg uforstyret helt kan med ham leve.“

Hun rejser derefter til Flensborg, hvor hans Grav findes. Ogsaa Manden, Otto Falk, rejser derned; han har slaaet sig paa Tydskervenligheden, og vil ved Selvsyn bevise vor Uret:

„Men Tydsklands Venskab først vi vinder, naar
Vi klart beviser, at i vore Krige
Og at i alle vore bittre Saar
Vi selv kun Skylden var — —“

Denne Sten kan han ikke løfte; han bliver syg dernede, møder sin Hustru, faar hendes Tilgivelse og dør i hendes Arme.

Der er meget smukt i denne Digtning, hvis Indhold jeg her har skitseret; men den egnede sig ikke til at skaffe Rosing Venner. Det er ogsaa ganske mærkeligt, at en Mand, hvis daglige Gjerning helt ud var Fredens, og om hvis digteriske Kald og Evner der ikke kan rejses Tvivl, dels var saa partifanatisk i sit Syn paa vort Sam-

fund, dels at han ikke kunde faa Øje for Fædrelandskjærligheden i anden Skikkelse end i Militærbevægelsen, der jo kun er en ydre Form, en enkelt Side, hvori denne Kjærlighed kan give sig Udtryk.

I Digtets 18. Sang forekommer følgende mesterlige Strofe, med dens dybsindige Intonation:

„Døden kun
Kysser en eneste Gang vor Mund,
Solen og Vaaren og Lærkernes Sange
Tusinde Gange
Kysset mig modig og sund.
Derfor selv Døden fra Hjærtet ej vriste
Vaarsangen kan; skal end Stemmen jeg miste,
Tavs jeg i Dødshavets Bølge graa
Vaarrunen skjøn dig vil riste,
Saa vil mig Himlens Fugle forstaa,
Hjælpe mig over det sidste.“

Rosing havde gjentagne Gange besøgt Sønderjylland; han var stærkt grebet af Flensborg Kirkegaard. Det undrer os derfor, at han taler om „Stenløven, der stirrede mod Fjenden fra Syd“. Løven var af Malm, og, som Vilhelm Bergsøe siger med Rette: „dens Malm var dyrekjøbt“.

Ti Aar efter „Frelst“ udkom „Broder Bengt“. Der var i Mellemtiden — bl. A. af Otto Borchsenius — rettet flere Opfordringer til Forfatteren om at skrive et Digt i Smag med „Frelst“. Og det kunde næsten se ud, som om „Broder Bengt“ var et Svar paa disse Opmuntringer. I hvert Fald fremtræder det sidste Digt

i lignende Klædebon som det første: firefods Vers med mandlige Rimpar; her er det Jamber, i „Frelst“ Knüttelvers, og Emnet er her ligesom der ligeledes hentet fra Reformationstiden. Vilh. Østergaard omtaler denne Bog som et af Rosings bedste og modneste Arbejder, ogsaa i formel Henseende. P. Hansen giver Bogen et lignende Skudsmaal.

I „Illustreret Tidende“ refereres Indholdet saaledes: „Der er i dette Digt et enkelt med virkelig Dygtighed gennemført Parti. De Fleste af vore Læsere kjende jo Povl Eliæsen, Hans Tavsens dygtigste Modstander, en af den Tids interessanteste og lærerigeste Skikkelser. Først optraadte han selv reformerende, men da den lutherske Reformation for Alvor brød ud, vendte han sig med dobbelt Iver mod den, da den efter hans Mening snarere angreb Kirken end Kirkens Misbrug; hans Drøm var en selvstændig Kirkefornyelse, der holdt sig lige fjern fra de pavelige og de lutherske Yderligheder, han havde det skarpeste Blik for de mange lave og verdslige Motiver, der hos Biskopperne ikke mindre end hos de Adelige bestemte Kampens Gang, og har givet os en ganske vist lidenskabelig og bitter, men ofte træffende og altid aandfuld Skildring af den Tids Brydninger. Men nu er hele denne hans kraftige Polemik igjen kommen til Orde i Rosings Digt, og i Virkeligheden er det ikke Broder Bengt, men Povl Eliæsen, der er Digterens Helt. Bengts Forhold til den adelige Jom-

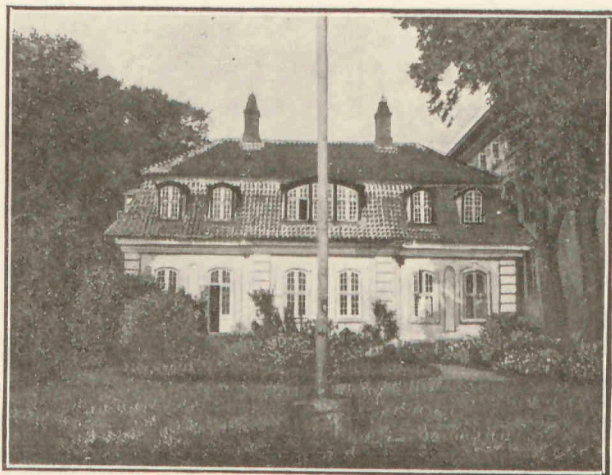
fru er en meget romantisk Kjærlighedshistorie, hvor Forelskelse i Strid baade med Standsfordom og Klosterløfte bringer den største mulige Spænding tilveje, men trods spredte gode Tilløb vil ingen af Hovedpersonerne blive os ret tydelige, og man aander ligefrem op, hvergang Rosing forlader dem for at gaa over til den bredere Tidskildring. Han giver gode Bidrag til at belyse Adelens og endnu mere Bøndernes Forhold til Klostre og Reformation, og fremfor Alt har han faaet Povl Eliæsens Personlighed klart og godt frem og gjengivet os Kjærnen i hans Anskuelser med stort Liv og Energi. Man beklager kun, at han ikke har kastet baade Bengt og Jomfru Inger helt overbord og simpelt hen givet os et historisk Digt om Reformationen, hvor Hans Tavsens traadte frem i ligesaa fuld Figur som den hidsige Karmelitermunk.

— Det er kjedeligt, at man endnu, efter at Rosing har skrevet saamange Vers, ikke skal kunne læse noget af hans Digte uden at snuble over grove formelle Anstød.“ Derefter roses Rosings Naturbeskrivelser, og følgende Vers anføres som Prøve paa hans „smukke lyriske Reflexioner“:

„Men det er trangt, det er saa tungt,
Naar Hjærtet alt bli'r tomt, som ungt,
Naar træet det spinder Tankens Traad
Og Drøm bli'r hele Livets Daad,
Naar det i Nattens Mulm fortabt
Mærker, det selv har Mørket skabt.
Da hjælper ikke Magt og Guld,

Da hjælper ikkun sex Fod Muld,
Hvor det i Mørket stille lagt
Sover, til Vaaren faar det vakt.“

„Ude og Hjemme“, der ellers var Rosing meget trofast, anmeldte ikke Bogen, og i Dagspressen har jeg ikke fundet den omtalt; men ovenanførte Dom tør anses for træffende og retfærdig.

INGEMANNS HUS
(Efter Fotografi.)

I 1883 flyttede Rosing ind i „Ingemanns Hus“, og herfra udsendte han sine sidste to Bøger samt nogle enkelte smukke Digte; men hans Helbred var da saa nedbrudt, og hans Husliv saa forstyrret, at selv ikke denne romantiske Bolig med de store Fortidsminder kunde opflamme ham

til Sang. Med omtrent en halv Snes Aars Medlemrum udgav han efternævnte Fortællinger.

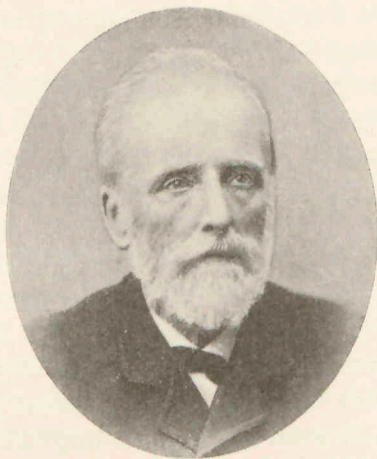
I Foraaret 1886 udsendte Rosing Fortællingen „En uskyldig ung Mand“. Den Omtale, Rosings tidligere Bøger havde faaet i Pressen, har neppe tilfredsstillet ham, og det kan ikke siges, at den har været helt retfærdig. Om han nu med Villie har unddraget sig offentlig Omtale, véd jeg ikke; men jeg har ikke fundet Bogen anmeldt. Jeg skal derfor kortelig referere dens Indhold.

Hovedpersonen er Henrik Hansen; han er Søn af Hørkræmmer paa Vestergade i Kjøbenhavn, Jonas Lyrup Hansen og Marie Due; Moderen er svag og aimagret. Sønnen slægter hende paa; han er Svækling fra Barnsben. Han bliver sendt i Skole, men færdes ensom og føler sig ensom. Saa bliver en af hans Lærere Præst paa Landet, og den lille Henrik sendes af Helbredshensyn ud til ham — trods Moderens Graad og Bønner. I Præstegaarden fatter han lidt efter lidt en platonisk Kjærlighed til Husets Frue, hvem han betegner Plejemoder. Imidlertid dør hans Moder; han kaldes forinden hjem over Hals og Hoved; men Moderen er død, da han naaer sit Hjem. Dette er en Oplevelse fra Rosings eget Liv. Ogsaa han var borte, da hans Moder laa for Døden — og han naaede heller ikke hjem i rette Tid. Saa bliver han Student — hvor og hvorledes omtales ikke — tager Filosofikum og begynder derpaa at studere Lægeviden-

skab. Men han føler sig for blød dertil. Saa slutter han Venskab med en anden Student, Peter Pletter — en ung Mand med faa Penge, mange Ord og et jævnt godt Humør. Hos ham træffer han sammen med Søsteren Maren Pletter, der har en dybere Grund end Broderen. Efter et Besøg hos dem gaar Henrik gennem Grønningen; det er Nat og Maaneskin; han opdager en ung Pige med en Bylt under Armen; det er sit Barn, hun vil drukne. Han taler hende tilrette og faar hende med til Faderens Hus paa Vestergade; her indlogeres hun for Natten i et ubeboet Værelse i Bagbygningen.

Faderen har faaet en Kompagnon, Peter Madsen, men Forretningen er gaaet tilbage for dem. Efter Tilskyndelse af Faderen har bemeldte Madsen lovet at stikke Ild paa Ejendommen for at redde Assurancen. Ildspasættelsen fandt Sted samme Nat, Henrik havde bragt den ulykkelige Pige til sin Faders Hus. Under Branden kan hun ingen Udgang finde, kaster sig derfor ud af Vinduet og slaar sig ihjel paa Stedet. Derved bliver Situationen lettere for Kompagnonerne. Den fremmede, ulykkelige Pige faar Skyld for Ildspasættelsen, og, skjøndt Henrik har opdaget, at den skyldes Faderens Kompagnon, tier han dog stille af Hensyn til den Første. Men denne skjulte Skamplet paa Faderens Navn gjør dog, at han bryder med ham. Derefter fuldender han sit medicinske Studium og tager Lægeexamen. Saa holder han Foredrag for Arbejderne, men

skjuler sig under Navnet Due. Han opdages. Og paa et Møde overfaldes han, fordi hans Fader aagrer med sine Lejligheder i et usselt Hus. Denne Begrundelse synes noget usandsynlig. Forslaaet og bevidstløs kommer han paa Hospitalet. Her opsøges han af Fru Terkelsen —

MICHAEL ROSING.

(Efter Fotografi af H. F. G. Hansen i Sorø. Omtr. 1889.)

ovennævnte Præsts Hustru — og som Rekonvalescent føres han ud til sit fordums Hjem, Landsbypræstegaarden. Her kommer han til Kræfter lidt efter lidt — og Bogen ender med, at han her holder Bryllup med sin tidligere Forlovede, Sygeplejersken Maren Pletter. I en Samtale, de fører før Bryllupet, udtaler hun om Sygeplejerens Gjerning: „Man maa jo netop selv

være frisk og sund og elske Verden, naar man for Alvor skal røgte det Kald at bevare Mennesker for Verden.“

Dette Synspunkt er uhyre træffende; men den begavede Kvinde kunde have tilføjet, at dette gjælder meget andet heri Livet — i. Ex. Digtekunstens Udøvere. Mon ikke det, der manglede Rosing i hans Digtning, og som gjorde, at han kun enkelte Gange helt ud fik Folk i Tale, mon det ikke i dybeste Forstand stammede fra, at hans Syn paa Livet og paa Menneskene ikke var sundt. Hans Ægteskab — og rimeligvis ogsaa hans Afstamning — havde forlenet ham med en Tungtsindighedens Tilværelse, der gjorde ham selv til en syg Mand. Og hans ensidige, lidt misvisende, Anskuelse om Samfundets Rørelser forværede kun denne Sygdom. Til Tider var hans Udtryk, hans Domme — navnlig i hans Breve — saa urimelige, at de umuligt kunde tages efter Bogstaven. Denne Bog med de ret voldsomme Scener har færre Digte — og dermed ogsaa mindre Romantik — end Rosings andre Prosa-Arbejder. En enkelt Sang er formentlig knyttet til hans egen Moders Minde:

„Saa finder Moder glad sin Dreng
Om Morgnen i den bløde Seng,
Med Paradisets Mærke.
Saa faar hun i hans Kys et Bud
Fra Himlens milde, stærke Gud,
Og Hjærtet flyver mod ham ud
Saa glad som Markens Lærke.“

Rosings sidste Arbejde, saavel i Prosa som i bunden Form, er den store Roman „Kjærlighed taaler Alt“, der udkom i Efteraaret 1895. Det er en Bog paa henvend 700 Sider. Jeg har ikke fundet den omtalt i Pressen, og det er mig bekjendt fra paalidelig Kilde, at Forfatteren fortrød, at han havde udgivet den. Romanen er en Art Selvbiografi med mange Forklædninger. Men det er utvivlsomt, at Jeppe er Bogens Forfatter, og at Baronessen er dennes Hustru. Handlingen er godt fortalt, og det maa indrømmes, at Rosing har udviklet sig ganske betydeligt som Fortæller. Men desværre, hermed er ogsaa sagt det Bedste, der kan siges om Bogen, hvis Handling er en Urimelighed. Denne Handling, der i Korthed skal gjengives, begynder saaledes: En lille, fattig syvaars Dreng, Jeppe, „med bare Ben, Lærredsbuxer og Hvergarnstrøje“ trækker en lille Vogn, hvori den tiaarige Baronesse Rigmor agerer Kudsk — og hun „kudsker“ ham ganske artigt. Han er Søn af Poul Hjulmand, der er Nabo til Herregaarden „Kratkov“, og hun er Datter af Baron Ramel, der er Besidder af nævnte Gods. Hun skildres strax som baade tyrannisk, ond og hovmodig, og Læseren mister Sympathien for hende; desuagtet fremspirer og voxer Jeppes Forelskelse i hende, eftersom Tiden gaar. Jeppe, der er en opvakt og lærenem Dreng, vinder sin gamle, ærværdige Præsts Gunst, og denne lader ham studere. Medens dette staar paa, har Baron Ramel spillet

sit Gods bort, Datteren er bleven gift — men daarlig gift — og har maattet forlade sin Mand. Hun synes iøvrigt at minde noget om H. C. Andersens Definition, at „Futteralet“ er det væsentligste. Derefter har hun bosat sig i „en Aikrog i Sydsjælland“ tilligemed en anden Dame. Huset er ensomt beliggende; de føler Trang til at faa en Mandsperson i Huset, og for at faa Raad og Hjælp i den Anledning skriver Baronessen til Jeppe Poulsen, som nu er bleven Student; han kommer strax — og efter egen Tilskyndelse tilbyder han at blive som hendes Tjener. Hun tager imod hans Tilbud, og fra nu af behandler hun ham paa Slavemaner: han trækker hende i Slæde, han bærer hende gjennem Snedriver i Sygebesøg, han børster hendes Haar; han taaler Haan og Tilsidesættelse blot for at være i hendes Nærhed; ja, saavidt gaar han endogsaa i sin Nedværdigelse af sin egen Person, at han en Dag i Skoven lægger sig foran den Bænk, hvorpaa hun sidder, for at hun kan bruge ham som Fodskammel. Og en Dag, da hun kommer kjørende hjem, og det er sølet mellem Vognen og Indgangsdøren, lægger han sig paalangs, for at hun kan bruge ham som Gangbrædt! Disse Exemp-ler turde være nok. Hertil kommer, at Jeppe efter Præstens Død har arvet dennes Formue, og i al Hemmelighed ordner han det saaledes, at Baronessens Sagfører lader hende „vinde“ i Lotteriet — og paa denne mystiske Maade overdrager Jeppe hende 80,000 Kr. — hele sin Arv.

Poul Hjulmand sagde ved sin Hustrus Lig: „Kjærlighed haaber Alt, taaler Alt og lider Alt.“ Disse Ord har bidt sig fast i Jeppes Hukommelse — og da han er død, og Baronessen har arvet Resten af hans Formue, sætter hun en Sten paa hans Grav med Indskrift: „Kjærlighed taaler Alt“. Denne Indskrift er ligesaa falsk som Bogens Titel. Kjærligheden — den, som Paulus taler om — forædler et Menneske; den er Lysets Kilde og Livets Rod; den er alt det Godes Ophav. Men Jeppes saakaldte „Kjærlighed“ er kun Kjærlighedens Karikatur — intet mere, snarere mindre.

Det kan kun gjøre Rosings Venner ondt, at hans Talent i denne hans sidste Bog saaledes er kommet paa Afveje.

Men baade Udarbejdelsen og Udgivelsen af dette Værk maa ses i Belysningen af, at Forfatteren i en Menneskealder havde ført en forpint, i allerhøjeste Grad selvopofrende Tilværelse under en sindssyg Hustrus uduelige og umulige Husførelse, den, som hun ikke kunde og ikke vilde ændre.

Jeg anfører dette som en literær Forklaring og ikke som noget literært Forsvar.

En særlig Smerte maa det have voldt Rosing, at Fru Marie Munck, hvem han hele sit Liv vedblev at beundre og paa hvis Ord og Domme han satte overordentlig Pris, udtalte sig misbilligende om Bogen — og Forfatterens Selvforsvar overfor hende er ulogisk og mat. Det maa atter

betones her, at den Kjærlighed, Rosing skildrer i sin Bog, hverken er „Lovens Fylde“ eller „Fuldkommenhedens Baand“ — men snarere et Vrængbillede af begge Dele.

Rosings smukke Digtsamling „Smaadigte og Sange“ efterfulgtes ikke af nogen ny Samling, og der vil derfor være Grund til at mindes og fremdrage nogle af hans mindre Poesier fra hans sidste tredivede Aar. De Digte og Sange, der stedfæster sig til Sorø By, har jeg allerede omtalt i deres historiske Forbindelse — og jeg skal derfor her kun nævne saadanne Digte, der ikke har lignende Tilknytningspunkt.

I Mads Hansens Tidsskrift „Hermod“, 1876, offentliggjorde han Digtene „Ved Øresund“, et friskt Poem, der er i Slægt med Kaalunds „Ved Stranden“, og „Efteraarssang“ med de for Rosing betegnende Linier:

„Enhver, som tror, han føler inde
I Hjærtets Dyb en evig Vaar,
For hvert et Haab, der maa forsvinde,
Et andet op sit Øje slaar.

I „Fædrelandet“ fremkom 1876 Digtene „Et Frihedsbrev“ og „I Høst“. Aaret efter Minde-digtet over Christian Winther, hvori han opfordrer til at føre Digterens Lig til Danmark:

„Og bygge Dig en Stue lun
Blandt Bøgens ranke Stammer,
Hvor Bøgebladets bløde Dun
Ud fra sin Vintervugge brun
Han nikke til det Kammer.“

1878 offentliggjorde han ligeledes i „Fædre-
landet“ sit fortræffelige Digt om Præsten Peter
Andreas Fenger, hvilket Digt viser os Forfatteren
i hans mest beandede Skikkelse.

PETER ANDREAS FENGER.

Ind mellem dit rige Følge
Af Taarer og Tak og af Lovsang til Gud
For Dig, som paa Dødshavets Bølge
Stævner mod Lyset ud,
En Fremmed, som ikke Du kjender,
En Blind, Du gav Synet i Frelserens Navn,
Sin graaddøbte Sang Dig sender,
Tolk for hans Tak og Savn.

Jeg veed det, Du trænger slet ikke
Til Ros og til Vidne fra Menneskers Mund,
Dog tør vel paa Kisten nu ligge
Taaren en liden Stund.
Som Duggen for Solen forsvinder
Hver Taare, saa snart som dit Billede staar
For Sjælen og trøstet og finder
Hjælp for det friske Saar.

I Frelserens Kirke der stod Du
En Juledag klædt i din Messesærk hvid,
Det var, som fra Jordans Flod Du
Lige var kommen hid;
Det var, som Du Englene hørte,
Og saa i Guds Aasyn med straalende Blik,
Hvad Under, min Sjæl Du da rørte
Og aldrig den fra Dig gik.

Hvordan jeg end siden har levet,
Hvergang i mit Hjærte dit Billed kom frem,
Det bragte med Solstraaler skrevet
Brev fra Gud Faders Hjem.
Min Tak Dig ej levende naaede,
Ej gjerne til Nogen jeg trænger mig ind,
Nu tør jeg med Øjnene vaade
Kysse din kolde Kind.

Jeg har her i Skovenes Stilhed
Min „Frelserens Kirke“, hvor Du er min Præst,
Og harneglad byder med Mildhed
Hjærtet til Julens Fest;
Naar Tanken paa Vildspor sig vover,
Fra Højalteret hør' jeg den Røst, jeg forstod,
Du lyser Velsignelsen over
Tankernes stride Flod.

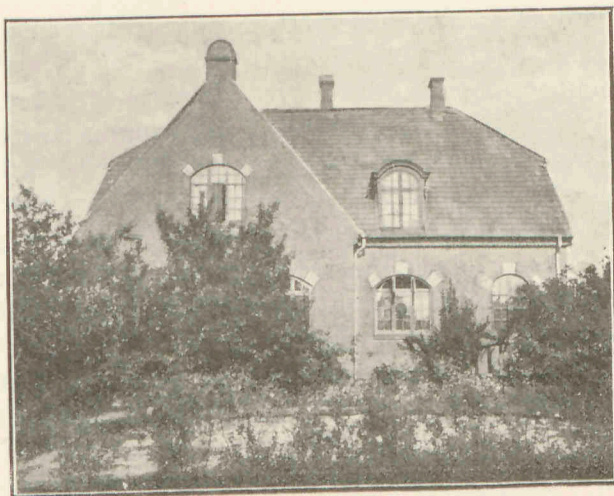
Et saa hjertegrebent poetisk Eftermæle har kun faa Ordets Forkyndere opnaaet at faa. Men om P. A. Fenger maa det siges, at det var i fuldeste Maal fortjent. Forunderligt nok, at det skulde fremkomme fra en Mand, der selv kun var en sparsom Kirkegænger.

1880 fremkom i „Fædrelandet“ to udmærkede Mindedigte: Constantin Hansen, hvori følgende prægtige Strofe:

„Jeg har ej Kald til Dom om Konst;
Men højt jeg saa sit Maal ham stille
Og sjeldent naa, hvad selv han vilde
End mere sjeldent Døgnets Gunst.
Gud var hans Liv, hans Haab, hans Skjold
Mod alt det Leflende, det Lave,
Hans Konst var ham en Edens Have
Med Sommersol i Vintren kold.“

Det andet Digt, „Harriet Hornemann“ er dybt og ægte og vidner om en lykkelig Familiefølelse. Hun var gift med Overlæge W. Hornemann og var Søster til Rosings Svoger, Grosserer John Kierulf Gotschalk.

Som Følge af en Brevvexling med Professor

MICHAEL ROSINGS VILLA.
(Efter Fotografi.)

Otto Borchsenius kom Rosing i 1879—80 i Forbindelse med det overordentlig stilfulde Ugeblad „Ude og Hjemme“. Heri optoges følgende Digte: „En Medetur“, „Skjærsommer“, „Den første Ride- tur“, med Tegning af Otto Haslund, og „En Kvæld i Høst“.

Efter at C. Ploug i 1881 havde afhændet

„Fædrelandet“, og efter af „Ude og Hjemme“ i 1884 ophørte at udkomme, syntes M. Rosings literære Forbindelse med Hovedstadspressen at være enten helt afbrudt eller dog meget sparsom.

Derimod offentliggjordes endnu indtil Rosings sidste Tid Digte af ham i „Sorø Avis“.

En Digtning, som ved sin Fremkomst tilhører Sorø; men som tillige og navnlig hører med til den almene Literatur, vil jeg omtale her til Slutning paa denne Oversigt over Rosings Produktion. Det er hans Oversættelse af Pindars isthmiske Oder, der fremkom i Sorø Akademis Program 1893.

Da Rosing i 1862 saa udførligt har udtalt sig til Christian Winther baade om sin Oversættelse af Pindars olympiske Oder og om sit Syn paa denne Oldtidsdigter, tør denne Redegjørelse vel have sit Forblivende ogsaa overfor den nye Oversættelse, der formentlig ligger en Del Aar tilbage i Tiden.

VII.
LIVSAFSLUTNING.
1901—1904.

Med det nye Aarhundrede indledes et nyt Afsnit — det sidste — af Rosings Liv. I et Brev fra Skjærtorsdag 1901 kalder han sit Hus et Begravelseskapel — og sig selv for Skindød.

Han søgte dette Aar sin Afsked som Overlærer og iratraadte sin Stilling ved Skoleaarets Slutning. Samtidig byggede han sig en smuk Villa ved Slagelsevejen, ved Siden af sin Ven Eugen Ibsens Villa.

Med det nye Hus blev hans Husførelse ogsaa ny. 1. Maj 1900 havde han nemlig antaget som Husbestyrerinde Frøken Sophie Granell-Storch. Og ligesom der i sin Tid blev knyttet en Sophie til Ingemanns Hus, blev der nu — Traditionen tro — ogsaa knyttet en Sophie til den Digter, der nu beboede nævnte Hus. Thi det tør siges uden Overdrivelse, at hun mere end nogen Anden bidrog til at gjøre de sidste Aar lysere og lykkeligere for Michael Rosing og hans legemlig og sjælelig lidende Hustru. Hans egne mange Svagheder øgedes endydermere med Ørelidelser og

Nervegigt. Det kan derfor gjentages med fuld Sandhed, at naar Mennesket Michael Rosing ikke helt gik tilgrunde, og naar der reddedes en lille Smule af den fordums Digter, da skyldes det Frøken Storchs Omhu og Dygtighed. Hun flyt-

SOPHIE GRANELL-STORCH.
(Efter Fotografi af Richard Hansen i Sorø.)

tede med Ægteparret ind i dets nye Villa, hun forblev i Huset indtil Døden havde hentet begge Ægtefællerne. Det var hende, der var hos dem i den sidste Nattevagt, og hun har med Pietet og Finhed værnet deres Minde.

I hendes Stambog skrev Rosing 1902:

Gjør Dagens Byrde tung og træt,
Saa syng i Hertet ung og let
Som Morgenlærken sødt,
Saa Gud sin Haand vel rækker Dig
Og før Dig, til han dækker Dig
Med Grønsværdækket blødt.

Rosing paaskjønnede hendes Gjerning i mange Breve; men atter her umuliggjør hans Udtryksmaade at citere disse Breve; thi han bevæger sig stadig i saadanne Former, at hans iøvrigt altid noble Tankegang kunde misforstaas. Derimod er følgende Udtalelse til Fru Munck ikke til at misforstaa: „Frøken Storch er saa rar og saa dygtig, at jeg gruer for den Dag, hun bliver kjed af at være her. Men jeg haaber, hun bliver her nogen Tid endnu, hun ved, hvor glad jeg er for hende.“

Ogsaa Frøken Mimi Munck har kastet Solskin ind i hans triste Tilværelse; hendes dybe Forstaelse af hans Digtning, hendes Sympathi for hans Person og hendes nænsomme Dom over begge Dele kunde kun trøste og glæde den af Skjæbnen saa haardt ramte Digter. Hans mange Julevers og Smaadigte til hende vidner om hans Taknemmelighed.

Den 24. April 1902 døde Overlærer Eugen Ibsen. Denne brave Mand var jo Rosings nærmeste Ven, og Dødsfaldet gik ham nær til Hjerte. Han skriver herom til Fru Munck: „Min elskelige Ven Ibsens 7 Ugers Sygdom, der endte med en brat og mild Død, har i lang Tid saa ganske

Mine Bittere Smeepootstief,
Og alt omkigning hørskel i:
"Forki! fork!"
Dy let jeg end mine til til Gud,
Hvor Bønnet løstlyt grad end Bøn
Og held for Mimi,
At hvi' man var stak og for
Og ledes Dy i ende i.
Et leste i fork! fork!"

Sin lægsom
M. Rosing
Lors' 22 Decbr 1902

JULEVERS FRA MICHAEL ROSING.
(Til Frøken Mimi Munck.)

optaget mig, at jeg ikke havde Tanke for andet. Det begyndte med Sukkersyge men blev til en forfærdelig Hjærtesygd. Hver Dag i de 7 Uger var jeg hos ham. Han selv var overbevist om, at han skulde komme sig, og der var jo ogsaa en Tid, da der kom lidt Bedring, men jeg følte godt, at det vilde ende med Døden. De gjør Dem ingen Forestilling om, hvor han var kjærlig og elskelig hver Dag i sin Sygd. For hans trofaste Hustru, der alene plejede ham baade Nat og Dag, var dette til stor Opbyggelse og Glæde. Der er kommet en uhyre Tomhed i mit Liv ved hans Død. De Dage, jeg sad ved hans Leje og hilstes af hans kjærlige Blik og Smil, om han end ikke taalte at tale meget, var for mig som en Højtid. Nu er det forbi.“

Rosing kommer i den Tid gjentagende ind paa den Betragtning, at „Lykken er ikke blind, den er en Guds Velsignelse over dem, der elske ham, fordi han elsker dem“. For sin Ørelidelse faar han „hveranden Dag et Instrument stukket gennem Næsen ind i Øret og saa blæser Lægen, det er en middelalderlig Tortur.“

Til trods for disse Lidelser, kan han dog interessere sig for adskilligt Andet. Han er imod Loven om tvungent borgerligt Ægteskab — ligeledes imod den nye Skolelov, som han kalder „gyse- lig“ og „et Udslag af Venstres Tyrani“. Han tilføjer i samme Brev: „Det er mig en haard Straf fra Gud, at han har taget Sangens Gave fra mig, men her maa man jo kun sige: „Herren gav,

Herren tog, Herrens Navn være lovet.“ Han kommer derpaa tilbage til sine Ungdomsminder „de Saliges Ø“ og Livet den Gang. Han udbryder: „Hvor var jeg lykkelig og glad, det synes mig, at jeg aldrig har været det siden.“ Dette hænger i nøje Grad sammen med, hvad han siger i „Løvfald og Løvspring“: „Rigtig glad er man dog aldrig paa Jorden, undtagen som Barn.“

Han læser Morten Pontoppidans „Frit Vidnesbyrd“, og har deri læst en Prædiken „Jeg tror, at Jesus Kristus er min Herre“; denne Prædiken har grebet ham dybt og han kalder den mageløs.

Det er rigtigt, at hans Sangevne ebbede ud, men han kunde dog skrive Stemningsvers endnu 1903, saaledes slutter han et Brev til Fru Marie Munck med følgende nye Digt:

Saa yndig
Og kyndig
Og fyndig,
Som Ingen,
De atter gav Vingen
Til Hjertet det trætte:
Som Lærken den lette
Det stiger og siger
Sin Tak til Gud Fader,
Som Ingen forlader,
Som borttog min Søster,
Men gav mig til Trøster
Den kjærligste Kvinde,
Som var til at finde,
Den mildeste
Snildeste,

Som for den vildeste
Smerte kan finde et lægende Ord.
Velsignet den Jord,
Som bær' hendes Spor!
Velsignet det Hjem, hvor hun boer!

Nogle faa Maaneder før sin Død skrev han Sangen til Amtmand E. Vedels Guldbryllup og Kantaten til Industri- og Landbrugs-Udstillingen i Sorø, Juli—August 1904. Kantaten indeholder Intet hverken om Industri eller Landbrug; derimod en Række religiøse og patriotiske Strofer — og den rammer altsaa ikke Centrum; men derfor kan Texten jo være meget kjøn. Ogsaa Sangen til Guldbrudeparret var smuk. Til det Allersidste, Rosing har skrevet, hører et Stanibogsblad til denne Bogs Forfatter. Verset gjengives i Facsimile.

I et af de sidste Breve, der er opbevaret fra Rosings Haand, skriver han 5. Septbr. 1904:

„Jeg har det i denne Sommer meget ilde, da min Døvhed tager til og jeg nu næsten i en Maaned har lidt af en permanent Hovedpine med en Sløvhed, der gjør at jeg bogstavelig talt altid gaar omkring som i Drømme. Jeg er hver Dag saa meget som mulig i Luften, men det stærke Solskin kan Hovedet slet ikke taale, og i vor Have er der saa godt som ingen Skygge om Dagen.“

Derpaa omtaler han sin Hustrus fysiske Tilstand, der er noget bedre. Derimod synes hendes aandelige Habitus fremdeles at være i Uorden. „Hendes Stædighed tager til med Aarene, og det

er ikke muligt at faa hende til at gjøre andet, end hvad hun selv vil.“ Sluttelig siger han om sig selv: „Min Døvhed og stadige underlige mentale Tilstand er Grunden til, at jeg ikke har vovet mig til Dem paa Jerbanen.“

Hans Helbred gik derefter hurtigt ned ad Bakke; allerede i November kunde Provst Vilhelm Muncks Datter, Frøken Mimi Munck, skrive til sine Forældre: „Det var ikke noget Sørgbudskab, at kjære, kjære Rosing nu skal gaa herfra, jeg synes næsten man kommer til at tænke paa de Ord: „Den hader ham, som vil ham spænde længer paa denne Verdens haarde Pinebænk“. Jeg under ham at forlade denne Jord, som saa ham saa ung og smuk og barnlig en Gang og som nu ser ham saa fattig og afklædt; jeg mener slet ikke hans Liv har været forfejlet, det er meget langt fra; han har været trofast i sit Arbejde og mod sin Kone og mod sine Venner, og han er bleven meget elsket, og dog har der været noget af det gaadefulde om „den, der skal have den kranke Lykke, den gode han ikke faa?“ Det er noget frygteligt i Livet, det uigenkaldelige, og end ikke Gud i Himlen kan gøre det Menneske glad igen, som tager fejl i „Kjærligheden“. Han kan nok trøste ham og hjælpe ham, men det man kalder Lykke, det kan man ikke faa. Gud tage ham snart hjem til sig og trøste ham i al Evighed. Amen. Det er min Tale over en af dem, jeg har holdt mest af i denne Verden.“

Den Død, Frøken Munck undte sin gode Ven fra Barndommens Aar, indhentede ham tre Uger efter. Hans Hustru bekendtgjorde Dødsfaldet i „Sorø Avis“:

Min kjære Mand, forhenværende Overlærer ved Sorø Akademi,

HANS PETER MICHAEL ROSING,
døde i Dag.

Sorø, den 12. December 1904.

A g n e s R o s i n g.

Begravelsen foregaar fra Sorø Kirke Mandag 19. ds. Kl. 2.

Om hans Jordefærd skriver samme Avis:
„I Dag jordedes under megen Deltagelse den gamle Digter Michael Rosing fra Klosterkirken i Sorø. I Følget saas alle Akademiets Lærere og Embedsmænd, Borgere fra Sorø By, gamle Elever mfl. Paa Kisten var henlagt en Mængde smukke Krandse, hvoraf vi nævner signerede Krandse fra Akademiets Lærere, fra Haandværkerforeningen, Foreningen „Dannebrog“, „Sorø Avis“ samt Foreningen for Højskoler og Landbrugsskoler mfl. Ved Kisten talte Sognepræst Krarup om Rosing som Troens og Haabets Sanger, samt Pastor Munck, Lille Næstved, der i hjertelige Ord mindedes den Afdødes noble og ridderlige Karakter og bragte en sidste Tak fra gamle Venner.“

Hans Hustru kunde af Helbredshensyn ikke overvære Begravelsen.

Under Salmen „Dejlig er Jorden“ bares Kisten ud af Kirken til Rosings sidste Hvilested, der er beliggende ved Siden af den Grav, der rummer hans gamle Ven og Kollega, Overlærer I b s e n.

I Kirken sang man „Som Dug paa slagne Enge“ og „Jeg lever og ved, hvor længe fuldtrøst“. Derimod ikke „Taalmodighed jeg beder min Gud og Fader om“, hvad der havde været al Anledning til; det var Rosings Yndlingssalme, og den passede paa hans Skjæbne.

Den smukke og fine Tale, Vilhelm Munck holdt ved hans Kiste, anfører jeg her efter Talerens Manuskript:

VED OVERLÆRER ROSINGS KISTE
I SORØ KIRKE 19. DECBR. 1904.

Den Forskel, der er mellem det korte Liv, vi leve hernede, og det evige Liv, som kristne Mennesker forvente paa Vorherres Jesu Ord af Gud Faders vidunderlige Naade, har Apostelen Paulus udtrykt saaledes: Nu se vi i et Spejl, i en mørk Tale, men da skulle vi se Ansigt til Ansigt; nu kender jeg stykkevis, men da skal jeg erkende, ligesom jeg og er bleven erkendt.

Og Meningen af denne dybe Tale er jo denne: Her have vi kun et Spejlbillede, men ikke Virkeligheden, en enkelt Side men aldrig Helheden; her veksler Lys med Mørke og her staa vi ofte overfor uløselige Gaader. Men der er forjættet os, at vi skulle skue hele Sandheden og Naaden i Guds Riges straalende Lys. Her er det bedste,

vi naa, kun Stykværk, aldrig det fuldendte og fuldkomne, som vor dybeste og inderste Længsel sigtede efter; men der kan Maalet naas, thi der skulde vi erkende hele Kærligheden i Gud Faders Førelser med os, dem som fulgte hele Vejen henede, men som vi mange Gange ikke forstod.

Lovet være Gud, at dette vægtige Trøstens og Haabets Ord tør tages frem ved denne Kiste, fordi han, hvis Støv gemmes i den, troede paa det og har kæmpet og stridt Livet igennem for at holde det fast.

Vi mødtes som Unge. Hans Ungdom ejede den Naadegave, at den higede fremad og opad, vilde ud af alt det lave og jordbundne, tog Kampen op mod Ungdommens uordentlige og skadelige Begæring og vilde bevare sig ren. Det hører til min Ungdoms bedste Minder, at jeg har levet de Dage sammen med ham, da den Sang, som siden foer saa vide, brød frem fra hans Hjerte:

Jeg har baaret Lærkens Vinge,
Jeg har sunget højt dens Sang,
Jeg har følt, jeg skal mig svinge
Ind i Paradis en Gang.

Hvad der var hans Ungdoms Drøm og Haab, det tog han ud med i sin Manddoms Gerning. Idealerne brast ikke for ham og blev til tomme Skuffelser, som det kun altfor ofte sker. Han blev trofast imod dem, thi det var hans Naadegave, at hvor han havde fæstet sin Kærlighed,

der blev den som den ægte Kærlighed, der ikke affalder.

Han elskede Oldtiden, hørte til dem, som tro, at i den er der tænkt saa dybt og klart paa mange Livsgebeter, at ingen Tid kan undvære de Skatte, som den har efterladt os.

Han elskede Ungdommen, var aldrig i Tvivl om — atter en Naadegave —, at han skulde være dens Lærer og Vejleder; hele sin Personlighed satte han ind paa at give den gode Tilskyndelser og at vække dens Sans for det, som er sandt og skønt.

Han elskede Naturen, og han vilde gerne være dens Sanger; han elskede Danmark og vilde gerne hænge sin Krans paa det lille Fædrelands lave Mur.

Han var en trofast Ven, en trofast Ægtefælle, ja tro som Guld mod alle, som han havde faaet kær.

Og hvad har saa hans Liv udrettet? Ak hernede se vi i et Spejl, i en mørk Tale, hernede kende vi kun stykkevis. Vist er det gaaet ham som alle, hvem Gud gav Naade til at sigte højt: Vi stævne længer end vi evne. Vist har han ofte maattet stirre paa dunkle Gaader og sørge over, at det bedste, han vilde, blev kun Stykværk. Gammel og svag blev han, saa han maatte lægge sin kære Lærergerning ned. Danmarks Nederlag oplevede han, og Saaret, som det slog ham, blev ved at bløde. Hans Digtterevne forstummede, han løftede aldrig sit eget Barn paa Arm, og han vilde have været en saa lykkelig og kærlig Fader.

Godt, at et Menneskeliv ikke vurderes rettelig efter det synlige Udbytte og Efterladenskab. For hans Øjne, som leder vor Skæbne og leder den underligt, gælder en anden Maalestok, denne: Iøvrigt kræves af Husholdere, at de befindes tro.

Og tro, trofast, det er det Ord, hvori alle de mange Minder om min kære Ven samle sig. Gud være lovet, ogsaa trods Synd og Skrøbelighed trofast imod den Frelser, som han tidlig kom til at kende og at elske, og som er mægtig til at forvandle al vor Elende til sød og salig Ende, saa vi med alle Gaader løste skulde se Ansigt til Ansigt, at „i Dødens Lande springer atter ud en Vaar.“

I Guds Barmhertigheds Haand befale vi vor henfarede Ven med Tak for alt, hvad han var for os. I Guds Barmhertigheds Haand befale vi hans Enke og os selv. Amen.“

Professor P. Hansen skrev engang om Stiftsprovst J. H. Paullis Gravtale over Christen Niemann Rosenkilde: „Jeg skal ikke antaste det mindste Jota i denne højtansete Præsts Ytringer, men jeg vil blot i al Almindelighed opkaste en Tvivl om, at Ligtaleliteraturen skulde være den rette Kilde til Kundskab om den Afdødes personlige Forhold, og advare imod at den benyttes altfor meget i biografisk Øjemed.“ Denne Regel er fuldstændig rigtig — og dog turde Wilhelm Muncks Tale over Rosing nok gjøre en Undtagelse, saa nøje, saa forstaaende var Præstens Forhold her til den Afdøde.

„Vort Land“ skrev om ham, at „hans Digte var præget af en dyb og alvorlig Kjærlighed til Naturen, der nærmest var i Slægt med Thomas Langes digteriske Syn. Michael Rosing var meget afholdt som Menneske og som Lærer paa Grund af sit lyse og humane Livssyn, som han bevarede til det sidste.“

Denne Udtalelse gik uden Kildeangivelse over i „Sorø Avis“ og maa altsaa betragtes som Bladets. Artiklen var undertegnet *Felix*.

En af hans Elever, Otto J. Lund, gav ham følgende ærlige Skudsmaal, der røber baade Forstaaelse af ham og Sympathi for hans Gjerning.

Artiklen aftrykkes in extenso; men jeg maa dog bemærke, at Rosing ikke havde den anførte Titel.

„PROFESSOR M. ROSING.

Det gaar jo saaledes i Verden, at hvad der er ude af Øje, som oftest ogsaa er ude af Sind. Saaledes er det ogsaa gaaet mig. Gennem de mange Aars Færden i Udlandet under Oplevelsen af de forskelligste Eventyr var Billedet af den gamle Digter og Overlærer gledet bort, blevet en utydelig Skygge. Men saa kom Budskabet om hans Død, og Skyggen tog fastere Former, og medens jeg skriver disse Linier, er det, som ser jeg ham for mig igen, saaledes som jeg saa ham for Aar tilbage, naar han kom ind i Klasseværelset dernede paa Sorø Akademi.

Det faldt saa naturligt for os Elever, at der

boede en Digter i Ingemanns gamle Bolig. Vi spurgte ikke om, hvor stor hans Digtergerning var, om den var af dem, som sætter Frugt for kommende Slægter, eller om den skulde dø med ham. Vi vidste kun, at „Fatter Ros“, som vi kaldte ham, elskede Sorø ganske som vi, og at han havde skrevet nogle af de Sange, vi sang, og nogle af de Bøger, vi læste.

Festsangen „Kong Frederik, glæd Dig i Din Grav —“ og de prægtige Sange til og om Slesvig, dem kan vel de fleste Soranere, og de ikke blot kan dem, de elsker dem ogsaa.

Vi store Skoledrenge var jo nærmest alle Romantikere om en Hals, og vi saa op til Rosing som den sidste Romantiker, som Ingemanns Arvtager i mangt og meget. Der kom en Bog af ham „Kjærlighed taaler Alt“, hed den, vistnok hans sidste Værk, i Grunden skuffede den os næsten alle; men vi vilde nødigt være ved det. „Fatter Ros“ Bog skulde være god.

Gammel og hvidhaaret var Rosing alt den Gang, hvor gammel vidste ingen af os. Bøjet og hostende kom han ind i Klasseværelset, iført den blaa Havelock, han mindede i saadanne Øjeblikke kun lidet om en Digter, en romantisk oven i Købet.

Men han kunde blusse op, og naar han f. Ex. gennemgik den sønderjyske Sag for os, fortalte om Lunkenhed og Forræderi, da kunde man i de gamle Øjne se hans Begejstring, den, der havde givet sig Udslag i det Digt, han skrev

ved Begyndelsen af Krigen 1870, og hvis Mening
laa indesluttet i dets Omkvæd:

„Danmark kan ej frelses af andre i vort Sted,
Nej, vi maa med!“

Men Professor Rosing var, da jeg midt i
Halvfemserne lærte ham at kende, en gammel
og vist ogsaa en træt Mand, kun enkelte af os
forstod at fange det Glimt af Begejstring, der
tydede paa, at den hellige Ild ikke ganske var
slukket hos ham.

Afholdt var den gamle Overlærer vel næppe,
dertil var han maaske i de senere Aar for pirrelig,
svag, som han var bleven. Men der blev set op
til ham som til ingen anden af Akademiets Lærere.

Nu skal han stedes til Hvile paa den gamle
Kirkegaard, hvor saa mange af Aandens Stor-
mænd hviler under de susende Linde. Naaede
han end ikke op i Rang med de af Guldalder-
Digterne, som er begravede der, saa har han
dog, om ikke ved andet, saa ved sin Kjærlighed
til Sorø, vel fortjent at sove iblandt dem. Og
Mindet om ham skal leve til kommende Slægter,
leve blandt os, hans gamle Elever, bæres ud til
Folket med de af hans Sange, der slog Rod og
kom paa Hvermands Tunge.

„Jeg har baaren Lærkens Vinge“

sang han en Gang, da han var yngre og rask,
lad nu hans Minde paa Lærkens Vinge bæres
ud til alt Danmarks Folk.

Otto J. Lund.“

I „Søndagsbladet“ skrev Zakarias Nielsen nogle følte og smukke Mindeord om ham:

„Hans Fortællinger savnede i Reglen det Virkelighedspræg, som vor Tid kræver, hans Sprog var gammeldags, hans Udfald mod den ny Tids radikale Førere var vel fulde af Satire, men uden det overlegne Vid, der slaar igennem. Men de lyriske Partier i hans Bøger, Naturbillederne o. s. v. var i Reglen af en egen fin Ynde, og dybest i hans Digtning fandt man altid et varmt bankende Hjerte, „en dansk og ærlig Natur“.

Af hans mange herlige Sænge lever adskillige paa Folkets Læber.“

Bladet „Norden“, som Ivar Kirkegaard udgav i Chicago, havde i Rosing en god Ven; han sendte jævnlig Bidrag dertil. Det sidste Digt, han tilstillede Bladet, var saa fint vemodigt og saa præget af dets Forfatters Ejendommelighed, at det fortjener at bevares i hans Livshistorie.

OKTOBERSTEMNING.

Her er saa tyst, at tro
Jeg næsten kunde,
Jeg hører Græsset gro
Og Fuglen blunde.

Mildt synker Skoven hen
I Sommerdrømme,
Før Vintrens Kalk igen
Den ud skal tømme.

Blad falder ned paa Blad,
Mens Skoven smiler;
Thi dér, hvor Bladet sad,
En Knop alt hviler.

O, kjære Skov! ak! vi
Har kun til Fælles:
Vor Sommer er forbi,
Og begge ældes.

For dig er Vintren kun
En hellig Time —
En Vagt i Nattens Stund
Om Vaarens Kime.

Du sysler stille, glad
Ved Væverstolen
Med broget Traad i Rad
Til Brudekjolen.

Ak! kunde jeg og glad
Af Ve og Vaade
Paa Hjærtets Væverlad
Faa Vaarens Traade.

Da skulde jeg engang
Gaa gennem Døden
I Festdragt glad med Sang
Til Morgenrøden.

Det Eftermæle, Michael Rosing saaledes fik i Prosa var baade pietetsfuldt og anerkjendende. Derimod fik han, saavidt jeg har kunnet erfare, ikke et eneste Mindedig. Dette var saameget mærkeligere, som han selv havde viet Andre saa mange smukke Digte, og som han jo selv var den fødte Lyriker, trods alle sine Novelleforsøg.

I min Ungdom prøvede jeg paa i en lille „Silhouet“ at karakterisere hans Naturdigting, og da dette Digt aldrig blev trykt, gjengives det her:

MICHAEL ROSING.

Hvor Sorøs Nattergal idyllisk sang
sin Aftenhymne i de stille Skove.
dér kunde Poesien ikke sove,
men den blev gjenvakt i din Lyras Klang.

Og vi, som lytte til din Strengerad,
vi hørte Skovens Susning i dens Tone,
naar Vaaren grønner Træets unge Krone,
Naar Høstens Sol den bruner, Blad for Blad.

Dog aldrig var din Sang saa høj og skjær,
saa frejdigt baaret af din bedste Tanke,
som da, naar Birken staar, den hvide, ranke,
med Rimfrost smykket mellem Bøgens Træer.

I Literaturhistorien blev han saavel af P. Hansen som af Vilhelm Østergaard nævnet, om just ikke med større Anerkjendelse, saa dog med Respekt. Underligt forekommer det derfor mig, at N. L. Højberg og Hans Rasmussen, der med Forstaaelse har omtalt Carl Andersen, Thomas Lange, Hother Tolderlund og Pauline Worm i deres dygtige Bog „Den danske Skjønliteratur“ slet ikke har omtalt Michael Rosing. I Samstemning dermed er Vilhelm Birkedals Udtalelse i „Personlige Erindringer“, at Rosing egentlig ikke var Digter. Birkedal, Fr. Barfod og flere af Samtidens grundtvigske Mænd havde den særegne Opfattelse, at en Digter absolut skal være „Skjald“. Mod dette Fejlsyn maa der nedlægges

en alvorlig Indsigelse. En Digter kan i Aand, i Tanke, i Sprogbehandling være baade ægte og oprindelig, altsaa virkelig Digter, fordi han ikke tillige er Profet.

Er der saaledes flere afvigende Meninger om Rosings Digtning, vil til Gjengjæld Dommen over ham som Menneske blive ret enstemmig anerkjendende og smuk. Det er sagt foran, at Herman Bang og P. A. Rosenberg tog lidt haardt paa ham. Det er derfor glædeligt, at en Mand, Lektor F. C. Matthiessen, der foruden at være Rosings Elev tillige senere blev hans højt ansete Medlærer og hans Efterfølger i Ingemanns romantiske Bolig, har givet en Bedømmelse af baade Digteren og Mennesket, der er saa retfærdig, saa rammende, men tillige saa hjertelig, at det er mig en Glæde at gjengive den her:

„Rosing var baade hjertelig og god som Menneske, og han var et af de vittigste, mest slagfærdige Mennesker, jeg har truffet. Jeg har aldrig kjendt nogen, der kunde forme og tilspidse en Replik som han. Naar han traadte ind ad Døren til Lærerværelset og havde hostet af, kom der gjerne en eller anden Replik, der enten vittig fik os til at le, eller skarpt og træffende formet bragte et Emne frem paa en saadan Maade, at det greb alles Interesse og indledede en altid livlig Diskussion. Hvor underligt, at denne Mand, der i sine Prosaarbejder maaske ikke har en eneste naturlig formet Replik, var en saadan Mester i Replikken, naar denne kom ganske

spontant og ikke som Resultat af Overvejelser for og imod.“

„Rosing led, saalangt jeg kan huske tilbage, af en haard, tør Hoste, der kunde ryste ham helt igjennem. Jeg glemmer aldrig det Indtryk, det gjorde paa mig, naar jeg saa ham ved Skoletid komme ud af Døren her i Ingemanns Hus, laase den forsvarlig og saa foroverbøjet, standsende nu og da i et voldsomt Hosteanfald, stride sig over mod Akademibygningen. Det kunde skjære én i Hjertet at se ham, og det maatte afvinde én Beundring at se ham stride sig frem til sin daglige Gjerning trods Sygdom og Lidelse. Han var en Korsridder, tapper og tro. Maaske for tro mod sine Idealer. Jeg er saa forskjellig fra ham, at jeg sikkert ikke paa det Punkt kan bedømme ham retfærdigt. Mig forekommer det, at Livets Maal er Udvikling, Stilstand er Død. Og det har altid forekommet mig ganske forkert, naar man fremhæver det som en Dyd hos en Mand, at han, hvis han engang, da han var 30 Aar, hævdede, at et eller andet var rødt, endnu naar han er 70 Aar vedbliver at mene det samme, selv om dette andet i Tidens Løb er blevet gult. Medens den, der indrømmer og forstaar dette sidste, anses for en Vejr mølle og en mindre solid Krabat. Der var noget hos Rosing af dette, at havde han engang sagt noget, saa kunde det aldrig tænkes, at han forandrede Mening. Men ganske vist, der var ogsaa det ved ham, at havde han engang bundet sig, da satte han Livet ind

paa at holde dette fast. Det viste han paa den skjønneste Maade i sit Ægteskab, og det var det, som han søgte at give Udtryk i sin Bog „Kjærlighed taaler Alt“.

I Tilslutning til denne Karakteristik vil jeg anføre nogle Minder, som Redaktør Vilhelm Lindboe har meddelt mig. Redaktøren er født i Sorø og har tilbragt sin Ungdom i denne idylliske By:

„Mine første Erindringer om Overlærer Rosings begynder, da han boede i Apotheker Glahns Ejendom paa Storegade, som den dengang hed. Han var knyttet til „Sorø Avis“ som udenrigs-politisk Medarbejder, og naar det (som jeg bemærkede i en Artikkel om gamle Bogtrykker Häuser) almindelig fortaltes, at „Sorø Avis“ havde det bedste udenlandske Nytt, saa var det vistnok sandt. Der var ikke Svig i Overlærer Rosings Betragtninger, de var maaske noget stærkt betonet, naar det drejede sig om danske Interesser, for han var besjælet af et glødende Fædrelandssind, og Sønderjyllands Tilbagevenden til Danmark var hans største Haab.

Rosings næste Bolig var „Ingemanns Hus“. Jeg erindrer en Aften oppe i det store Værelse paa første Sal (Ingemanns Stue); det var en Sommeraften, blikstille — Maaneskin — det passede til Rosings Stemning: Jeg citerede Ingemann:

„Her er Fred, ja her er saa stille,
Jeg kan høre hvert faldende Blad.
Gjennem Lindene Stjernerne spille,
Hvor i Sommernatsdrømme jeg sad.

Her er Fred, ja her er saa stille,
Som var al Strid nu i Verden forbi;
Udover Livsdybet Stjernerne spille
Og en Evighedsglæde er deri.“

„Dette var netop Rosings Maner: Digtet, Stedet, Freden, Maanelyset, alt passede ind i den Stemning, der karakteriserede det gamle Værelse deroppe i det gamle Hjem.

Jeg fortalte ham om Fru Ingemann, der kaldte os til sig, da vi vare Børn, pyntede os med Roser og malede os paa sine Altertavler, trakterede os med Tvebakker med Ribsgelé og viste os, at hun under sin mørke, triste Kjole havde en høj-rød — fordi Ingemann holdt saameget af den, men nu var hun jo for gammel til at bære rødt udvendig. — Ligeoverfor Ingemanns Bolig — netop hvor Rosing sad den Aften — er det bekendte Anlæg Tivoli eller Egelunden. Her havde Folk i gamle Dage deres Blegeplads, og for at ingen Tyve skulde stjæle Lærredet, lejede man en Vægter til at gaa paa Blegdammen om Natten. Det er denne Mand, Ingemann sigter til i sin bekendte Aftensang:

„Paa D a m m e n fjerne Vogter gaar
Og lover Herrens Navn.“

Ogsaa til Redaktør Lindboe havde Rosing udtalt, at han fortrød at have skrevet og udgivet „Kjærlighed taaler Alt“. Han slutter med at udtale, at han bevarer Overlærer Rosing i Mindet som en over al Maade elskværdig og fin Karakter.

I „Dansk biografisk Lexikon“ siger Sophus Bauditz, at alle Rosings Digtninger gennemgaaende ere mindre kjendte og paaskjønnede, end de fortjene. Dette er Sandhed, og dette kan have bidraget til Rosings Tungsind. Men naar en af hans Nærmeste og En af dem, der förstod ham bedst, skrev om dette „Gaadefulde“ i hans Liv, da har det, som jeg allerede har bemærket, sin Rod langt, langt tilbage i Slægten.

Men der var tillige noget i Rosings Liv og Væren, der stod i Selvmodsigelsens Tegn. Hans Livsanskuelse var næsten samlet om dette ene Punkt: „Kjærlighed haaber Alt, taaler Alt og lider Alt“. I hans Hjem var Haabet ladet ude; tilbage blev kun det, som Paludan-Müller kalder „lid og taal“. Hans Liv i sit Hjem var en fortsat Række af Ofre, uden at der ydedes ham nogen Forstaaelse og Gjengjæld. Hans Begreb om Kjærlighed gav sig derfor Udtryk i en saadan Figur som Jeppe i hans sidste Bog. Jeppe er en Karikatur. Hans saakaldte Kjærlighed er en Hunds, en Træls slaviske Underkastelse, en Fornedrelsestilstand, der Intet har med Kjærlighedens ophøjede og fribaarne Væsen at gjøre.

Men ogsaa paa anden Maade var Modsigelsen tilstede. Rosing glemte i sin hyppig anvendte Satire Ordene under Grundtvigs Portræt: „Spot er en ond Urt, som gror paa Kjærligheds Grav“. Og han glemte H. V. Kaalunds Epigram om Voltaire:

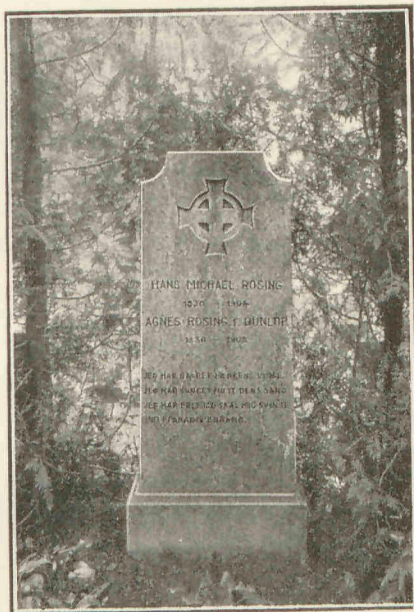
En Digter sang: Hvor Smaa kan være store!
Men ser jeg Dig i al din Storhed staa
Og saare Hjertet for med Vid at more,
Jeg synger: Ak, hvor Store tidt er smaa!

Rosings Sprog — navnlig i hans Breve — bekræfter tillige denne hans Mangel paa Balance, paa Jævnhed og beherskede Udtryk for Tanker og Følelser; han anvender Ærbødighedskysset i Tide og Utide, han bruger Superlativer, hvor langt mindre vilde gjøre langt større Virkning. Det er en gammel Tro blandt Folk, at man kan overgløde Jern, saa det taber Evnen til at brænde. Om det passer, ved jeg ikke. Men Rosings Breve — i alt Fald mange af dem — gjør paa mig Indtrykket af at være overglødet Jern.

I sit Hjem havde han en Hustru, men kun af Navn — og Ægteskabet var barnløst. Det store Fond af Kjærlighed, han havde i sit Indre, blev aldrig udløst. Han gav sin Pligtopfyldelse, sin Trofasthed og sin redelige Villie istedetfor. Han blev paa sin Post og holdt sin Vagt, alt i Henhold til Edv. Lembckes Ord: „Men, hvad vi elsked i Ungdommens Aar, blive vi tro til det Sidste.“

Hans Kjærlighed til Danmark var dyb og ægte som hos faa Mennesker. Han havde fortjent at opleve Sønderjyllands Tilbagekomst. Hvilken Festdag for ham! Der var hos Rosing Rudimenter til en ganske betydelig Digter; men han naaede ikke at blive det. Hans Mangel paa virkelig Selvkritik; hans manglende Forstaelse

af at søge sig kyndige Raadgivere hindrede ham deri. Det er ogsaa sagt, at hans Bopæl, fjernt fra Kulturens Centrum, medvirkede til, at han

MICHAEL ROSINGS OG AGNES ROSINGS GRAV.
(Efter Fotografi.)

blev forbigaaet og glemt. Vist er det, at han er et Særsyn mellem danske Forfattere: han er i levende Live neppe en eneste Gang portrætteret og biograferet i noget dansk Blad; thi at „Norden“, der udgaar i Racine i Nordamerika, bragte

hans Billede og hans Livshistorie Aaret før hans Død, kan Danmark ikke skrive sig tilgode.

Den svenske Digter U. A. Bååth har i et smukt Digt fortalt, at den højeste Digterlykke vilde for ham være denne: at høre en Flok Arbejdere gaa til deres Gjerning, syngende en Sang, som var hans. Hvis Rosing havde det samme Ideal af Digterlykke naaede han den med Sangen „Jeg har baaret Lærkens Vinge“; den og et Par andre af hans Sange vil leve paa Folkets Tunge, medens adskillige af hans Digte vil bevare hans Navn langt frem i Tiden til vor Efterslægt. Som Menneske vil han blive mindet som den ualmindelig noble og fuldendt ridderlige Person, han var i sit Liv som i sin Gjerning.

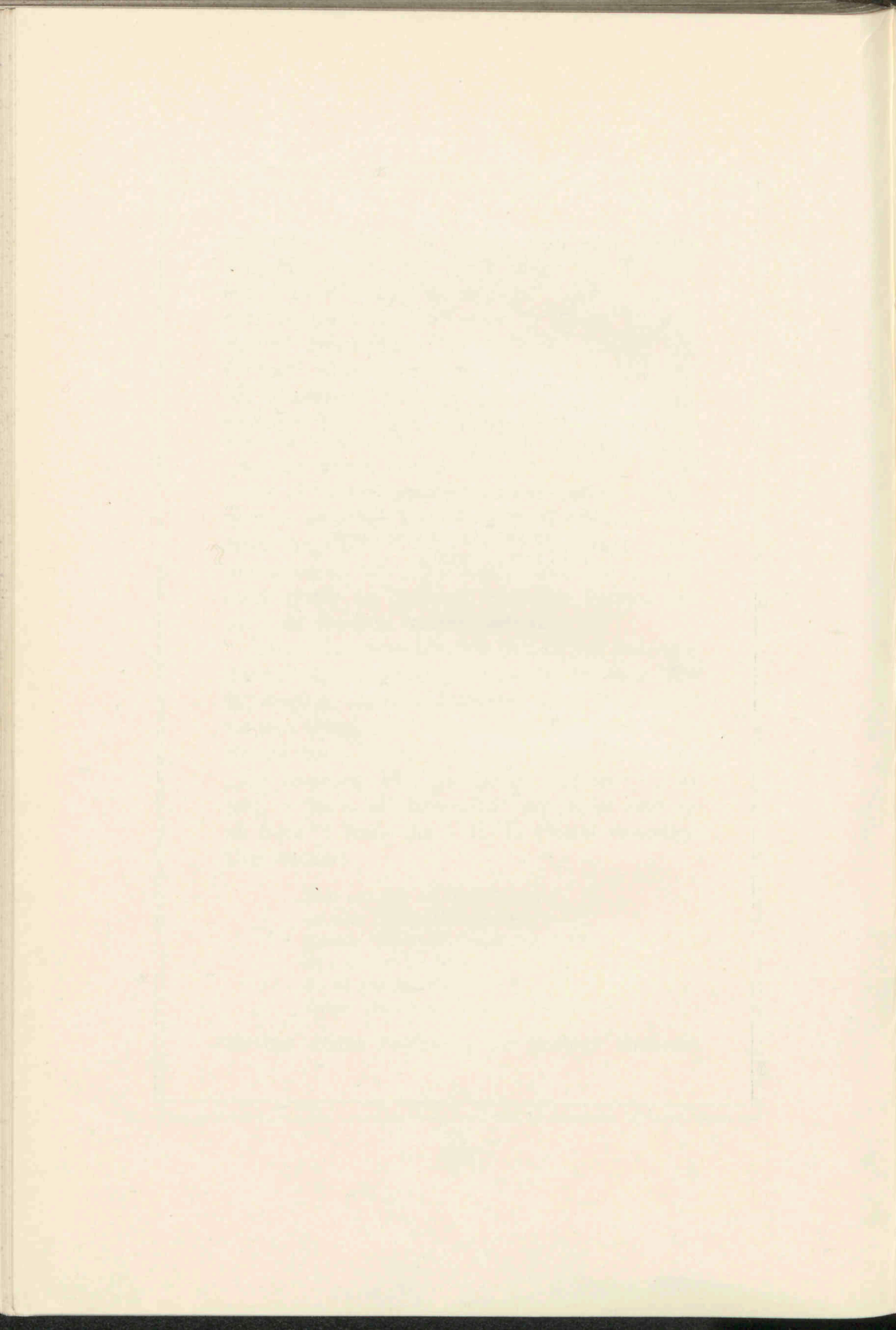
Hans Hustru overlevede ham i fire Aar; hun døde 17. August 1908 og begravedes ved hans Side 22. August. Hendes Jordefærd fandt Sted under ret stor Deltagelse. Sognepræst, Dr. theol. F. C. Krarup holdt Talen. Der blev sunget Salmerne: „Jeg lever og ved, hvorlænge fuldtrøst“, „Lær mig, o Skov, at visne glad“ og „Krist stod op af Døde“. Naar det i H. P. Holsts vemodige Digt hedder:

Naar mit Øje ere lukt,
og naar Grønsværet smukt
dækker Højen, hvorunder jeg sover,
da i Linden en Fugl
fra sit bladrigge Skjul
synger ensomt sin Gravsang derover —

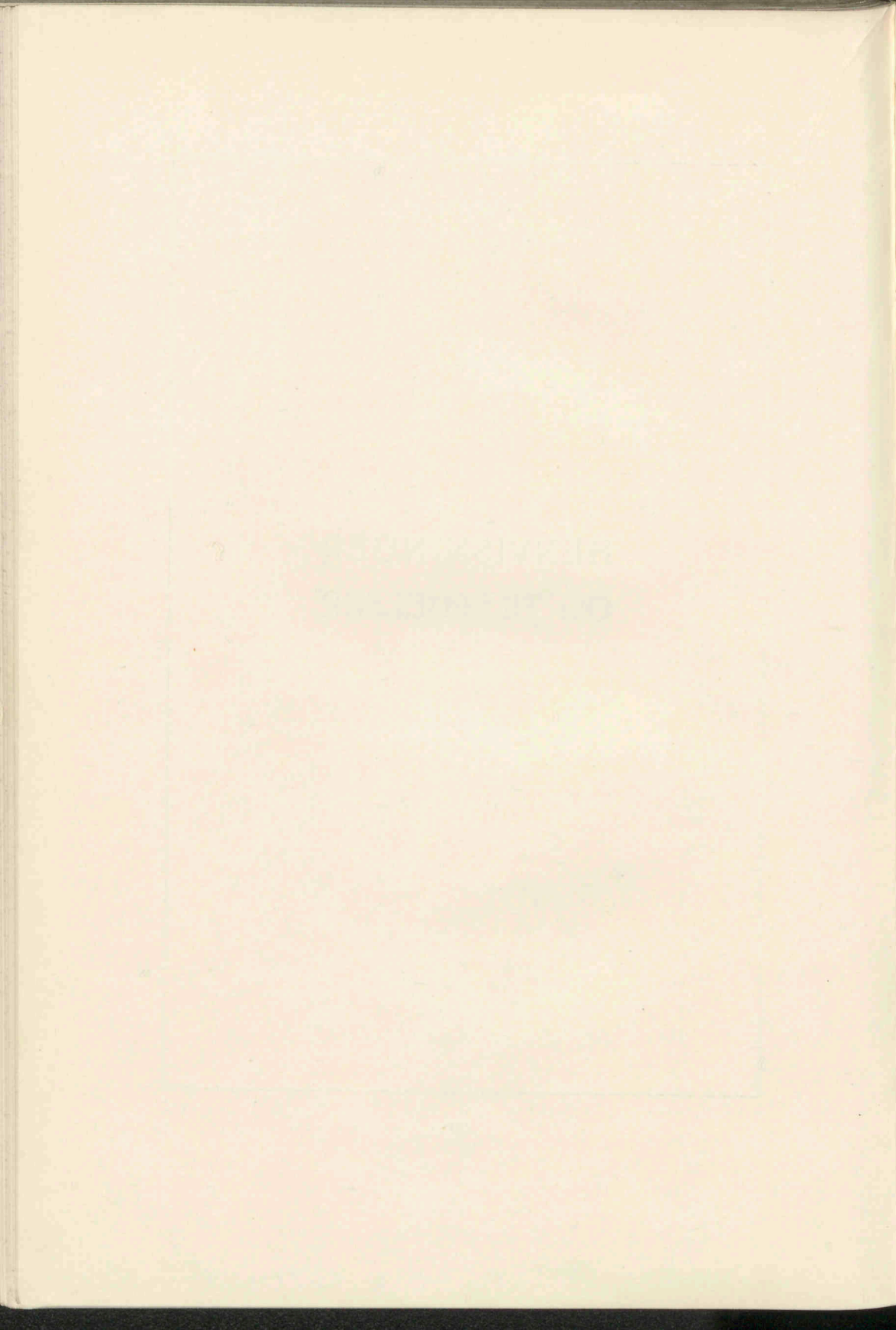
da bør denne Fuglesang for Rosings Vedkom-

mende ikke være knyttet til Fuglen i Busken, men til den eneste Fugl, der synger i Flugten — til Lærken. Ingen dansk Digers Navn er saa inderlig knyttet til denne Fugl som Rosings. Han har lovprist, paakaldt og symboliseret Lærken atter og atter i sine allerbedste Digte. Det var derfor rigtigt, at man paa det Gravmæle, der paa Enkens Foranstaltning rejstes paa Digterens Grav, satte som Indskrift:

Jeg har baaret Lærkens Vinge,
jeg har sunget højt dens Sang,
jeg har følt, jeg skal mig svinge
ind i Paradis engang.

HENVISNINGER
OG TILFØJELSER

Side. Lin.

14

1 Kgl. Skuespiller, Instruktør *Michael Rosing* stammer i femte Led fra John Rosing, Præst i Kvikne [Bjørnstjerne Bjørnsons Fødeby, omtr. 12 Mil syd for Trondhjem]. Hans Slægtsregister ser saaledes ud:

John Rosing, Præst i Kvikne; havde Datteren: *Anne*, gift med Michael, Bonde paa Totlunden i Kvikne; havde Sønnen: *John Michaelsen Rosing*, Arbejder ved Røros Værk, boede paa Totlunden; havde Sønnen: *Tørris Johnsen Rosing*, Garver paa Røros, Feldbereder i Trondhjem, flyttede til Tolgen; gift 1718 med Kirsten Michelsdatter Berg, født 1689 i Sverige, død 13. August 1770; havde Sønnen: *Michel Tørrissen Rosing*, født 24. Januar 1727 paa Røros, døbt 26. Januar s. A., først Kapellan hos Præsten Jacob Munch i Rødø, senere Præst til Hammerfest, død 28. Januar 1779. Gift med Kristine Falch, død i Trondhjem 5. Maj 1794, 68 Aar gl. [Deres Søn: Hans Tørris Rosing, født 4. Maj 1765, indsat i Trondhjems Latinskole 1781, død 2. Decbr. 1787.]

Før sit Giftermaal havde M. Rosing med Pigen *Ane Nilsdatter Munch* Sønnen *Michael Rosing*, født paa Rosvold-Trangen i Leksviken 20. Februar 1756, døbt 21. Februar s. A. Student 1775; Skuespiller. *Ane Nilsdatter Munch* blev 15. Oktbr. 1761 gift paa Røros med Johan Mølman (død 1783), og hun døde dér i Decbr. 1772, 45 Aar gl., begravet 23. December s. A.

Side. Lin.

14 1 Den 30. August 1757 blev efter Begjæring af Præsten Michel Rosing indkaldt Ane Nilsdatter Munch til Domkirkens Sakristiret, der holdtes under Forsæde af Stiftsprovst Jacob Thode. Her tilbagekaldte hun sin Udlægning af Michel Rosing som Fader til sit Barn og udlagde i Stedet Skomagersvend fra Bergen, Tosten Mortensen, „som skal være bortrejst til Kjøbenhavn, hvor han arbejdede paa egen Haand“.

Denne Sakristiret, der er undertegnet: Jacob Thode, Stiftsprovst, M. F. Bang., resid. Kapellan, Otto Beyer, Kjøbmand, og Lorentz L. Bie, Kjøbmand, tør neppe tages for gyldig Mønt. Det er snarere en Skuespenge uden anden Værdi end den: at dække Kapellanen.

I en Seivbiografi, som Instruktør, kgl. Skuespiller Michael Rosing udarbejdede efter, at han 28. Januar 1812 var bleven udnævnt til Ridder af Dannebrog, meddeler han: „I Trondhjem den 19. Februar 1756 blev jeg født; min Fader var Præst i Findmarken, men døde førend jeg blev født; min Moder var Datter af Kaptain Munch; da jeg var 2 $\frac{1}{2}$ Aar gl. giftede hun sig igjen med Johan Mølman, der var Brugshaver og Partecipant i Røraas Kobberværk.“

Som det af disse iøvrigt fejlagtige Data vil ses, har Moderen stadig overfor Sønnen angivet Præsten Michel Rosing som sin Egtefælle og som sin Søns Fader. — Det tør antages, at den Tung-sindighed, der som en trist Arv vedblev at følge Slægten, blev grundlagt ved Ane Nilsdatter Munchs yderst pinlige Stilling før og ved sin berømte Søns Fødsel.

Bricka: Dansk biograf. Lex. (XIV. S. 327) og P. Hansen: Den danske Skueplads (I. S. 395) angiver, at Michael Rosing fødtes 19. Febr. 1756 i Røros,

- Side. Lin.
- medens Meno Haas' Kobberstik i sidstnævnte Værk anfører Fødestedet til Trondhjem. Hverken Dato eller Sted stemmer med Kirkebogen.
- 15 3 A. Øhlenschläger: Ved Michael Rosings Grav. Poet. Skrifter. Liebenbergs Udg. XI. 1898. S. 89.
- 15 27 Børge Riisbrigh. Se Bricka: Dansk biograf. Lex. XIV. S. 106—07.
- " 29 Christen Hee. Se Bricka: Dansk biograf. Lex. VII. S. 198—99.
- " 29 Chr. Gottlieb Kratzenstein. Se Bricka: Dansk biograf. Lex. IX. S. 465—71.
- " 30 Peder Horrebow. Se Bricka: Dansk biograf. Lex. VIII. S. 113.
- 17 Johanne Cathrine Olsen. Se P. Hansen: Den danske Skueplads I. S. 381. Salmonsens Konv. Leks. XV. S. 212. I Overskou: Den danske Skueplads, I. S. 153 angives hendes Dødsdag fejlagtig til 17. Januar.
- 18 Se Struncks Portrætkatalog. 1865. S. 525—26. Nanna Rosing sigter til, at hun havde spillet Nanna i Ewalds „Balders Død“.
- 19 5 „Lykkelige de Forældre“ — jfr. Michael Rosings tidligere nævnte Selvbiografi, hvori denne Udtalelse findes.
- " 25 Johanne Ophelia Rosing. Se Bricka: Dansk biograf. Lex. IV. S. 340—46.
- 20 8 Debora Henriette Rosing. Se Bricka: Dansk biograf. Lex. XIX. S. 113—14. Hundrup: Lærerstanden ved Slagelse lærde Skole. 1861. S. 20.
- " 20 Vilhelmine Emilie Rosing. Se Bricka: Dansk biograf. Lex. XIV. S. 333. P. Hansen: Den danske Skueplads, II. S. 96. Neiiendam: Breve fra danske Skuespillere. Den nyere Tid. S. 275. „Vore Damer“, 4. Maj 1922. Hun var født 1783 [ikke, som Biograf. Lex. angiver, 1784.]
- 21 6 Golla Hermandine Rosing. Se Nanna Lange:

- Side. Lin.
- Den Bodenhoffske Slægtbog. 1914. Heri Portræt af Andreas Bodenhoff.
- 21 18 Johann Hermann Rosing. Om Svigerfaderen, P. S. Martin, se Erslews Forf. Lex. II. S. 239—41 og Suppl. II. S. 332—33.
- „ 31 Antoinette Louise Rosing. Se Bricka: Dansk biograf Lex. XVIII. S. 548—60. Om Havneskriver Carl Wilhelm Wiehe se Erik Bøgh: Min første Forfattertid. 1897. S. 184—85. Rob. Neiiendam: Michael Wiehe og Frederik Høedt. 1920. S. 2 o. flg. og 101. Edv. Brandes: Dansk Skuespilkunst.
- 22 9 Johan Henrich Bolten Rosing. Jfr. Kringelbach: Den civile Centraladministration. 1848—93. Fin-des ikke i Richters Juridisk Stat.
- 24 6 P. S. Martin. Se Erslews Forf. Lex. II. S. 239—41 og Suppl. II. S. 332—33.
- 25 23 „Smaadigte og Sange.“ 1875. S. 103.
- 26 1 Michael Rosings Fødselsdag angives af Rektor B. Hoff i „Soransk Tidsskr.“ V. B., 1. H. 1909, som 21. Novbr. 1830. I „Nutiden“, Nr. 459, 5. Juli 1885, anføres den til 13. Februar 1830. Trinitatis Kirkebog har 20. Novbr. 1830.
- „ 17 Hans Valdemar Birkerod. Se „Den danske Lægestand“, 8. Udg. S. 30.
- 27 1 Chr. Carl Aug. Gosch. Se Bricka: Dansk biograf. Lex. VI. S. 150—51. Salmonsens Konv. Leks. IX S. 906.
- „ 11 Haldor Ferd. Jørgensen. Se Bricka: Dansk biograf. Lex. IX. S. 30—31. Elvius: Danm. Præstehistorie, 1869—84. S. 184.
- 28 11 Henrik Sophus Smith. Se Erslews Forf. Lex. Suppl. III. S. 202.
- 29 9 C. P. Christensen Schmidt. Se Bricka: Dansk biograf. Lex. XV. S. 211—12.
- „ 10 Kristian Køster. Se Bricka: Dansk biograf. Lex.

- Side. Lin.
- IX. S. 642—43. Elvius: Danm. Præstehistorie, 1869—84, S. 635.
- 29 11 Hans Sørensen. Se Bricka: Dansk biograf. Lex. XVII. S. 56. Elvius: Danm. Præstehistorie, 1869—84. S. 29.
- ” 12 Vilhelm Munck. Se Bricka: Dansk biograf. Lex. XI. S. 511. Elvius: Danm. Præstehistorie, 1869—84. S. 196. Rist og Clausen: Memoirer og Breve, XXXVI. 1922.
- ” 29 Henry Jacques Garrigues. Se Bricka: Dansk biograf Lex. V. S. 575—76. Carøe og Selmer: Den danske Lægestand, 6. Udg.
- 30 31 Ludvig Holstein Ledreborg. Se Bricka: Dansk biograf. Lex. VIII. S. 43—46. Zodiacus: Parlament. Stjernebilleder, S. 123. Topsøe Polit. Portrætstudier, S. 140.
- 31 8 Jacob Emil Voltelen. Se Bricka: Dansk biograf. Lex. XIX. S. 173—74, og de dér anførte Kildesteder.
- 32 1 „Smaadigte og Sange“. 1875. S. 100.
- 33 Jacob Lund. Se Andr. Dolleris: Danm. Boghandlere, II. S. 123.
- ” 7 I Registret til Hundrup: Biograf. Efterretn. om phil.-hist. Skoleembedsexamen, 2. Udg. 1875, staar 24. Juni.
- 39 1 „Fædrelandet“ Nr. 192, 20. August 1859.
- 42 4 Jacob Brønnum Scavenius. Se Erslews Forf. Lex. Suppl. III. S. 17.
- 44 7 Rasmus Ferslev. Se Elvius: Danm. Præstehistorie, 1869—84. S. 231. Portræt i H. A. Møller: Stamtafle over Slægterne A. A. Müller og J. H. Hjorth mfl. 1916. S. 58.
- 51 1 Henrik Hertz: Digterlod. Digte fra forskjell. Perioder. II. S. 60.
- ” 11 Breve fra og til Chr. Winther, udg. af F. L. Liebenberg. S. 108.
- 52 Jeg har baaret Lærkens Vinge. I „Smaadigte og

- Side. Lin.
- Sange" har Forf. foretaget følgende Ændringer:
 Str. 1, Lin. 6: Sang (Origin. Lys); Lin. 7: Gjenlyd (Origin. Eccho); Lin. 8: Altid (Origin. Evigt);
 Str. 2, Lin. 3: strækker (Origin. rækker).
- 53 25 „Vejle Amts Avis“ Nr. 166, 20. Juli 1922. (Lidt af alt.)
- 56 5 Friedrich Silcher, født 27. Juni 1789 i Württemberg, død 26. August 1860 i Tübingen. Udgivet „Sammlung deutscher Volkslieder“. Se A. Köstlin: Fr. Silcher. 1877. H. Riemanns Musik-Lex. 1916. S. 1042 Tobias Nordlind; Allgemänt. Musiklex. II. 1916. Salmonsens Konv. Leks. XV.
- 59 16 Hans Povlsen. Se H. Nutzbom: Hvorledes Hans Povlsen blev Rødkarenernes Missionær. 2. Udg. 1887.
- „ 27 „Højskolebladet“ Nr. 7, 14. Febr. 1879, Nr. 8, 21. Febr. 1879 og Nr. 10, 7. Marts 1879.
- „ 28 Naar Solen ganger til Hvile Forf. til Sangens tre første Strofer er Valdemar Thisted (se dennes „Digte“, 1862). Forf. til fjerde Strofe („Den Plet er ikke herved“) er ubekjendt, og femte Strofe („Men Længsel har ingen Vinge“) er tildigtet af Friskolelærer Knud Rasmussen i Sødinge paa Fyen.
- 60 8 „Højskolebladet“ Nr. 30, 25. Juli 1879.
- „ 15 Lorentz Segelcke Dietrichson, norsk Forfatter og Kunsthistoriker. Se Salmonsens Konv. Leks. V. S. 146. H. Jæger: III. Norsk Literaturhist.
- 62 25 Trøsteord i trange Timer. „Ill. Fam. Journal“, Nr. 33, 1923 af I. Th. (Ingeborg Thørrestrup).
- 66 1 Malte Jacob Peter Engelsted. Se Elvius: Danm. Præstehistorie. 1869—84. S. 496.
- „ „ Albert Emil Leth. Se Bricka: Dansk biograf. Lex. X. S. 229.
- „ „ Sigurd Thorvald Kielsen. Se Erslews Forf. Lex. Suppl. II. S. 30.
- „ 2 Gotfred Benjamin Rode. Se Bricka: Dansk bio-

- Side. Lin.
- graf. Lex. XIV. S. 139. Erslews Forf. Lex. Suppl. II. S. 813.
- 66 28 Commune naufragium dulce est = Fælles Skjæbne, fælles Trøst.
- 68 7 „Frelst“ er skrevet i Knüttelvers.
- 69 26 H. V. Kaalund: Brændende Spørgsmaal. Saml. Digtninge ved O. Borchsenius. S. 412.
- „ 30 M. Hammerich, Skolemand, Forfatter. Se Bricka: Dansk biograf. Lex. VI. S. 540—43.
- 70 1 Fr. Lange, Skolemand. Se Bricka: Dansk biograf. Lex. X. S. 20—22.
- „ 2 E. Wolle, Skolemand, Forfatter. Skrev under Mærket E—e og Dr. x—x. Se Bricka: Dansk biograf. Lex. XIX. S. 172.
- 70 4 F. C. Krebs, Læge og Socialøkonom. Se Bricka: Dansk biograf. Lex. IX. S. 474.
- „ 6 J. N. Madvig, Professor, Filolog og Politiker. Se Bricka: Dansk biograf. Lex. XI. S. 27—40.
- „ 7 C. Jürgensen. Professor, Matematiker. Se Bricka: Dansk biograf. Lex. IX. S. 2—4.
- „ 8 C. Fogh, Skolemand, naturv. Forfatter. Se Bricka: Dansk biograf. Lex. V. S. 227—29.
- „ 9 C. P. J. Krebs, Skolemand. Se Bricka: Dansk biograf. Lex. IX. S. 474.
- „ 11 H. H. Lefolii, Rektor, Forfatter. Se Bricka: Dansk biograf. Lex. X. S. 161.
- „ 13 J. C. L. Krarup Hansen, Skolemand. Se Bricka: Dansk biograf. Lex. VII. S. 58—59.
- 71 1 Adressen anføres her efter: „Meddelelser angaaende de lærde Skoler med dertil hørende Realundervisning i Kongeriget Danmark, for Aarene 1857—1878, udg. af A. C. P. Linde.“ 1879. S. 3—4.
- 82 9 J. A. Brašen. Provst, pædagogisk Forfatter. Se Erslews Forf. Lex. Suppl. I. S. 231.
- „ „ Edv. Erslev, geograf. Forfatter. Se Bricka: Dansk biograf. Lex. IV. S. 575.

Side. Lin.

- 82 10 C. F. Ingerslev, Rektor i Aarhus. Se Bricka:
Dansk biograf. Lex. VIII. S. 299—300.
- ” ” P. H. Tregder, Filolog og Skolemand. Se Bricka:
Dansk biograf. Lex. XVII. S. 488—89.
- ” 26 Se Breve til og fra Christian Winther, udg. af
F. L. Liebenberg, 1880. S. 108.
- ” 28 P. G. Philipsen, Forlægger af en Mængde ud-
mærkede, særlig naturvidenskabelige Værker. Se
Andr. Dolleris: Danm. Boghandlere I. 1912. S. 266.
- 83 Chr. Winthers og Michael Rosings Breve paa det
kgl. Bibliothek (Ny kgl. Saml 2815. 4.to).
- 84 4 Citatet, som Chr. Winther har nedskrevet efter Hu-
kommelsen, er af Pindars olympiske Oder 3, 42
Vers, hvor det lyder saaledes: ἐπιστεύει μὲν ἕδορ.
- 86 27 Christian Juul. Se Bricka: Dansk biograf. Lex.
VIII. S. 636.
- 87 16 Mindedigtet „Ved en Vens Død“ er skrevet over
Adolph Ludvig Martin. Se „Smaadigte og Sange“.
1875. S. 101.
- 88 4 Thomas Kingo: Aandelige Sjunge-Chor ved M.
Hammerich og G. Rode. II. S. 181.
- ” 14 Parret var ikke ægteviet. Men Christine Larsen
fik ved kgl. Bevilling af 9. Novbr. 1839 Tilladelse
til at føre Navnet Dunlop.
- 89 12 Christine Larsen, født 7. Juni, hjemmedøbt 8. Juni
1801, (med Navnet Kirstine; ikke Christine eller
Christiane) Datter af Husmand i Algestrup, As-
minderup Sogn, Holbæk Amt, Anders Larsen og
Ellen Larsdatter. Hun kom i Tredserne i Huset
hos Michael Rosing, og blev der til sin Død,
som iflg. Bekjendtgj. fandt Sted 6. Aug. Paa
hendes Gravsten staar:

Christine Dunlop, født Larsen,
født 8. Juni 1801, død 8. Aug. 1875.

Herrens Venner ingensinde
mødes skal for sidste Gang.

Side.	Lin.	
92	17	Rosing konstitueredes 18. April 1863.
"	20	Chr. Gad, Adjunkt. Se Elvius: Danm. Præstehistorie, 1869—84. S. 450. Olrik: Lærerstanden ved Sorø Akademi. S. 47.
"	22	P. S. Nyeberg, Adjunkt. Se Elvius Danm. Præstehistorie. 1869—84. S. 140. Olrik: Lærerstanden ved Sorø Akademi. S. 50.
93	1	Peder Lorenzen, Overlærer. Se Erslews Forf. Lex. Suppl. II. S. 243. Olrik: Lærerstanden ved Sorø Akademi. S. 46.
"	3	E. Bojesen, Rektor, Se Erslews Forf. Lex. I. S. 162. Suppl. 1. S. 185. Olrik: Lærerstanden ved Sorø Akademi. S. 18—23.
"	10	Arendt Sibbern, Overlærer. Se Erslews Forf. I. Lex. Suppl. III. S. 162. Olrik: Lærerstanden ved Sorø Akademi. S. 27.
"	11	Andreas Emil Liebenberg, Overlærer. Olrik: Lærerstanden ved Sorø Akademi. S. 34.
"	14	Hans Corfixen, Overlærer. Olrik: Lærerstanden ved Sorø Akademi. S. 45.
"	22	Julius Edvard Lunddahl, Adjunkt. Olrik: Lærerstanden ved Sorø Akademi. S. 60.
95		H. C. Andersen: Saml. Skrifter XII. 1879. 2. Udg. S. 442. Stambogsblad XIV. Agnes Dunlop og Michael Rosing.
99	7	H. V. Kaalund: Brændende Spørgsmaal. Saml. Digtninge ved O. Borchsenius. S. 414.
100	19	I „Viktor Bruun: Med stækkede Vinger“, 1923, der er udkommet, efterat denne Bogs Text var færdigtrykt, karakteriseres Michael Rosing, Side 99—100, paa en fuldstændig parodisk Maade. Om talen af en Del andre af Akademiets Lærere er i samme Stil. Hvis ikke Forfatteren er gaet en lille Tur ud paa Fantasiens Overdrev, maa Akademiets Skole paa dette Tidspunkt have været ligesaa uværdig til Befolkningens Sympathi som til Statens Bevaagenhed.

Side.	Lin.	
100	29	„Smaadigte og Sange“. 1875. S. 58—60.
102	12	Martin Weibull, død som Professor i Lund 17. April 1902. Han var særkt interesseret i danske Forhold.
	21	Sophus Schandorph: Saml. Digte. 1882. S. 37.
„En Blaa“ = en Femdalerseddel.
105	22	Norden. „Ill. Familie Blad“. Racine. Oktbr. 1903. S. 124.
106	4	„Soransk Tidsskrift“, V. B., 1. H., 1909. S. 18—19.
107	15	Peder Knudsen Blichert, Rektor. Se Olrik: Lærerstanden ved Sorø Akademi. S. 23.
	23	„De slagne Folk“ sigter til V. Topsøes efterladte Novellefragment „Slagne Folk“, som udkom 1892.
	26	Bartholomæus Hoff, Rektor. Se Sthyr og Øllgaard: Filolog- og Magister-Stat. 1907. S. 5.
108	12	„Fædrelandet“ Nr. 234, 8. Oktbr. 1874.
110	7	„Fædrelandet“ Nr. 241, 12. Oktbr. 1874. Optrykt i „Sorø Avis“ Nr. 159, 12. Oktbr. 1874.
	24	„Fædrelandet“ Nr. 241, 16. Oktbr. 1874.
111	16	„Berl. Tidende“ Nr. 50 51, 28. Febr. og 1. Marts 1877.
	19	„Berl. Tidende“ Nr. 56, 8. Marts 1877.
	21	„Fædrelandet“ Nr. 61, 13. Marts 1877.
116		„Stengangen i Sorø Akademi“ blev malet 1871 til Overlærer Arendt Sibbern ved hans Afgang s. A. Naar Weilbach anfører Billedet til 1872, hidrører det fra Udstillings-Aaret. Ved Vexellerer Johan Levins Auktion 1923 købtes det af Skibsreder P. de Nully Brown. Angaaende Lærerpersonalet paa dette Billede henvises til Cand. jur. H. G. Olrik: Oversigt over Lærerstanden ved Sorø Akademi og dets Skoler, 1822—1922, som findes i Aarsskrift for Sorø Akademis Skole, 1920—21 og 1921 22.
		Chr. Dalsgaard. Se Weilbach: Dansk Kunstnerlex. I. S. 197. Bricka: Dansk biograf. Lex. IV. S. 164. Kr. Søeborg: Christen Dalsgaard. 1902.

Side.	Lin.	
117		Hans Harder. Se Weilbach: Dansk Kunstnerlex. I. S. 389.
"		P. H. Tregder. Se Bricka: Dansk biograf. Lex. XVII. S. 488—89.
"		Chr. Jacob Gottlieb Prehn, Overkrigskommissær, Gymnastiklærer. Nekrolog i „Sorø Avis“, Nr. 83, 29. Maj 1875.
"		August Rothe, Professor. Se Bricka: Dansk biograf. Lex. XIV. S. 359—60.
"		P. Lorenzen. Disciplen Aa. Thomsen var hans Gudsøn.
"		P. B. Blicher, Adjunkt. Se Erslews Forf. Lex. Suppl. I. S. 163.
"		Ernst Sarauw, Discipel. Paa en Fortegnelse over Personerne paa Billedet „Stengangen“ havde Rektor B. Hoff oprindelig skrevet Alf Sarauw; men har senere rettet det til Ernst. Lektor F. C. Matthiessen mener dog fremdeles, at Billedet forestiller Alf. (Begge Brødrene gik samtidig paa Sorø Akademi).
"		Aage Thomsen døde som Ung. Hans Fader, Adjunkt C. V. Thomsen, døde 4. August 1861 i Sorø.
118	21	C. Ploug: Nyere Sange og Digte. 1869. S. 25.
"	25	„Smaadigte og Sange“. 1875. S. 157.
119	5	F. Johnstrup. „Sorø Avis“ Nr. 35, 3. Juni 1866.
"	15	„Fædrelandet“ Nr. 127, 1874 (ikke 1866).
"	30	„Fædrelandet“ Nr. 42, 19. Febr. 1879.
120	12	Sangdrosler og Solsorter. „Sorø Avis“ Nr. 170, 31. Oktbr. 1874 (under Mærket —g)
121	17	„Sorø Avis“ Nr. 102, 2. Juli 1877.
"	22	„Fædrelandet“ Nr. 302, 30. Decbr. 1879.
"	24	„Morgenbladet“ Nr. 4, 6. Januar 1880. Ipsen: Georg Brandes II. 1902. S. 53.
122	16	„Fædrelandet“, Nr. 2, 3. Januar 1880.
123	2	Pingels Doktordisputats havde til Titel: De gigantibus fabularum græcarum dispotatio. 1864.

Side.	Lin.	
123	19	To Sange. „Sorø Avis“ Nr. 134, 24. Juni 1878.
„	26	Holberg-Kantaten. „Sorø Avis“ Nr. 283, 4. Decbr. 1884.
„	30	„Sorø Amtstidende“ Nr. 284, 5. Decbr. 1884.
124	17	„Nordslesvigsk Søndagsblad“ Nr. 17, 26. April 1885.
„	23	Kloster-Kantaten. „Sorø Avis“ Nr. 172, 26. Oktbr. 1885.
„	31	„Sorø Avis“ Nr. 150, 2. Juli 1887.
125	3	„Sorø Avis“ Nr. 83, 9. April 1888.
„	14	„Sorø Avis“ Nr. 268, 16. Novbr. 1888.
„	31	„Sorø Avis“ Nr. 157, 9. Juli 1888.
126	8	Af Digte, som jeg ikke har faaet Lejlighed til at anføre, kan jeg bl. A. nævne: Ved Afsløringen af Schleppegrells Monument i Aalborg, 25. Juli 1880; to Sange („Sorø Avis“, 27. Juli 1880). De faldne Hertes Minde, paa Garnisons Kirkegaard, 25. Juli 1885 („Sorø Avis“, 30. Juli 1885). Ved Afsløringen af Madvigs Buste i Kjøbenhavn, 22. Novbr. 1887 („Sorø Avis“, 23. Novbr. 1887).
„	17	Chr. Wilster. „Sorø Avis“ Nr. 263, 10. Novbr. 1892.
„	25	Molbechs Monument. „Sorø Avis“ 226—27, 30. Septbr. og 1. Oktbr. 1890.
„	27	Molbech: Dante. 1856. S. 55.
127	14	Molbech: Efterladte Digte. 1888. S. 120.
„	17	Læs: Mit og min Mesters Spil.
„	22	Molbech: Efterladte Digte. 1888. S. 2—3.
128	25	„Sorø Avis“ Nr. 122—23, 28. og 29. Maj 1889.
„	28	Ingemann: Digte i Udvalg ved F. Rønning. 1919. S. 190.
129	10	„Sorø Avis“ Nr. 294, 20. Decbr. 1886.
„	12	„Sorø Avis“ Nr. 59, 11. Marts 1889 og Nr. 55, 6 Marts 1890.
„	21	Sygekassen. Tale og Sang. „Sorø Avis“ Nr. 141, 23. Juni 1890.
„	22	Eugen Ibsens 25-Aars Fest. „Sorø Avis“ Nr. 100, 2. Maj 1891.

Side.	Lin.	
130	8	Landstingsvalget. „Sorø Avis“ Nr. 200, 9. Septbr. 1878 (anonymt).
„	9	Sorø Sparekasse. „Sorø Avis“ Nr. 54, 5. Marts 1879.
„	12	Hans Damslunds Svar. „Folketid. for Ringsted og Omegn“ Nr. 58, 10. Marts 1879.
„	28	Den literære Strid. „Sorø Avis“ Nr. 27, 2. Februar 1880 (under Mærket —g).
131	13	Kvindesagen. „Sorø Avis“ Nr. 59, 10. Marts 1880.
132	9	Usunde Billeder. „Sorø Avis“ Nr. 74, 31. Marts 1880 (under Mærket —g).
133	8	Folkeopdragelse. „Sorø Avis“ Nr. 155, 8. Juli 1880 (under Mærket —g.)
„	16	Edv. Brandes' Ed. „Sorø Avis“ Nr. 287 og 289, 8. og 10. Decbr. 1880 (under Mærket —g.)
„	20	„Sorø Avis“ Nr. 108, 11. Maj 1881.
„	24	„Morgenbladet“ Nr. 95, 26. April 1885.
„	30	En Præst i den danske Folkekirke. „Sorø Avis“ Nr. 100, 2. Maj 1883 (under Navn).
134	17	Ibsen blev ved denne Lejlighed indstillet til Tapperhedsmedaillen.
„	23	Riffelmødet. „Sorø Avis“ Nr. 61, 9. Marts 1885.
135	17	Jernbanesagen. „Sorø Avis“ Nr. 57 og 60, 9. og 12. Marts 1887 (jfr. s. Bl. N. Trautners Artikel 11. Marts og Sagsanlæg mod Rosing, 14. Marts).
136	3	„En Indsigelse“ vedr. D. G. Monrad. „Sorø Avis“ Nr. 71, 31. Marts 1887.
„	15	Louis Philippe. „Sorø Avis“ Nr. 259, 5. Novbr. 1880.
137	14	Drachmann: Sange ved Havet. Poet. Skrifter I. 1911. S. 80.
141	9	Blicher: E Bindstouw. 1895. S. 26.
„	17	„Punch“, 13. Oktbr. 1887.
144		Psalmebog for Kirke- og Husandagt, Nr. 506.
148	14	Poetiske Avner og Evner. „Nær og Fjern“ Nr. 36, 9. Marts 1873.

Side.	Lin.	
150	4	„Ann' Marie“. „Morgenbladet“, Nr. 64, 13. Decbr. 1873.
„	28	„Nær og Fjern“, Nr. 74, 30. Novbr. 1873.
151	4	„Fædrelandet“, Nr. 4. 6. Januar 1874.
153	11	„Smaadigte og Sange“. „Fædrelandet“, Nr. 290, 12. Decbr. 1874.
154	3	„Nær og Fjern“, Nr. 144, 4. April 1875.
156	2	C. Hostrup: Sange og Digte fra 30 Aar, S. 312.
158	9	G. Brandes: Chr. Richardt som Iyrisk Digter. „Fædrelandet“ Nr. 205, 4. Septbr. 1865.
159	1	Til den fjerde almindelige Skytte- og Gymnastikfest i Nyborg skrev han Sangen „Hvor Danmarks Ungdom holder Fest“, der blev sunget før General Strickers Tale for Skyttesagen. („Sorø Avis“, 12. Juli 1881).
„	7	„Smaadigte og Sange“, 1875. S. 151.
162	29	„Et Foraarsbillede“. „Nær og Fjern“, Nr. 179, 5. Decbr. 1875.
167	2	„Fire Digte“. „Nær og Fjern“, Nr. 255, 20. Maj 1877.
169	17	„Illustr. Tidende“, XIX. Nr. 959, 10. Februar 1878.
„	25	„Løvfald og Løvspring“. Viggo Holm i „Nutiden“, redig. af Vilh. Møiler, Nr. 459, 5. Juli 1885.
171	20	Handlingen formenes at foregaa paa „Basnæs“, og flere af Figurerne skal være Portrætter.
172	27	„Ude og Hjemme“, III. Nr. 139, 30. Maj 1880.
„	30	„Et Lurstød“ sigter formentlig til saadanne Titler som Karl Gjellerup: „En Idealist“, „Det unge Danmark“, og lign.
177	18	„Et Foraarsbillede“, S. 28.
178	20	„Nær og Fjern“, Nr. 425, 22. August 1880.
179	10	„Nutiden“, 1885, Nr. 459.
„	26	„To Fortællinger“. „Nær og Fjern“, Nr. 337, 15. Decbr. 1878.
180	16	„Fædrelandet“, Nr. 299, 23. Decbr. 1878.
181	8	„Illustr. Tidende“, XX. Nr. 1015, 9. Marts 1879.

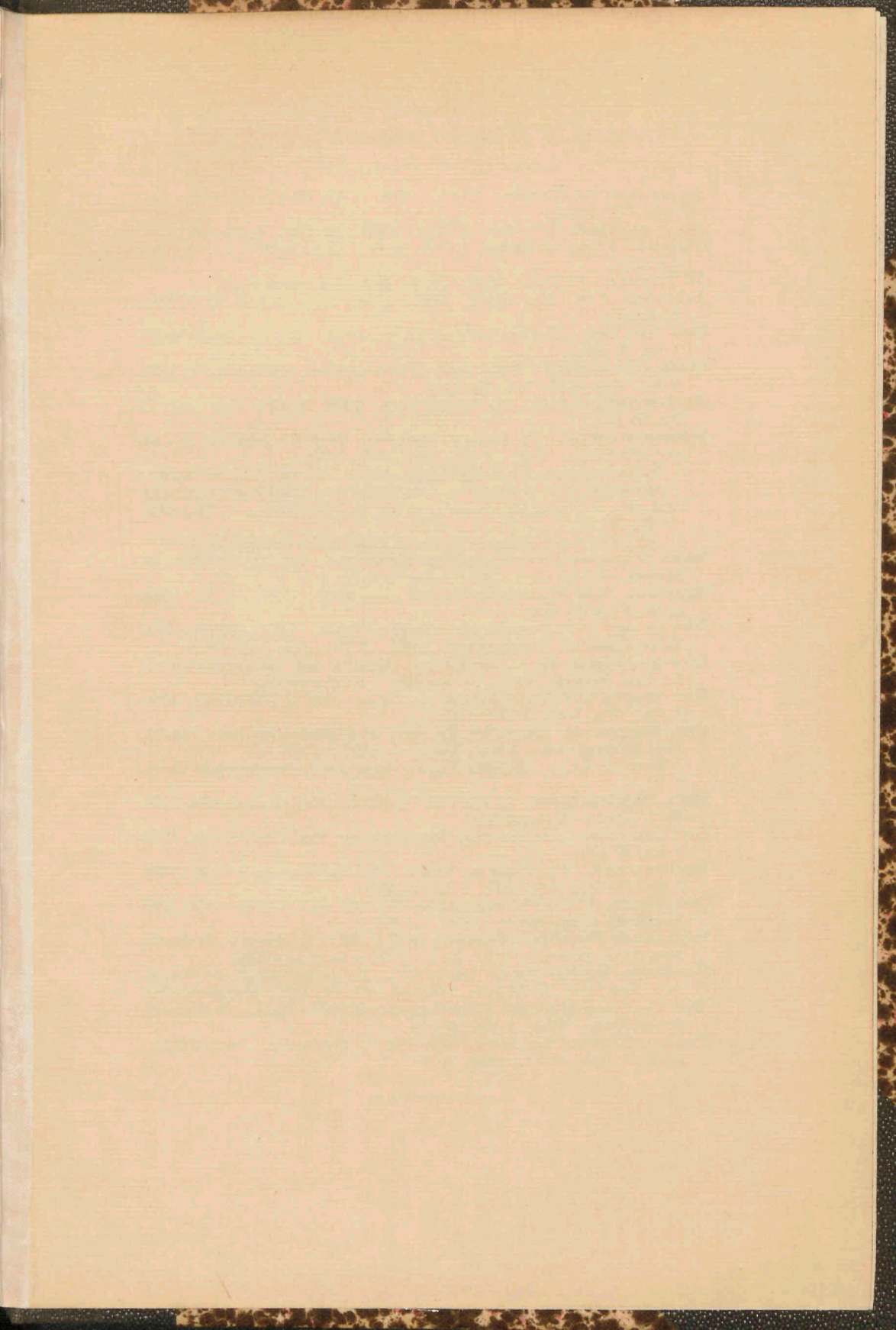
- Side. Lin.
- 182 23 „Mod Strømmen“. „Illustr. Tidende“ XXIII. Nr. 1152, 23. Oktbr. 1881, af H. V(odskov).
- 185 23 Folkekalender for Danmark. 1870. S. 113.
- 186 9 „Broder Bengt.“ „Illustr. Tidende“, XXIV. Nr. 1211, 10. Decbr. 1882.
- 196 14 „Hermod“, udg. af Mads Hansen. 1876. S. 296 og 173.
- „ 23 „Fædrelandet“ Nr. 67 og 245, 1876.
- „ 24 „Fædrelandet“ Nr. 3, 4. Januar 1877.
- 197 6 P. A. Fenger. „Fædrelandet“, Nr. 37, 13. Februar 1878.
- 198 23 Constantin Hansen. „Fædrelandet“, Nr. 74, 31. Marts 1880.
- 199 1 Harriet Hornemann. „Fædrelandet“, Nr. 303, 29. Decbr. 1880.
- „ 9 En Medetur; Skjærsommer; Den første Ridetur; En Kvæld i Høst: „Ude og Hjemme“ III, Nr. 107; 19. Oktbr. 1879; Nr. 144, 4. Juli 1880; Nr. 147, 25. Juli 1880; IV. Nr. 161, 31. Oktbr. 1880.
- 206 7 „Løvfald og Løvspring“, 2. Opl. S. 209.
- „ 10 „Frit Vidnesbyrd“, udg. af M. Pontoppidan, 3. Oktbr. 1903.
- 210 13 Om hans Jordefærd. „Sorø Avis“, Nr. 296, 19. Decbr. 1904.
- 215 10 Otto J. Lund udskrevet fra Sorø Akademi 1897. Har gjort Krigstjeneste i Kongo. Senere ansat i den franske Fremmedlegion. Gjorde Tjeneste i Verdenskrigen, blev saaret og døde paa et fransk Lazaret.
- „ „ „Vort Land“, Nr. 346, 13. Decbr. 1904, af Felix (o: Forfatteren Carl Muusmann.)
- „ 14 „Dagbladet“ og „Dagens Nyh.“, Nr. 352, 20. Decbr. 1904.
- 218 1 „Søndagsbladet“, Nr. 1, 1. Jan. 1905.
- „ 20 „Norden“, Vol. II. Nr. 9, Februar 1905.
- 220 Ved Sangfesten i Sorø, 21. Juni 1891, havde

Side. Lin.

Nicolaj Bøgh, der selv var tilstede, skrevet en indledende Sangerhilsen, hvori han omtalte de til Sorø knyttede Digtere. Ingemann, Hauch, Heise, Molbech; derefter havde hans Sang følgende Vers:

Mangen Sangfugl bygged Rede,
Sorø, bag dit Dannebrog;
Selv Homer, med Toner brede
Her blev født paa Danmarks Sprog.
Ære Wilsters Sangerbryst
Ære være *Rosings* Røst!
(„Sorø Avis“ Nr. 140, 22 Juni 1891.)

- 220 24 Villh. Birkedal: Personlige Oplevelser. 1890. I. S. 185.
- 223 14 „Sorø Amts Dagbl.“, Nr. 7, 9. Januar 1922.
„ 27 Ingemann: Digte, ved H. Schwanenflügel. 1907. S. 30.
- 224 23 Ingemann: Digte i Udvalg ved F. Rønning. 1919. S. 123.
- 225 1 Bricka: Dansk biograf. Lex. XIV. S. 322—23.
„ 15 Pal.-Müller: Poet. Skrifter, III. 1879. S. 355.
„ 30 H. V. Kaalund: Saml. Digtninge ved O. Borchsenius. S. 83.
- 226 22 Edv. Lembcke: Digte og Sange. 1870. S. 71.
- 227 7 „Norden“, Vol. I, Nr. 5, Oktbr. 1903.
- 228 3 U. A. Bååth. Se Store nord. Konv. Leks. II. 1916. S. 130.
„ 18 H. P. Holst. Digte. I. 1840. S. 56.

I Tidsrummet 1879—1921 er udkommet følgende Skrifter af
ANDREAS DOLLERIS:

- Stemninger og Strofer.** Digte. 1879. 1 Kr. 50 Øre; elegant indb. 3 Kr. [Udsolgt.]
- Sang og Daad.** Et polemisk Digt. 1880. 25 Øre. [Udsolgt.]
- Pløjetid.** Digte og Sange. 1889. 2 Kr.; eleg. indb. 3 Kr. 50 Øre. [Udsolgt.]
- Til Ferrara.** Et Digt. 1891. 16 S. [Ikke i Boghandelen.]
- Arbejdets Ære.** Nye Digte. 1892. 2 Kr.; eleg. indb. 3 Kr. 50 Øre. [Udsolgt.]
- Den lyse Dag.** En ny Samling Digte. 1894. 2 Kr.; elegant indb. 3 Kr. 50 Øre.
- Guds grønne Jord.** Halvhundrede Digte. Med et Titelbillede. 1896. 3 Kr., eleg. indb. 3 Kr. 50 Øre.
- De Levendes Land.** Ny Digtsamling. 1899. 2 Kr.; eleg. indb. 3 Kr. 50 Øre.
- Johannes Ewald.** En historisk Digtning. Med Illustrationer af danske Kunstnere. 1900. 4 Kr.; eleg. indb. 6 Kr.
Samme Bog. Bibliofil-Udgave, trykt i 200 nummererede Exspl.; haandsigneret af Forfatteren. Med Johannes Ewalds Portræt, raderet af J. Lübschitz, haandsigneret af Kunstnere. 7 Kr.; eleg. indb. 10 Kr.
[Bogen er prisbelønnet af De skønne Videnskabers Selskab.]
- Steen Steensen Blicher og Himmelbjerget.** En Tale paa Himmelbjerget. 1904. 16 S. [Ikke i Boghandelen.]
- Sonetter.** Med Forfatterens Portræt i Staalstik. 1904. 2 Kr.; eleg. indb. 3 Kr. 50 Øre.
- Ploven og Leen.** Hundrede udvalgte Digte. [1879—1903.] Med Illustrationer af Svend Rønne. 1904. 4 Kr.; eleg. indb. 6 Kr.
- Eventyrdigteren H. C. Andersen.** Kantate ved Hundredaarsfesten for hans Fødsel. 1905. 14 S. [Ikke i Boghandelen.]
- Den vaagne Verden.** Kantater og Digte. Med et Titelbillede. 1906. 2 Kr.; eleg. indb. 3 Kr. 50 Øre.
- Carl Bagger.** En biografisk Skildring af Digteren og hans Hustru. Med Illustrationer. Anden Udgave. 1907. 4 Kr.
Samme Bog. Bibliofil-Udgave, trykt i 488 nummererede Exspl. 5 Kr.
- Vejle Højskolehjem.** Et historisk Festskrift. Med Illustrationer. 1909. 92 S. [Ikke i Boghandelen.]
- Carl Markman.** En biografisk Penne-tegning. Med Illustrationer. 1910. 1 Kr. 25 Øre.
- Sædemaaned.** Nye Digte og Sange. Med Forfatterens Portræt. 1910. 2 Kr. 25 Øre; eleg. indb. 3 Kr. 75 Øre.
- Den danske Provindsboghandels Historie 1800—1915.** Med over Hundrede Illustrationer. 1916. 10 Kr.
- Vejle Amts Plejehjemsforening 1892—1917.** Et historisk Festskrift. Med Illustrationer. 1917. 96 S. [Ikke i Boghandelen.]
- Danmarks Boghandlere.** 1837—1918. En personalhistorisk Haandbog. Fire Bind. I. 1912; II. 1893; III. 1906; IV. 1919. Komplet 50 Kr.
- Den danske Boghandel i Sønderjylland 1837—1920.** En historisk Fremstilling. 1920. 1 Kr. 50 Øre.
- Pauline Worm.** En dansk Forfatterindes Livsførelse. Med Illustrationer. 1921. 6 Kr.; indb. 10 Kr.
-

